

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

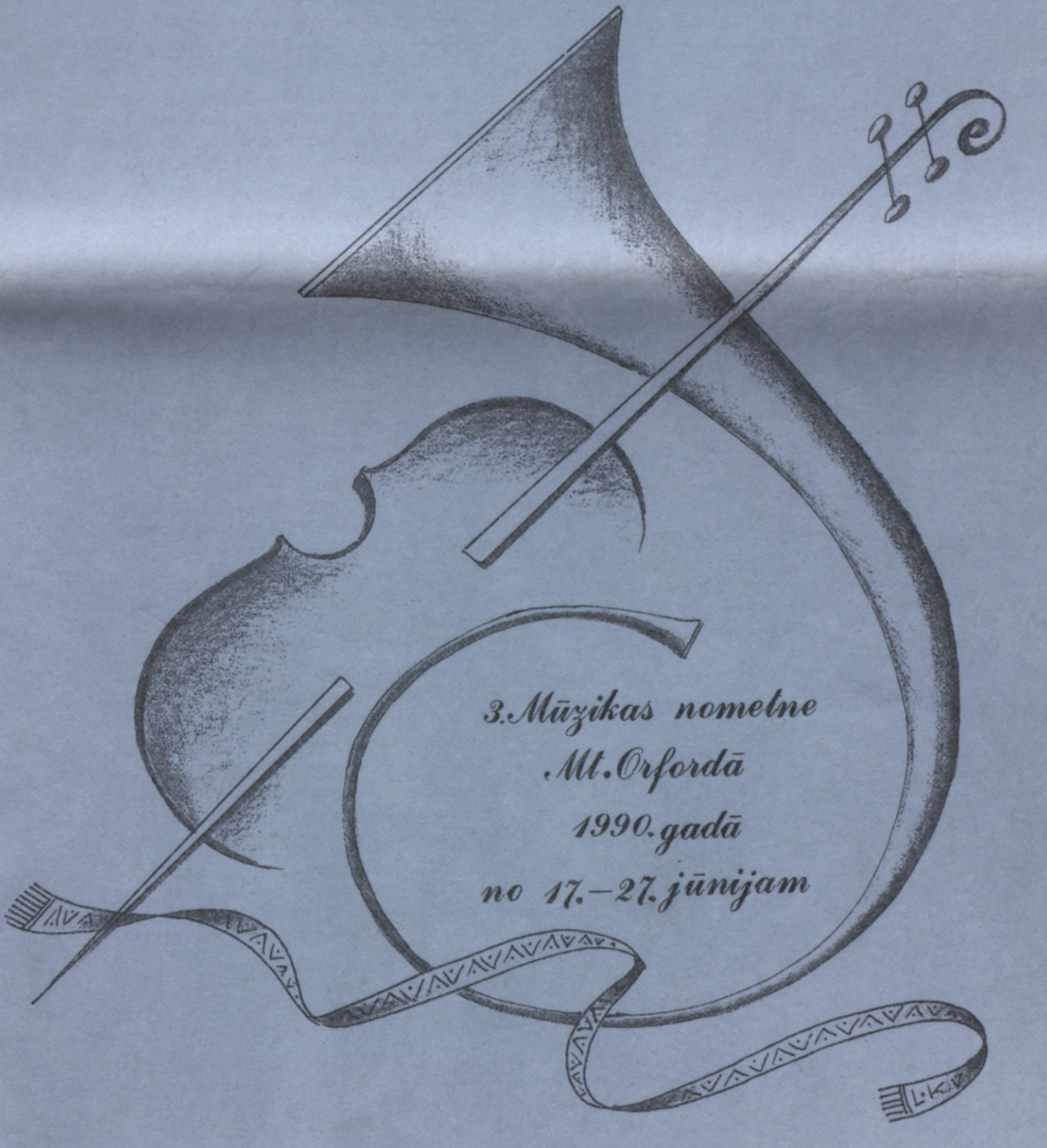
ISSN 0227 - 2423

1990. GADA JŪNIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

42. GADA GĀJUMS

Nr. 6. (495.)

3. Mūzikas nometne
Mt. Orfordā
1990. gadā
no 17.-27. jūnijam

1990. gada 4. maijā.

/ Veltīts Albertam Kikaukam un viņa
cīņu biedriem Krustpils apkārtnē. /

Sveiciens neatkarības pasludināšanas dienā!

Nu jau sešas stundas atkal esam mājās un jūtamies, kā padarījuši kaut ko nozīmīgu: piedalījušies Latvijas valsts otrreizējā neatkarības pasludināšanā. Kas to būtu domājis - pāri visiem pusasaules laukiem, kalniem un ūdeņiem, gandrīz no pusnakts līdz pēcpusdienai, pavisam nelatviskā zemē!...

Bet te tūlīt, šķiet, jāšak vismaz dubultdomāšana un dubultsaprāšana, jo apzināties arī, ka neesam izdarījuši neko - tikai noklausījušies, ko citi runājuši par darīšanu un šķietami aktīvi darījuši. Ja runāšanu var saukt par darīšanu. Tomēr - klausīdamies esam bijuši tur klāt, un tas notikumu it kā iezīmē reālāku. Toronto no Rīgas joprojām ir tālu, kaut arī brīžiem, nezin kāpēc, liekas - te pat aiz stūķa. Un mēs paši esam tālu atpalikuši aiz latviskajām realitātēm, jo tādas Latvijas, kādu atceramies no pirmskara laikiem, vairs nav. Arī mūsu pašu jau gandrīz tikpat kā vairs nav - lai sakām, ko sacīdami.

Nu - notikās tā, kā tas notikās īstenībā - ne sapnī. Jaunākie vecie ļeņi, laikam, bija izdomājuši, ka kautkas jāizdomā un... Šorīt, kad vēl bija tālu līdz rītam, jo vēl nebijām pavadījuši iepriekšējo vakaru un devušies pie miera, pulkstens divos naktī braucām uz Toronto Latviešu Centru - pate par sevi jau izdarība, kas tajā stundā vēl nekad nebija notikusi - lai tur pulkstens trijos naktī (pēc Jūsu pulksteņa desmitos no rīta) noklausītos pārraidījumu tieši no Rīgas - jaunievēlētās Latvijas Augstākās padomes neatkarības deklarāciju.

Mūsu Centra nama lielajā zālē, ko pazīst arī daži no Jums, bijām sapulcējušies kādi 150 (uz rīta pusi daži desmiti vēl pieradās klāt) un pārraide sākās, kā bija paredzēts - laikā, uz minūti! Techniski tas it kā esot risinājies tā: no Rīgas pa radio uz Stokholmu, Zviedrijā, tur pa radio - uztvērējam pievienotu tiešu tālruna vadu uz Toronto, te no vada trīs skaļruņos, no tiem zāles gaisā un mūsu ausīs. Par detaļām daudz neinteresējos, bet notikuma pārraide bija tieša, bez starpniekiem un ziņotājiem. Dzirdējām visu no sākuma līdz beigām: sēdes vadītāju (Gorbunovs), visus runātājus (kā latviešu, tā krievu valodās), balsošanas un rezultātu paziņošanas norisi: 138 "par", 1 "pret", 62 (galvenokārt, krievi) "nepiedalījušies". Klausījamies kādas 10 stundas, neapnīka. Protams, par to arī maksājām, bet ne pārāk daudz. Par to pašu naudu arī ēdām, dzērām un gandrīz "danci sācām", arī runājām, sevišķi beigās. Balsu stabilitātē gan jūtāmies ne visai vīrišķīgi. Kautkas tā kā ķērās kaklā un neļāvēs kontrolēties. Un tad braucām mājās un visu, gan Rīgā, gan Toronto notikušo (arī paši sevi) skatījāmies daudzos televīzijas raidījumos.

5. maijā.

Šodien mums paširas. Ne no tās glāzītes šampānīša, ko izdzērām (tikai vienu pašu), bet no pārāk emocionālas patriotiskas aizraušanas mūsu 70 un 80 gadu vecumā. No aizsaprošanās. Tiklab latviešu, kā visu baltiešu jautājums tagad šķiet piekārtas pasaules lielākajiem zvaniem. Raksta visas avīzes, runā raidītāji, gan bilžu, gan skaņu. Bet ne visi priecājas. Vismazāk šķiet, tie, kas 40 gadu raudājuši, ka neviens mūs nepieņem. Lielajiem lāčiem, lauvām un ērgļiem vajadzīgi arī upuri, barība. Tāpēc ir, kas šķēdējas, brīdina pieprasa eksklusīvas tiesības, kalpošanu, paklausību. Pasaule taču sadalīta daudzās organizācijās un organizāciju grupās, kas ilgojas ērtību, naudas un varas. Tās visas māca samierināties ar to, kas izlasēm paliek pāri. Jaunākais, kas mums te pašreiz atļauts - aizsūtīt katram čemberlēnam pa melnam lietussargam. Jo gatavojas situācija, kāda bija trīsdesmitajos gados. Gandrīz ar tiem pašiem politiskajiem spēlmaņiem - par tiem pašiem mērķiem. "Tā manta tik lēta vien

/ Turpinājums 3. lpp. /

Dēls no tēva atšķelts ilgus gadus audzis, Satiek sirmu to, redz rētām klātas kājas. - Pastāsti man, tēv, par cīnītāju draudzi, Kuņā bezbailīgi vīrs pie vīra stājās.

Kuņa nepameta dzimto zemi bēdās, Kuņas sirdsapziņai lieka tautas tiesa, Kādas lodes, tēv, tev urbušās ir pēdās? Sirmā vīrs bez steigas klusi stāstīt iesāk:

- Tu klausies, dēls, un paturī to miņā - Mums daudz ir varoņu, kas pelna godu, Bet vezums krīt, ja nepamana cini, Viens nelietis simts varoņus var nodot.

Savs laiks būs visam - varoņam gan glāvam, Gan manā stāstā ienāks arī Kangars, Bet zini, dēls, būt nodevēja tēvam, - Tad labāk pazust dziļā purva dangās.

Lai saprastu, kur partizānu rokām Pret ienaidnieku cīņai radās spēks, Tev gribu pastāstīt par sāpēm, mokām, Ko atnesa mums komūnisma rēgs.

Pār zemi pāri gāja plāvējs baigs Un viņa izkopts šķinda katrā sētā. Var paiet gadsimts, pat vēl ilgāks laiks, Bet nepārstās degt sirdis naidā svētā.

Kad beidzās murgs, mēs rētas skaitīt sākām - Tur ciema skolai trūka skolotāja, Vairs mežsargu mēs neredzējām nākam Gar mežmalu. Vien vakars krēslu klāja.

Un tā bez gala. Katrā dzimtā sēras. Ar kādām tiesībām šīs huppu ciltis, Šie mongoļi, kas pārvērtušies zvēros, Mums sāpes sēja Dzintarjūras smiltīs?

- Tēv, - sirmā vīra stāstu pārtrauc dēls. - Vai tiešām vadoņiem bij redzēt liegts, Ka austrumos mums nemīt kaimiņš cēls, Bet rūdīts viscilvēces noziedznieks?

Kur vārdi liesmainie, kas sviesti tautā, Ka barbari nāk mūsu brīvi žņaupt? Kur armija, vēl toreiz nepakļautā? Kur Lāčplēši? Kas liedza cīņā saukt?

Tēvs noliec galvu. Ilgi ilgi klusē. - Tas, dēls, ir mūsu audzes parāds, No kuņa nomaksāta tikai puse, - Gan Volchovā, gan partizānu kaņā.

Varbūt starp vadoņiem bij Kangars ļauns. Varbūt... Un miņā paviz somi. Un tad man šķiet - nav nomazgājams kauns, Ka Lāčplēšiem kā vergiem ļāva nomirt.

Kad otro reizi zemi māca bieds, Dēls, drūmas rievās gūlās tautas sejā. Bij, kuņi lēma vāciem līdzī iet, Bij, kuņi nepameta dzimtās lejas.

Ne vadoņi, ne taurētājs, ne likums Tad mežos sauca simtiem cīnītāju, Bet tautas varoņgars un senču tikums, Ka jāaizstāv ir tēva mājas.

Ka brīdī, kad ir dzimtā zeme briesmās, Tās dēliem jāpamet ir arkla balsts. Un viena devīze sirds šūnās liesmo: Ko Kalpaks sējis, tam vairs nenokalst!

Ikkatrā birzī, katrā egļu silā Bij slēpies brīves cīnītāju pulks, Kas prata vairogu un šķēpu cilāt, Kam svešai mēlei lode bija tulks.

Bet tagad, dēls, būs stāsts par manām rētām. Ja nemaldos, tād deg tur vienpadsmit. Šķiet, šodien brīnums, ka tās sadziedētas, Šķiet, brīnums, ka man dzīslās asins rit.

/ Turpinājums 3. lpp. /

Ilgst otro gadu partizāņu gaitas,
Simts slepu taku daudzus ciemus vij.
Mums pūrā kauju glabājās bez skaita,
Spindz dažkārt lodes tuvu Krustpilij.

Mūs bija četrpadsmit, ikviens jau rūdīts,
Kā lauva garais Pārups cīnījās.
Viņš nesa patriota sirdi krūtīs,
Viņš cīņā dega, kā deg bērza tāss.

Reiz Vietalvā mūs atrod sakarnieki.
No štāba. Līdzī ordeplentas tiem.
Varbūt šie ordeņi bij toreiz lieki,
Bet lieki dots pat dažiem lāčplēšiem.

Pēc pusnakts, kad mēs dusējām jau miegā,
Kad nesnauda vien šķūņa galā sargs,
Kad mēness beidza naktij zvaigznes piekārt,
Mūs visus piemeklēja liktens bargs.

Ne sakarnieki mūsu viesi bija,
Bet vilkači, kas ļaužu mēli zin.
Tie slepus piecēlās, sargs nemanīja,
Mums krūtīs urbās nodevēju svins.

Bij viens no viņiem vairākkārtējs Jūdas,
Pat mirušam tam mūžam nepiedos.
Ir dažkārt tā, ka māte radot kļūdās -
No ābeles krīt ābols tālu nost.

Bet nodevējam nodevēja alga,
Bij viņam vēlēts guļus mūsos šaut,
Tie citi pietaupīja viņam valgu,
Viņš guļus palika to ložu plauts. -

Lūk, kāpēc, dēls, man lodes kājās ķēra -
Tiem vajadzēja dzīvu mani gūt.
Kad acis man pēc visa vaļā vērās,
Viens jautājums bij: Nebūt man vai būt?

Visapkārt nāve, nodevība šausmas.
Uz čēkas sirdsapziņas vēl viens traips.
Bet pamalē jau sārta dzima ausma,
Man zuda spēki, acīs plīvurs raibs.

Pirms čēka savu uzvaru steidz vērot,
Pirms nodevēji atkal atgriežas,
Man vajadzēja dažus soļus mērot,
Aiz šķūņa netālu bij upes krasts.

Sirds pilna izmisuma, kājās brūces,
Es nezināju, kad tās kļūs par rētām...
No nakts vēl steigā atvadījās pūce,
Man jāatvadās bij no nonāvētiem.

Ardievu, Pārup, dzimtās zemes varoni -
Un acīs iezagās man miklums sāļš.
Bij divus garus gadus blakus kaņots,
Nu ceļš uz veļupi tev priekšā tāļš.

Ar visiem nošautajiem bija sarasts,
Ikvienam Latvija bij svētums dārgs,
Bet nebij lemts tiem krist kā vīriem kaņā,
Pat nebūs lemts tiem koka zārks.

Bet tevi, Kangar, tavu glēvo sirdi,
Uz tūkstoš sārtiem ellē dedzinās.
No Dunavas... Jūs, dunavieši, dzirdiet,
Kāds jūsu pagastu sedz drausmīgs lāsts.

Ar pūlēm aizraušos līdz upes krastam.
Un upe, šķiet, man saka: labi būs!
Jo ja arī lemts nomirt neatrastam,
Tad vismaz čēka mani nedabūs.

Pēc metriem piecdesmit ir spēki galā.
Un liekas veltīgs ir mans peldējienis.
Es izraušos no ūdens upes malā
Un divas dienas guļu gluži viens.

Ne viens. Tup krauklis zemas egles zarā.
Vai manu nāvi gaida? Vai tam vēl?
Raibs taurenis bez skapas aiztrauc garām,
Bet augstu zilgmē spoža saule kvēl.

Vējš atnes tuva ugunsgrēka plēnes,
Tur čēka asiņainās pēdas sedz.
Pirms zvaigznes debesīs sāk savākt mēness,
No šķūņa tikai krāsmatas vairs redz.

/ Turpinājums 4. lpp. /

nevar būt," saka Švauksti. "Lai iet vēl piecas kapei-
kas klāt." Bet "lielā varenā", kurai visvairāk ēdēju,
bet vismazāk darītāju, klusē, tēlo "absolūto varu".
Protams, jāmaksā būs, gan naudā, gan graudā, gan dzī-
vībās. Un šis prieks būs atļauts, galvenokārt, Jums,
kas vēl cīnāties. Mēs jau vairs kuļam tikai vecus
salmus.

Redzēt un piedzīvot ko vairāk, ejot pa Baltijas
brīvības ceļu (Tallina - Rīga - Viļņa), man perso-
nīgi vairs nav daudz izredžu: māc gaismas, elpas,
muskulu un t. t. trūkums. Bet apsveikt vēlētos vēl
katru, kas šādu apsveikumu ņem pretī. Bez cīņas nav
uzvaras. Pasaules vēstures pagriezieni ne katrreiz
veidojušies saskaņā ar varaskāro vēlmēm. Un 21. gad-
simts vairs nebūs, kādi bijuši līdzšinējie. Domstar-
pības robežu jautājumos vairs neizšķirs līdzšinējo ka-
rū ieroči. Tās izšķirs masu iznīcināšanas līdzekļi. Un
tie, kas pie tiem tiks klāt. "Lielajiem" būs vien jā-
protas un jāsadala sava "lielība" mazākās daļās vai -
jāiet bojā arī pašiem: Jo - visas vienpersonīgās va-
ras ir antidemokrātiskas, netaisnas varas. Demokrāti-
jās varu ir trīs: likumdošanas, izpildu un tiesu. Un
par cik tās vienādi stipras atsevišķi, par tik tās
vienoti stipras visas kopā.

Paģiras nav nekāda jaukā slimība. Tās tomēr jāiz-
guļ. Lai atkal var sākt domāt ar galvu. Vispirms,
katrs ar savu, bez aizsāpšanās. Tad - sekojot vai-
rākuma lēmumam.

6. maijā.

Vakar vakarā televīzijā dzirdējām pirmās neatka-
rības pasludināšanas reakcijas: atsauciet savu dekla-
rāciju vai uzņemieties sekas. Tā tad - parastie pie-
draudējumi ar jau piedzīvotiem varasdarbiem, ieskait-
tot deportācijas (Neviens gan nav skaļi atkārtojis,
ka tas tikai transporta jautājums - laikam, lai nesa-
celtu paniku - bet nav iemesla arī domāt, ka šis jau-
tājums, pēc vecas inerces, kaut kur augstākās aprin-
dās nebūtu cilāts.). Baltieši savos centienos šķiet
vienoti, vienotāki, kā jebkad, bet tiem nav un nekad
nav bijis vienotas vadības: ne kopēja virsparlamenta,
ne kopējas izpildvaras, ne kopējas tiesu varas. Jo
tad visiem būtu jāpakļaujas visu citu lēmumiem, un
pakļauties neviens negrib - grib būt tikai liels,
lielāks un kalpot kādam vēl lielākam, stiprākam indi-
viduālam spēkam, gandrīz vienai, kam (Tā mums daž-
kārt māca.). Citiem vārdiem - grib būt demokrāti,
bet paši nespēj ticēt, ka grib. Amerika negrib nostā-
ties ne krievu, ne baltiešu pusē (jo, ko tad teiks
vācieši, kas uz to vien gaida, lai atkal dominētu Ei-
ropā, spiestos uz austrumiem un atkal liktu poļiem un
baltiešiem ciest.). Amerika vairāk urbanizējusies,
nekā Krievija, vieglāk ievainojama, ilgojas pēc kāda,
kas uztvertu pirmo logu meklētāju triecienu - visas
tās pašas problēmas, kas jau sen dokumentētas vēsturē
un guļ neatrisinātas vēl šodien.

Protams, ir arī atšķirības, piemēram: nosaukums
Padomju Savienība, šķiet, novecojies, tā vietā stā-
jies krievu nacionālsociālisms, komūnisms vairs neat-
šķiras no fašisma, visi partijas biedri tādi pat fa-
šisti, virsslānim (7 %) piederīgie vien ir (abas
izlases vienādi privilēģētas), okupāciju armijās
(krievu, amerikāņu) abu dzimumu personāls (lai ka-
rā sākumu aizkavētu vismaz par pirmo nakti), visu
šķiru un teritoriju letīpi, un latvieši sākuši bal-
stīties uz 1922. gada satversmi, tikai neviens, pa
vecam paradumam nesaka, vai runā par tās 1922. gada
oriģinālvariantu, vai par Ulmaņa sabojāto 1934. gadā
jeb "apturēto" (uz kā balstās visi Ulmaņa laika jeb
"vēl spēkā esošie, citu valstu atzītie likumi") ek-
sempļāru. Viskonservatīvākie jeb visradikālākie, pro-
tams, saka, ka to, ko drīkstēja 1934. gadā, tagad
vairs nedrīkst - vajadzīga Saeimas atļauja, un kamēr
nav Saeimas, ne atļaujas - pastāvošo "kārtību" grozīt
nedrīkst... II pasaules kara laikā populārs bija sa-
kāmais - izbaudiet karu, jo miers būs briesmīgs. Šī
"gudrība", šķiet, sāk piepildīties, kaut arī daži ap-
galvo, ka karš vēl nemaz neesot beidzies...

Bet tas viss jau dzirdēts, arī pastardiena un pa-
saules gals vairs nav nekas jauns. Mēs nezinām, kad
tas nāks, bet zinām, ka kādreiz mūsu visu vairs nebūs.
Un neviens pat tad nezināsīm, ka mūsu vairs nav.

Līdz tam tomēr jādzīvo, jādomā par rītdienu un -

kas ir. Tas nav maz.

VEGAIS SANTĪMS.

TĒVS STĀSTA DĒLAM (Turp. no 3. lpp.):

Kad pamostos no bezsamaņas snaudas,
Spožs atkal zilgmē saules gaišums viz.
Man rūgtu riebumu ir jāizbauda -
Ikkatrā brūcē tārpu mudžeklis.

Mans būt vai nebūt atkal iznirst skarbs,
Un iznisms tver mani savos grožos.
Bet kā tad skudras tikt uz priekšu var?
Un izlemju, ka rāpus ceļā došos.

Vēl nedrīkst mirt. Man jāpaliek ir dzīvam.
Sirds klausās - Pārups sevi atriebt sauc.
Vēl jācīnās, vēl dzimtene nav brīva,
Vēl netiesātu nodevēju daudz.

Un velkos gurds pa dzimtās zemes āri.
Bez apsējiem, bez ārsta, badā, viens.
Rets mākonis bez skapas trauc man pāri,
Un saules stars pa zāli blakus brien.

Vai Dievs to redz, vai redz viņš savu avi,
Kas novārgusi, izmisusi lien,
Kas naktī tā kā putns ligzdu savij
Zem žagariem, vai šķūnī, kurā siens.

Pie kāda veca šķūņa līča plāvā
Es jūtu - mani spēki gurst.
Jau piekto dienu Nāve līdz man lavās,
Un bads un slāpes savās važās tur.

Caur lūku ieraušos zem jumta, telpā,
Bet sāku saprast - spēki lēnam dziest.
Un pirms uz mūžu mani atstāj elpa,
Es sniedzos savu vārdu dēlī griezt...

Vēl nebij lemts man aiziet. Likteņsvaros
Bij tālu ceļu mērs man paredzēts.
Kad atkal jutu - saule zilgmē staro,
Es sāku ticēt: Dievs ir liels un svēts.

Ar spoguļlauskus izraušu es alu.
Tur lēnām satek augsnes eleksīrs,
Kas zemes mātes kāsts un skalots,
Kā dziļas akas ūdens vēss un tīrs.

Ar garu salmu dzidro veldzi sūcu,
Bet bada zirneklis jau tīklus auž.
Pēc dienas dienu es no dzīves plūcu,
Par nošautajiem biedriem domas grauž.

Bij viens no viņiem tuvs man tā kā dēls,
/ Tu toreiz vēl pavisam mazpiņš biji /
Par tēvzemi iet cīņā nebij vēl,
Tam liktenis bij allaž uzsmaidījis.

No Volchovas viņš izkūgojās sveiks.
Un neskarts meža takas mina.
Jau šķita kaulainā to nepieveys,
Bet tajā naktī - krūtis pilnas svina.

Es zvērēju - ja vien būs nolemts dzīvot,
No rokām automātu neizlaist,
Pirms atkal dzimtā zeme nebūs brīva,
Un krūtīs plūdīs nepiesārgots gaiss.

Es murguju par tūkstots gardām lietām.
Par miežu putru - karāļvalsti dotu.
Par malku misas - apkārt zemei ietu,
Bet nespēks ķermenī uz vietas notur.

Es saucu, kliežu. Apkārt smacīgs klusums.
Pat nejaušs garāmgājējs neatrodas.
Vien mežs un plava manu balsi uzsūc,
Un nojautas pa dvēseli sāk lodāt.

Kad piecpadsmīto reizi debess satumst,
Un atkal gaišu nokrāso to rīts,
Es šķūnīm atvadoties roku kratu
Un lūdzu ceļā mani izvadīt.

Vēl brūces nedzījušas, kājās lodes,
Kā garšo ēdiens, aizmirsties jau sāk.
Kā glābējs sārta zemēpoga noder,
Bet reti tās pa tvērienam man nāk.

Pa ceļam gadījās ne mazums likstu,
Ar ļauniem cilvēkiem bij jātiekās,
Bet zemes dēla neveicamais sīkstums,
Man palīdzēja šķēršļus sāpus vāzt.

Pie labiem ļaudīm sadziedēju brūces,
Tad atkal mežs un atkal cīņu ceļi,
Bet jutos es kā kuģis, kuram sūce,
Kā skrējējs, kuram nelokās vairs ceļi.

Vēl reiz bij jāiztukšo rūgtens kauss,
Ar nodevību pildīts jāizdzež.
Varbūt, ka tev, dēls, Dievs to neatļaus -
Tik rūgtas dziras trauku rokās tvert.

Uz ilgiem gadiem nokļuvi es gūstā,
Bet ticība man visur gāja līdz,
Ka redzēšu reiz vergu ķēdes lūztam,
Ka cīnītāju mūžs tiks gandarīts.

1965. gadā,
Mordovijā.

GUNĀRS FREIMANIS.

BĒRES.

Fragments no "Vēstījums par Kolīmu".

Slimnīcā bija laiks domāt, atcerēties, prātot par notikušo, iztēloties, kas varētu notikt rīt, parīt, nākamgad... Taču iztēlojies, kā gribi, rītdiena tomēr ir miglā tīta. Toties vakar, aizvakar notikušais - nedzēšami iemitinājies atmiņā, un spilgtākais tur arī paliks visu mūžu.

Slimnīcā es gara acu priekšā atainojus savu sāpju briduma sākumu. Un visi mani prātojumi par notiekošo izstrautoja no piedzīvotā, redzētā.

Bet es nerakstu šo vēstījumu 1947. gadā. Es rakstu Latvijā - 1989. gadā. Un ir liels kārdinājums "izmukt" no slimnīcas un būt jau tur, kur būšu tikai pēc laiciņa. Būt maršalu lēģeros Kolīmas nostūrī, ko sauc par Omčugu. Napoleona vārdu nes ne viena lieta vien. Vašingtona vārdā nosauktas dažādas vietas Amerikā. Bet krievu maršalu - Budjonija, Vorošilova, Timošenko vārdi rotā trīs vergu nometnes Omčugas ciema rajonā. Un turpat netālu ir vēl ceturta vergu samaltuve - Bērijas vārdā nosauktā zelta ieguves fabrika. Komplekts pilns, iztrūka tikai dzīvu cilvēku dedzinātava, kuru varētu nosaukt visu laiku izcilākā tiranna - Džugašvili (Staļina) vārdā, vai arī dižčēkistam Džeržinskim par godu...

Un tā - četrdesmit septītā gada nogale. Maršalu vārdos nosaukto lēģeru tuvumā, Bērijas fabrikai blakus, atradās nometne ar visai necilu nosaukumu - būvkantoris. Tur mitinājās trīsdesmit septītajā gadā savapģotie ukraiņu zemnieki, kas saņēma no tautu tēva standarta līdzenību - 10 gadus diendienā patukšot Jermaka iekārotās Sibīrijas zemes dzīves un piegādāt Kolīmas pussalas zelta krājumus Kremlim, lai tas varētu apmaksāt citās valstīs dzīvojošos aicinātājus uz vispasaules revolūciju un masu metienos izdot - Sibīrijas vispirmajam lēģeru plānotājam lēģinam - kopotus rakstus.

Jau kaut kur esmu rakstījis, ka katra diena Sibīrijas lēģeros bija novele. Viss bija novelistisks. Un ne jau cilvēku nāves vien. Un ne tikai bads, sals un kriminālistu zvērības. Novelistiska bija pati atrašanās šajās cilvēku mūžu gādētavās - nometnēs. Grūti ticēt, ka Dievs, radot dzīvību pasaules telpā, bij cilvēkam paredzējis atrasties aiz dzeloņžoga, trulu sargu apsargātiem, niknu supu kostiem, mūžīga izsalkuma nomāktiem.

Tagad viena no novelēm. Viena diena no 1947. gada ziemas (Jāsaka, ka ziema Kolīmā bija visai ilga. Tomēr ne tik ilga, kā mēloja, ka visi 12 mēneši...).

Būvkantora nometnē slimnīcas nebija. Smagi slimos aiztransportēja uz tuvējo lēģeri - Timošenko. Šausmu stāstus par šo lēģeri biju saklausījis daudz. Tie visi reiz fiksēsies.

Kādu dienu mani norīkoja kopā ar vēl vienu no brigādes būt par līdzdalībnieku "bēru ceremonijā". Timošenko lēģera slimnīcā bij nomiris Būvkantora ares-tants - sirms ukraiņu zemnieks, kuram līdz, tā sauktā, soda beigām bija palikušas dažas dienas. Desmit verdzības gadi bij pārāk smagi uzgūlušies zemnieka pleciem,

viņš saņima pirms iespēja ieraudzīt savu tēvzemi.

Galdnieki, nomirušā tautieši, bija izgatavojuši šķirstu. Uzlikām to uz ragavām un devamies uz pauguru ieskaito Timošenko. Pārvietoties bez konvoja - tāda iespēja nereti bija gan tikai, t. s., maznozīmīgajiem "soda" pantiem - par "valsts graušanu" ar runāšanas palīdzību: - 58 - 10...

Diena bij sākusies. Nometnē cilvēku maz. Tikai jāpiebilst - dzīvu cilvēku maz. Pie kādas barakas, malkveidīgi sakrauti, gulēja kailu, mirušu cilvēku ķermeni. Varbūt kādi piecdesmit, varbūt, simts. Varbūt, pat vairāk. Mēs ieveda barakā apsildīties. Temperatūra bija tuvu pie 50 grādiem - Kolimas ziemas ikdiena. Barakā drūmi, patumši. Nāras bez matračiem, bez segām. Taču nomiršanai pietiekoši komfortabli. Traģiskāk ir nomirt kaut kur ārā, salā, ar neasu laužni kaļot mūžīgo sasulumu.

Divi sanitāri mūs pieveda pie jau redzētā mirušo sakrāvuma. Kādu laiciņu meklēja vajadzīgo (pie kājas bij ar stiepu piesieta plāksnīte, uz kuņas personību apliecinoši uzraksti). Meklējamo atrada sakrāvuma vidus daļā. Ķermeni bija sasaluši, graboši, it kā no koka veidoti... Mums lika uzrādīt izraut no kaudzes. Ķermeni sāka velties kā malkas šķīlas, kuņģam nav atduras statņa. Šķita, ka visa nometne piepildās ar mirušiem un pienācis pasaules gals...

Sanitāri nedarīja neko. Tikai pavēlēja. Lika mums izīrēt krāvēju atkal sakārtot kā bijis - slīpā kaudzē. Nespēju nedomāt, ka visi šie nomirušie vēl nesen bijuši kustīgi cilvēki un ka ikvienam kaut kur ir māte, sieva, bērni, draugi, kaut kur ir viņa paverdzinātā tēvzeme un tauta, un viņi ir šīs tautas daļa. Atrautā, iznīcībai nolemtā daļa.

Ievietojām ukraiņi šķirstā un pa maziem vārtiņiem mūs sargi izlaida no nometnes, kas atradās kāda kalna tuvumā. Visa kalna piekāje bija milzīga kapsēta. Nesaprotamu iemeslu dēļ pēc aprakšanas zemē tika ierušināts miests. Tā galā finiera plāksne, uz kuņas ar ķīmisko zīmuli uzraksts: uzvārds, vārds, tēva vārds, dzimšanas un miršanas gads, "soda" pants un piespriestie gadi. Uzrakstītais uz plāksnītes ātri vien izdzisa, mieti satrunēja un viss pārklājās ar zāli. Pārklājās ar zāli arī daudzie masu kapi, no kuņģiem nekādas plāksnes nelika.

Sākām kalt sasulumā kapvietu. Drīz vien bija redzams, ka nespēsīm to izdarīt. Sasalušā zeme bija cieta kā klints, laužņi neasi un spēka maz. Sanitāri atnesa sprāgstvielu - amonītu. Tas darbu atvieglāja, un pamazām sāka izveidoties kapa bedrei līdzīgs ierobs. Taču šķirstu šajā ierobā ievietot nebija iespējams. Bet diena jau sāka izbeigties. Krēslai vajadzēja iestāties kuņu katru mirkli. Sanitāri izlēja ukraiņi no šķirsta izņemt un aprakt tāpat, kā jau daudzus simtus pirms viņa, jo tikai Būvkantora galdnieki varēja atļauties šādu greznumu - izgatavot šķirstu...

Nomirušais bija sasalis, un man šodien šķiet, ka viņš tur guļ tāds neatkūsis, lai gan nelielā dziļumā zeme Kolimā kļuva rokama, t. s., vasaras mēnešos - jūlijā un augustā. Taču arī bez šķirsta ukraiņu staltais zemnieks neievietojās izspridzinātajā iedobē. Ne kājas, ne kāda cita ķermeņa daļa salocījuma nepadevās. Dzirdēju, ka sanitāri kaut ko čukstus saka viens otram. Apjautu, ko viņi gatavojās darīt... Man bija 19 gadi. Jutu, ka nespēju noraudzīties uz to, kas notiks. Aizgāju kādu gabalu nost no vietas, kur norisinājās nodomātais. Kad atgriezies, seklā iedobē jau tika bērtā ciet. Es aiztaupīju sev nežēlīgo redzējumu - ukraiņu auguma deformāciju ar laužņa palīdzību, bet tomēr visus šos gadus (un aizritējuši jau 40!) nereti uzvilgo atmiņu tecējumā šīs "bēres".

... Šķirstu saskaldīja malkai. Atpakaļceļā uz Būvkantori šo malku iztirgoja kādā Omčugas ciema mājīpā. Saņemām par to prosas putraimus, ar glāzi pagrābtus no neliela maisiņa. Vienu glāzi un ne vairāk! Vēlā naktī aizgēmamies no dieninieka skārda bundžu un putraimus izvārijām. Šī beztauku putra, šķiet, bija vienīgais bērnu mielasts zemē ierušinātajam, sakropļotajam ukraiņu zemniekam. Cits

viss izpalika. Citiem izpalika pat tas. Kā un kur apraka pārējos, kas atradās kaudzē, to es nezinu.

Kaņa gados biju redzējis laikrakstā "Tēviņa" Rirdāna populāros zīmējumus. Viens no tiem: piramīdveidīgs galvas kausu kalns, un šim kalnam blakus - Krievijas impērijas slepkavotavu smieks Stalins. Nevaru pateikt, vai šī karikatūra būs tā, ko redzēju arī aizmūžā, veļu valstī, vīpsaulē. Bet malkai līdzīgi sakrautos, sasalušos, nobendētos, apzinīgi nāvē aizraidītos, kailos cilvēkus, no kuņu vidus man bija jāizvelk prāvais ukraiņu zemnieka augums - šo skatu gan, laikam, nesīšu savā mīgā līdz visus gadus, kas vēl lemti dzīvot, un, iespējams, arī vēl ilgi pēc tam... Šis krāvums man (un vajadzētu būt, ka arī visai cilvēcei) allaž simbolizēs drausmīgās sistēmas būtību, kuņas vizītkarte bija - šāviens upurā pakausī, sakropļotas sejas un slepus apraktie, nobendētie miljoni.

Šodien, kad rakstu šīs rindas, redzētā spilgtums nav izbālējies, bet ir radies cits skatījums uz pārdzīvoto, izjusto, dzirdēto. Esmu sācis saprast, ka mans sarētotais mūžs navbūtiskākais, ko jaunums nodarījis. Būtiskākais ir - brīvības zaudējums, neatkarības iznīcināšana

un bailu sindroma iepotēšana. Ciniski, apzinīgi visu iepriekš izplānojot, vienā diennaktī manai tautai atņēma dārgāko - neatkarību. Izdzēsa no kartes Latvijas valsti. Domājot, lepnos, nepakļāvīgos nobīdīja sāpus, daļu pat iznīcināja, un līdz pat šai dienai pa manu tēvzemi staigā svešinieki un roboti, marionetes, indivīdi, kas sadarbojās ar ienācēju, civilizēto pasauli apmānot, jo viņi melš, ka esot latvieši un nosauc formējumus, kur salasās viņiem līdzīgie - par valdību, padomi, ministriju un nekautnās pat lietot vārdus: parlaments, prezidents un vēl citus normālās valstīs lietotus terminus.

Tautas gars! Kas notika ar cilvēkiem, kuņģi nesa sevī šo tautas garu? Daļa laimīgi nokļuva trimdā, tas ir - Brīvajā pasaulē. Daļa pieslēpa to sevī un pa šķipsniņai dāvāja to saviem bērniem, cerēdami uz cilvēcs attapšanos, - cerēdami, ka ilgi taču nespēs šī briesmonība - komunisms - apmullot pasauli un pat cienījamu valstu vadītājus. Bet daļa spītīgi pauda savu latviskumu, taču par to tika bargi piemeklēta: tipiskais šāviens no aizmugures, nokļūšana aiz dzelodraģtīm, īsi sakot - iznīcība. Kad tauta apzināsies šī galvenā zaudējuma - brīvības zaudējuma - būtiskumu, tad viltus praviešiem nebūs kam sludināt savu zemiskuma pārpilno mācību, un dzīva palikusē tautas daļa kļūs garīgi nesagandējama.

Reiz redzēju, kā zvēru dārzā baļo kobras ar ... trusīšiem. Krātīgā ielaiž trusīti, kobra hipnotizē upuri ar acu skatienu, paver rīkli un ... trusītis pats ierāpo kobras vēderā. Šausmīgs man šķita šis process. Un kad redzu, kā zināma tautas daļa, līdzīgi trusīšiem, kļūst par ēsmu cita tipa rāpulim, kļūst skumji. Rāpulim tiek atdots nozīmīgākais - apziņa izdzēsta vēlme būt brīvam. Pazemošanās noris visās jomās. Mesli tiek bagātīgi doti gan svešai valodai, gan svešām organizācijām, gan svešai valstij. Un attaisnojuma parasti tiek sacīts: mēs esam maz, esam vāji, sīki, mūs samals, ja būsīm lepnā, mūs iznīcinās, ja gribēsīm par daudz... (t. i., ja gribēsīm brīvību). Un mēs klusējam. Ejām slavinājuma gājienos, ejām vēlēt leļļu valdības, pat paši piesakamies būt par šīm marionetēm. Un pasaules varenie saka: nu jau viss kārtībā, paverdzinājums izzudis, tas tiek pārdēvēts par brīvību, atkarība sāk saukties par neatkarību (suverēnitāti), farss tiek nosaukts par vēlēšanām, nedzīve - par dzīvi.

Asociācijas (Rirdāna bildi atceroties) bija neizbēgamas. Jo tagad jau pat pamatskolnieki zina par Liteni, Baltezeru, "Zilo brīnumu", Kolimu, Vorkutu. Zina par vēl lielākiem mirušo krāvējiem un zina, ka zem zemes ir paslēpti no-

bendēto miljoni. Bet abstrakts miljons tā nešausmina, kā atsevišķa zināma personība. Piemēram, Ata Kēniņa dēli - Marģers un Ilmārs, vai gleznotāja Aleksandra Štrāla dēls - Voldemārs, 59. skautu vienības vadītājs Pēteris Vilciņš, Krustpils dzelzceļnieks Alberts Kikauka, Raiņa filozofisko domu apcerētājs - Elmārs Prauliņš, Dzejnieks Voldemārs Zariņš, sirmmais ģenerālis Dūze, ģenerāļa Aires dēls un vēl un vēl citi.

Un tomēr - visvairāk šausmina brīvības aprakums, brīvības nobendējums. Nogalētiem cilvēkiem ir piemīdīdīgas, grasās celt pat pieminekļus (taču dīvaini ir, kad paši nogalētāji vai viņu pēcteči celj pieminekļus saviem upuriem...), bet iznīcinātajai brīvībai pieminekļus nevajaga... Tautai vajaga savu valsti, vajaga vietu zem saules. Cik maz! Bet reizē arī - daudz!

Kam lai pārmet, ko lai nosoda par šo atpēmu-mu latviešu tautai? Te nu manas domas kļūp. Atbilstu jūklī nespēju noteikt īsto. Pārmetumus kādiem konkrētiem vadoniem esmu pārstājis izsacīt. Vadoņi mainījās viens pēc otra, un viss palika pa vecam. Tautu cietuma mūži pat neieplaisāja. Sistēma ir bezsajaina. Sejas ir tikai cilvēkiem... Un tāpēc nevar būt, ka nav vainīgo. Kas mums palīdzēs vainīgos at-rast? Un, ja nāks Dieva sods, vai tas nenāks par veltu?

Kad pasauli bij pārtīklojis angļu imperiā-lisms zem segvārda - Lielbritānija, cilvēcei neē-tiski šķita runāt par sarkano impēriju, kas veidojās uz cara iekarojumu bāzes. Angļi cilvēciskojās. Ko-loniju tīkls satrūka. Izauga neatkarīgas valstis. Jaundzimušā impērija austrumos palika par vienīgo koloniālvalsti virs zemes lodes. Un mēs esam vēl arvien šī zirnēkļa tīklos. IZRādās, ka upuru dau-dzums nenozīmē gluži neko. Visas leģendas par upu-rēšanas jēgu kļūst apšaubāmas.

Es aizvēru acis. Nostādu sevi vairākos punk-tos: gan Vladivostokas vergu pārsūkņētavās 1946. gadā, gan Magadānas barakās 1947. gadā, kurās Koli-mas vergtuŗi izraudzījās savām neskaitāmajām raktu-vēm strādniekus - mocekļus, nostādu sevi šo zeltra-ču - vergu vidū, kas pusbadā skalo spožo metālu Kremlja izplānoto tīklu aušanai dažādās pasaules ze-mēs. Atmiņu virknējumā paviz Jakutijas lēģeŗi, Če-kas pagrabu kameras Rīgā, Mordovijas purvu ieskau-tās nometnes sešdesmito gadu beigās un Permas as-topdesmoto gadu spīdzinātavas. Un no visiem šiem punktiem es skatos uz pasauli un jautāju: par ko cieš mana tauta, kas sirdī sev iekalusi vienu de-vīzi - tēvzemei un brīvībai? Ar kādām tiesībām tika iznīcināti Latvijas cildenākie dēli un meitas? Un visbeidzot - kad būs vispasaules tribunāls, kas tiesās Latvijas kolonizātorus, paverdzinātājus, brīvības atpēmējus?

1990. gadā.

GUNĀRS FREIMANIS.

BAILĒS NO BRĪVĪBAS.

Visa daba alkst pēc brīvības. Strautpīš joŗo no kalna lejā, stumdams oļus un gruvešus pie malas. Putniņš būrītī knābā restes. Daŗi dzīvnieki zoolo-giskajos dārzos mirst, nospiesti nebrīvībā. Puķītes negrib lāgā ziedēt koku ēnā, jo nespēj baudīt sau-les staru dzīvoņo spēku. Tā vien liekas, ka visa daba gribētu apliecināt sava "es" brīvību.

Kas līdzīgs attiecināms arī uz cilvēku. Viņā nav stiprākas un dižciltīgākas tieksmes par to, kas viņā sauc uz cīņu atbrīvoties no katra veida nebrī-vības. Cilvēks vērtē sevi attiecībā uz to, cik labi viņš pazīst sevi un cik neatkarīgs un brīvs notei-cējs ir par savu dzīvi.

Cilvēks ir Dieva radība, kam ir iedvesta neap-dzēšama alka pēc brīvības - brīvi izvēlēties labu vai ļaunu, mīlestību vai atriebību, dzīvību vai nā-vi. Tāpēc visās lielajās reliģijās pēc desmit bau-šļiem nāk bauslis par verdzību, kas aizliedz turēt vergus vai arī pašam brīvprātīgi padoties verdzībā. Tas nozīmē, ka katrs cilvēks ir brīvs, bet nevienš nav brīvs atsacīties no brīvības. Cilvēka brīvības

atpēšana norāda uz ticības zaudēšanu cilvēkam.

Diktatori netic cilvēkam, jo viņiem ir bai-les no tā. Diktatori ir savas godkāŗības un bailu gūstā. Viņu brīvības līmenis atkarājas no viņiem padoto nebrīvības līmeņa. Viņi tikai tad jūtas brīvi, kad viņiem padotie dzīvo nebrīvī-bā. Katrs brīvs cilvēks ir viņu pretinieks, katra neatkarīga, brīva doma padara viņus bez-spēcīgus, apspiesto prieki viņus nospieŗ. Kali-gula jutās gudrs padomnieku - muļķu vidū. Sta-ļinam bija prieks pazemot savus ministrus, ko-misārus. Hitleram patika izzobot savus ģenerā-ļus. Katrs diktators uzskata brīvus cilvēkus par saviem nākotnes gūstekņiem vai arī upuriem. Beigās - katrs diktators top savs gūsteknis un savs upuris. Valsts vīri, kas sludina, ka tiem ir tiesības atpēmt pilsoņiem prieku un brīvību, paši sevi ieŗuŗ nebrīvībā un sirdsēstos. Ie-slogojot savus pilsoņus cietumos, diktatora vi-sa valsts top par milzīgu cietumu, kur cietum-sargi nav brīvāki par cietumniekiem. Totalitā-rajā valstī vajātais cilvēks ir brīvības lie-cinieks un apspiedējs slepeni godina savu upu-ri. Daŗās policijas valstīs vīri un sievas la-bāķ noraida pakļautas dzīves ērtības, iet cie-tumos, bet pretojas nebrīvībai, jo viņi zin, ka cietumā viņiem vairs nav no kā baidīties. Kas vairāķķāŗ ir pārdzīvojis nāves klātbūtni, tas nebaidās ne no kā.

Kāds rakstnieks komūnistu laikā dažus gadus slāpstījās meŗos. Beidzot sarkanie viņu sagū-s-tīja un iesvieda cietumā. Ierīpojot kamerā, viņš smaidīja. Kameras iemītnieki viņam jautā-ja, kāpēc viņš smaidot. Tas atbildēja: "Līdz šim es dzīvoju bailēs. Tagad es dzīvoŗu cerī-bās."

Brīvam cilvēkam priekšā ir plats cerību ceļš. Apspiedējam cerību nav, jo tie, kurus viņš vajā, turas pie cerībām. Apspiestie tic brīvībai, cik tie tic paši sev, savai dzīvei. Vēstures tecējumā pienāķ laiks, kad varmāķa zaudē savu varu, bet brīvais cilvēks pat mirs-tot apliecina dzīves un brīvības vērtību. Dau-dzās revolūcijās un brīvības ķaŗos atrodami piemēri, kur varoņi un mocekļi top par tautas lepnumu, ķaŗodami vai nu ar zobenu, vai arī ar lūģšanu uz lūpām. Lai arī kā tie būtu ķaŗojuŗi, ar saviem piemēriem tie sludināja patiesību, ka tikai brīvība dod nozīmi katra atsevišķa cilvēķa un tautas dzīvei. Kad tautai tiek ar varu atpēmta brīvība, tautai ir tiesības pie-lietot katru uzbrukuma ieroci, paŗēmienu, lai atģuŗu atpakaļ brīvību.

Tagad palestīnieŗu sievietes un bērni uz-brūķ ar aķmeņiem un nūķām ķaŗavīriem, kas lie-to ķautenes, loŗmetēģus un durķģus. Ar ķaķu spērieniem un aķmeņiem ķaŗavīri salauŗ bērnu un pusaudģu locekģus. Beidzot tie bezspēķā uz-spridģina bērnu un atraitģu būdas. Šie bērni, pusaudģi, sievietes tic cilvēķam, tic sev un brīvībai. Skolotāģi, kas māķa šodien palestī-nieŗu bērņus, pieģem iespēģamību, ka rītu tie šos bērņus vairs neredģēs dzīvus. Varbūŗ re-dģēs tos ar salauŗtiem locekģiem, ar aķmeņiem sadauŗtiem ķermēģiem, caurķautām un nevainģ-gaģām bērnu sirdīm... Šie skolotāģi un bērni tic un ticēs brīvībai. Tie zin, ka apspiestā tauta tapa par apspiedēģu tautu. Dievs no tau-tas dvēseles ārā, neŗēģība iekšā.

Volchovas purvos, pie Opoķķas, pie Artemove-ķas, pie Lisiķānsķas Latvijas dēģi sala, ķrita ar ķarstu ticību brīvībai. Sarkano apspiedēģu armijā vārds "Latyŗi" iedvesa bailes, jo tie zināja, ķādu maksu mēs bijām gatavi dot par tēvzemes brīvību.

Dzīmtenes latvieŗi jau gandrīģ pieģdesmit gadu smok sarkano varmāķu ķģaŗģos. Tomēr brī-vības ilģas sakustināja mocītāģu cietokģģa mū-ģus. Varmāķu vadonis (Staļģns II) caur me-ļiem un izlikģanos mēģģina attāģģināt sarkanā cietokģģa sienu uzsprāģģšanu. Viņam un viņa

"heverei" ir bailes no brīvības spēka, kas burbuļo visā pasaulē. Jau tagad pašā krievu zemē sarkanais karogs ar sirpi un āmuru un pats vārds "komūnists" bieži tiek minēti kā zobošanās simboli.

Latvieši bieži sauc sevi par trimdiniekiem. Kas izsūtīja mūs trimdā? Nevienš. Mēs esam bēgļu gaitās, mēs esam bēgļi. Mēs bēgām no nevēra cilvēka izskatā, jo ticējām kaut kur valdošai īstai brīvībai. Skaidrs, fiziski mēs esam brīvi, bet mūsu sirdis saka, ka īstu brīvību mēs varam baudīt tikai tur, kur ir mūsu sākuma saknes, kur zeme ir slacināta latviešu sviedriem un asinīm. Tikai bēgļi, tikai bēgļi saprot brīvības dabu, brīvības dzīvinošo dvasi. Bailēs no brīvības spēka "josifs" sūtīja Sibīrijas klajumos katru, mazu vai lielu, vecu vai jaunu, slimu vai veselu, ar cerībām, ka tur sasals un nomirs cietēju brīvība. Ne visi nomira, bet "josifu" nonāvēja paša draugi. Par apsmieklu "josifa" ķermeni pārglabāja vietā, kur neviens neapmeklēja. Sic transit gloria mundi!

Krievu tauta gadu simteņiem nav baudījusi brīvību. Pat tagad tā jūtas neērti nebrīvības atslābumā. Tā cieta tatāru jūga, cara režīma un komūnisma žņaugos. Viņa viegli tic vienai personai. Tā ticēja Ļeņinam, Staļinam. Tagad daļēji tic "kuprainajam".

Gorbačovs, tagadējais komūnistu galva, nāca pie slēdziena, kaut negribot, ka lielākā vērtība pasaulē ir cilvēks. Viņš redz, ka Padomijas ļaudis ne dzīvo, bet mirst. Kapi aizmugurē, kapi priekšā. Garīgās barības trūkuma dēļ, Padomijas ļaudis ir nāvīgi noguruši, nāvīgi slimi. Komūnistu bezdievības mācība pārvērtās par brutālu reliģiju, kas neredz cilvēkā nekādas vērtības. Lai mirst simti, lai mirst tūkstoši, lai mirst miljoni. Tā krievi, iznīcinot citus, iznīcina paši sevi. Padomijas ļaudis fiziski badojās jau septiņdesmit gadu. Tie neredz atpestīšanas no bada - kā bija pagātnē, tā būs nākotnē. Diez' vai krievu tauta vairs spēj pārveidoties. Tauta grimst alkoholā, kas nokauj strādāt gribu, dzīvot gribu. Kāda nozīme strādīgumam? Tā pati maksa par darbu, tā pati maksa par slinkošanu. Kāpēc Pēterim jāstrādā Pāvela labā, ja Pāvels pats nestrādā? Kāpēc Pāvelam jāstrādā, ja Miķelis saņem to pašu algu slinkodams? Padomija gribēja padarīt visus ļaudis par pilsoņiem bez tautības, bez reliģijas, bez tieksmes uz garīgu un ekonomisku attīstību. Tā nolīdzināja visus. Izņemot Kremļa kungus, visiem nav "ne kola, ne dvara".

Gorbačovs sajūt, ka nacionālisma un reliģijas spēkus var turēt nopiestībā tikai līdz zināmam laikam. Sakarā ar šiem spēkiem viņam bija un vēl ir bailes no asiņainas revolūcijas. Badā mirstošais cilvēks ir gatavs uz visu. Gorbačovs redz, ka baltieši un pārējie Austrumeiropas iedzīvotāji atrod spēku nacionālismā un katolicismā. Lai novērstu šo spēku asiņainu izpausmi, viņš nedodas pie protestantisma vadoņiem, bet brauc uz Romu pie katoļu pāvesta. Divi vislielākie ienaidnieki satiekas. Viens runā garīgās un cilvēces autoritātes vārdā, otrs blisina acis izbrīnā. Kādreiz Staļins jautāja, cik divīziju esot pāvestam. Laikā, kad komunisti sāka valdīt Krievijā, pāvests atvēra durvis Vatikāna sūtniecību namā Krievijas konsulam, kas līdz šim tur nav ieradies. Vatikāns grib salābt ar lielāko reliģijas ienaidnieku. Ies Gorbačovs šajās durvīs? Ja ieties, tad tas nozīmē, ka Gorbačovs ir atzinis pilnīgu komunistu bankrotu reliģiskā un saimnieciskā plāksnē. Gorbačovs, tāpat kā citi vadoņi pirms viņa, domā, ka viņš veido vēsturi. Vadoņi nespēj kontrolēt vēsturi. Vēsture veido viņus. Šajā sakarībā kādreiz lords Aktons sacīja:

"Krēsls veido vīru. Vara samaitā cilvēku, un absolūta vara samaitā cilvēku absolūti (pilnīgi)!" Jau senie romieši sacīja: Corruptio optimi pessima. Tagadējā Gorbačova vara un darbība nevis attālinā, bet gan tuvina komūnisma galīgu sairšanu. Gorbačovs dzīvo bailēs. Simti, varbūt tūkstoši sarkano tanki ripo Baltijā, lai pasargātu no taisnīga soda komūnistu-slepkavas, baltiešu nodevējus un līdzskrējējus..

Bailēs no brīvības Gorbačovs uzlika Lietuvai

laužpus. Viņš zin, ka ļaudis tagad saprot viņa divkosību. Liekas, it kā Ungārija, Rumānija, Polija un Čehoslovākija ieguva neatkarību no Padomijas. Tā ir skaista iļūzija. Sinīs valstīs vēl liela vara komunistiem, un tās ekonomiski un militāri ir atkarīgas no Padomijas. Lietuvas piemērs arī rāda Rietumu valstu garīgo būtni. Gorbačeva darbība skaidri rāda, ka komūnisms nemirs bez kaujas. Kristus tiesāšana un nāve ir visai vēsturei valīds piemērs: "Lai labāk viens nevainīgs mirst, lai vainīgie dzīvotu un draudzētos." Lai nabaga Lietuva, atstāta viena un kaila, mirst sarkanā nevēra nagos, ka tikai pagrimušā Amerika dzīvotu un laizītu sarkano asiņainos papēžus. Rietumi ir bailēs un slimi, garīgi ļoti slimi.

Laikam Malta bija Potsdama un Jalta. Melos audzinātā krievu sabiedrība ilgi būs melīga, riebīga un nežēlīga.

JĀNIS LIEPIŅŠ.

GRĀMATAS:

JĀNIS ŠIRMANIS NES PAAUDZES.

"Daugavieši" - stāsti, pasakas un drusku par sevi. 257 lpp. Autora izdevums. Sirakūzās, 1989.

Dzīvju un dvēseļu gleznotājs rakstos, latviešu valodas kopējs ar tās tīrību un skanīgumu un daiļotājs ar jauniem ziediem - Jānis Širmanis 1989. gadā ir dāvinājis lasītājiem savu 32. grāmatu ar nosaukumu "Daugavieši", kas saista visus latviešus un Latvijū. Kopš viņa pirmās grāmatas "Kapteinis Lāčķepa" (1936.) jau lasīti desmiti viņa grāmatu. Arī tikpat daudz apceru par šīm grāmatām, atzīnību, pagodinājumu un apbalvojumu par Jāņa Širmāņa sniegumiem latviešu rakstniecībai. Ļoti vietā ir bijuši tie teiktie vārdi par viņa grāmatām, ka tās palīdzējušas jaunajām dvēselēm ieskatīties sevī, visos cilvēkos, dabā un visā dzīves vilpošanā ar drosmīgas mīlestības un arī asas redzības acīm.

Šī, Jāņa Širmāņa 32. grāmata, ir patīkama un ļoti vajadzīga ar to, ka tā par autoru pastāta pilnīgi atklāti kā par cilvēku, personu. Gan ar paša autora muti un rakstu rindām, gan ar lasītāju un kolēģu redzējumiem un vērtējumiem. Šīs lappuses runā par Jāņa Širmāņa ikdienām, dzīves gadu rūpēm un nastām kopš viņa bērnības dienām, Burtnieku ezera vilņu skanēšanas tuvumā. Gadu steigšanās un izglītības ceļi, tāpat kā tūkstošus Latvijas Brīvības paaudzes jauniešu, aiznes uz latviešu kultūras Gaismas pili - Rīgu. Jaunais skolotājs lauku skolās, vēlāk Rīgā, gadiem klausījies bērnu, viņu māšu, tēvu un visas Latvijas dabas balsīs, atklāj sevī gandrīz brīnumu sev pašam: manī tā kā smeldz, tā kā nopūšas un noraud reizēm, tā kā pasmejas un tā kā parauj: tev visu redzēto, izjusto, izsāpēto, pasmaidīto un tad ar tādu kā vējputeni tavā dvēselē to visu kopā sajaukto vajadzētu sākt izteikt. Uzrakstīt! Un tā, lai visi to spētu un varētu dzīvot, izjust, izsāpēt, pa brīžiem smaidīt kopā ar tevi. Un tā tie mazie, neredzamie kalēji un plēšu pūtēji topošā rakstnieka Jāņa Širmāņa dvēselē visus redzējumus un izjūtas pārkausējuši un pārkaluši pa savam ierunā jaunajās grāmatās. Daudzas vēl iespēj tapt Latvijā: Kapteinis Lāčķepa, Jūras zaķi, Noslēpumainie raksti, Vilki, Draugi, Lielās pasaules sākums, Dāžu Juris, Pīkstīte un Kriksis, Jādomā, ka tā nav ne nejaušība, ne arī Jāņa Širmāņa spriedēja prāta izvēle, ka viņš savu grāmatu izstāstījumā un dzīvošanas ainavu izgleznojumā sasaucis talcā visādu dzīvojošo radību. Mazīpos un arī lielākus. Tos, kas dzīvo mājās, un arī tos, kas cīpo pa pļavām un kartupeļu vagām. Cīruļotājus zilumā un svilpotājus bērzu virsotnēs. Arī latviski runātājus velnus.

Tie visi nav ierakstīti Jāņa Širmāņa grāma-

tās ar kaut kādu autora ilgi plānotu lēmumu. Nē, tie ir ieradusies paši no mājām, bērziem, tīrumiem Burtnieku ezera krastā. Tie ir ieradusies Caur J. Širmaja jau bērnībā saziedējušo un ar visu dzīvo dabu kopā saaugušo dzīvošanas mīlestības ceļu viņa zemapziņā. Tā ir tā vieta, kur mūsos visos visu mūžu bieži vien smaida, smejas, rotaļājas, met kūleņus, reizēm nopūšas sērīgs tas Lielais Bērns mūsos. Tas ir tas varonis, kas palīdz radīt skaistumu, ticību ideāliem, smaidus un smieklus mūsu mākslas darbos. Bez viņa piepalīdzības mūsu intelekta produkcija vien ir "sausā". Bieži vien atriebīgi ciniska.

Dzīvē satiktais J. Širmanis, pulcējums vai vienatnē, ir vienmēr bijis silts, sirsnīgs, apbārsta citus un arī pats sevi ar krāsainu humoru. Arī tad, kad pats sevi ir sāpējis. Jau kopš gadu gadiem viņa mati ir balti, bet dzīvi, visu radību un cilvēkus mīlētais un žēlotājs tas Lielais Bērns viņā ir arvien vēl jauns. Tas palīdz radīt to rakstu mākslu, ko lasītāju paaudzes ir mīlējušas un mīl visās J. Širmaja 32 grāmatās. Tas dzīvo mūsos visos, kas vēl neesam paspējuši ar it visa smīnīgu intelektuālizēšanu un salikšanu cietajās tehnoloģijas rubrikās, šo Lielo Bērnu sevi no-beigt. Viņš palīdz mums redzēt sevis pašus tā, kā mūs redz visi citi. Viņš pasargā mūsu Ego no pārpamšanas (Šī "pārpampšana" tik bieži un gleznainā simboliskā parādīta Širmaja grāmatās.). Sad un tad šis Lielais Bērns tiek saukts par - Otro Mūsos. Dabas Māte ir paredzējusi tam lielu uzdevumu - palīdzēt mums dzīvot redzīgi, ar mīlestības devu mūsu rīcībās, un tā, lai mēs nepostītu sevi, citus un visu dabu ap mums.

Jānis Širmanis ar šo mīlestības un humora gaismoto skatījumu cilvēka un dabas esmē visās savās 32 grāmatās, paldies Dievam, sāk drīkstēt atgriesties dzimtenē, mūsu visu Latvijā. Tur jau pus gadsimtu ir slavēti tanki, traktori, durkļotās armijas, brālīgie krievi un Staļina zinātniskais komūnisms. Ir ilgi nīdēts un postīts žēlums un skaistums cilvēkā, dabā, it visur, kur ir bradājuši badīgā un slepkavīgā Maskava. Tāds kā pārsteigts, pats J. Širmanis saka: "Gandrīz pus gadsimta es biju, kā Mārtiņš Zīverts teiktu, Kāds, kuŗa nav. Bet pasaulē viss nemitīgi mainās. Un pārvērtību vilņi skāruši arī Latviju. Ja vien skudra balķi ceļā neaizvilks, visā drīzumā Rīgā iznāks Pīkstīte un Kriksis jaunā, apvienotā izdevumā. Un tad - es būšu: Kāds, kuŗš atradies."

Kad Jānis Širmanis 1980. gadā bija 75 gadus jauns, viņa kaimiņš, pats rakstnieks, Jānis Aistars, Sirakūzu pilsētā toreiz rakstīja:

"Ir pagājuši 45 gadi, kopš Latvijas grāmatu veikalos parādījās pirmā Jāņa Širmaja grāmata "Kapteinis Lāčķepa" (izdota 1936. gadā). Kopš tā laika raibā, priecīgā virknē ir sekojušas 25 citas, un lasītāju pulks ir audzis un sazarojies, ar katru jaunu paaudzi. Kas gan spētu saskaitīt tos daudzos tūkstošus lasītāju, kas uzauguši ar Jāņa Širmaja grāmatām? Visi esam širmajam autoram pateicību parādā par to gaišo prieku un aizrgutīgām stundām, kuŗas viņš mums ir sagādājis." Šis pats gleznotājs un rakstnieks Jānis Aistars saka, ka viņš pats ir audzis latviešu valodā un kultūrā ar Jāņa Širmaja grāmatām. Arī viņa bērni ir dzīvojuši dabu, cilvēcību, mīlestību un Latviju Jāņa Širmaja grāmatās.

Kopš dienām tām 1980. gadā J. Širmanis devējais lasītājiem vēl 6 grāmatas. Septītā, pēc skaita 33, top. Pašam autoram tagad ir apritējuši balti 86. Viņš gadu gājumā nav rakstījis tikai bērniem. Daudzas viņa grāmatas stāsta par dzīves vilpošanu pieaugušo un sirma galvu dienās un gaitās. Bet arī par bērnu un jauniešu grāmatām sauktajās, viela ar krāšņo valodu un stāstījuma vijumu ir tik saistīga, ka tā spēj "raut" notikšanās līdzī arī sirmās galvas un visas viņu izjūtas.

Īsi atskatoties uz J. Širmaja rakstnieka mūža veikumiem, uz to dzīvo tēlu pulku viņa 32 grāmatās, mēs jūtam trīs latviešu paaudžu soļus, elpas un dzīvju sākumu gājienus. Jūtam, ka tie pa

šīm grāmatām iet un domā uz tēvu un vectēvu zemi - Latviju. Šinī vietā nāk atmiņā kāda aizkustinoša vieta lasīta Amerikas teologu simpozija grāmatā. Kristus gājis ar kādu mācekli pa jūras pludmales smiltīm. Vēlāk māceklis gājis viens pats paskatīties viņu abu pēdas. Redzējis tikai viena gājēja pēdu nospiedumus. Nākamajā reizē Māceklis vaicājis Kristum: "Kungs, kā tas varēja būt un notikt, ka mēs pa jūrmalu gājām abi divi, bet es redzu tikai vienas pēdas?" Kristus atbildējis: "Dēls, tas bija tā, ka es tevi nesu, bet tu to nemaz nemanīji."

Arī Jānis Širmanis ir nesis un nesis latviešu paaudzes vienu pēc otras un ir ienesis latviešu valodā un tās kultūrā, un jauniešu dvēselēs ieskanējis tēvu un vectēvu zemi - Latviju. Tie nestie varbūt to kādu laiku ir manījuši, bet, dzīvošanas steigā, jau paspējuši aizmirst. Kā būtu, ja šo nesēju, Jāni Širmani, atcerētos latviešu sabiedrība kā organizēta vienība un viņu pagodinātu ar Tautas Balvas pasniegšanu Latvijas 18. novembrī?

JĀNIS KLĪDZEJS.

=====

PROFILI:

JAUNA KANADAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LOCEKLE.

Starp zinātniekiem, kas 1990. gadā ievēlēti Kanadas Zinātņu Akadēmijā (Royal Society of Canada) ir latviete Dr. Vaira Vīķe-Freiberga. Viņu formāli iepazīstinās ar Sabiedrisko un humanitāro zinātņu akadēmijas prezidentu Akadēmijas gadskārtējā sapulcē, kas notiks šī gada 3. jūnijā, Viktorijā, Britu Kolumbijā. Pagājušā gada novembrī Dr. Vīķe-Freiberga saņēma PBLA Kultūras Fonda Goda balvu sabiedriskās un humanitārās zinātnēs par izciliem sasniegumiem dainu pētīšanā un popularizēšanā.

Uzteikumā, ar ko iepazīstinās KZA izcelti viņas nopelni vairākos zinātnes laukos. Pirmais ir psihofarmakoloģijā, kur viņa kopā ar saviem studentiem pētījusi dažādu psychoaktīvu medicīnas vielu iespaidu uz prāta procesiem. Otrais ir kvantitatīvā psiholingvistika, kur laureātei ir daudz nozīmīgu publikāciju: par vārdu asociācijām, par vārdu abstrakcijas un vārdu emocionālās slodzes skālām, par matemātisku modeļu pielietojanu šai laukā, utt. Seit pieskaitāma arī viņas grāmata franču valodā par vārdu biežumu Kvebekas vidē.

Trešais un plašākais viņas pētniecības lauks ir latvju dainu poētikas un strukturālās uzbūves analīze, par ko publicēta gara rinda rakstu un grāmatu nodaļu angļu valodā. Viņa attīstījusi metodoloģiskus un teoretiskus jauninājumus dainu pētniecībā. Latviešu valodā sarakstītas apceres par dainām sakopotas grāmatā "Dzintara kalnā", kas iznāca Helios apgādā 1989. gadā. Abi ar vīru kopīgi izveidojuši ap 4.000 dziesmu lielo Montrealas Saules dainu krājumu, kas 1988. gadā izdots grāmatā "Saules dainas". Dr. V. Vīķe-Freiberga rediģējusi pirmo grāmatu par dainām angļu valodā - "Linguistics and Poetics of Latvian Folk Songs", ko izdevis McGill-Queen's universitāšu apgāds 1989. gadā. Šai reprezentatīvā grāmatā kā autori piedalās dainu pētnieki no visas pasaules, ieskaitot vairākus pasauleslavenus cittautiešus, kā Harvardas universitātes prof. A. Lordu un Francijā dzīvojošo lietuvieti Alģirdas Greimas.

Dr. V. Vīķe-Freiberga ir trešā latviete, kas pagodināta ar ievēlēšanu Kanadas Zinātņu Akadēmijā, blakus ģeoloģijas profesoram Dr. Aleksim Dreimanim un medicīnas pētniekam Dr. Arnim Kuksim. Arī nelaiķis prof. Alfrēds Tauriņš, plaši pazīstams ar saviem sasniegumiem organiskā ķīmijā, savā laikā bija "karaliskās apvienības" loceklis (Fellow of the Royal Society of Canada).

Kanadas Zinātņu Akadēmija dibināta 1882. gadā pēc Anglijas "Royal Society" parauga, kas di-

bināta jau 17. g. s. Tās patroni skaitās Kanadas ģenerālgubernātors un Anglijas Princis Filips. Akadēmijas locekļu starpā lielā pārsvarā ir, t. s., eksakto zinātņu pārstāvji, angļiski runājošie un vīrieši. Humanitārām un sabiedriskām zinātnēm ir divas akadēmijas - viena angļu un viena franču, kamēr eksakto zinātņu laukā abās valodās runājošie apvienoti vienā saimē. Franciski runājošo akadēmijā Dr. V. Viķe-Freiberga ir tikai piektā psiholoģe, kaut Kanadā ir tūkstošiem psihologu.

-r-

AUSTRUMU LATVIEŠU II KONFERENCE.

Katra pamesta lauku sēta jāpiepilda ar latviešu dzimumu. Tūkšumā laužas svešinieks. Andrejs Eglītis.

Tiklīdz apritējis gads, kopš nodibinājusies Krievijas latviešu biedrība. Ir vērts vēlreiz īsumā atgādināt par tās rašanās gaitu. 1988. gada jūlijā, Rīgā, satikās 5 Krievijā dzimušas latvietes. Tai pašā reizē nolēma apmeklēt dzimtās vietas Smolenskas apgabalā. Austrā Bolševica, kas uzpēnās brauciena vadītājas lomu, uzaicināja piedalīties arī Latvijas TV pārstāvi Leonu Rudzišu.

Brauciens notika 1988. gadā, no 1.-4. jūlijam. To var uzskatīt par aizsākumu interesei par latviešiem Krievijā. L. Rudziša emocionālās intervijas ar tur dzīvojošiem latviešiem, latviešu tautas vienotības doma, kas vijās cauri brauciena laikā uzņemtajai Latvijas TV filmai, radīja lielu rezonansi Latvijā. 1988. g. novembrī interesantu rakstu sēriju par latviešiem Krievijā uzsāka Rīgas Centrālā archīva darbinieks Imants Belogrīvs. Tajā pašā laikā savu darbību uz Krievijā dzīvojošo latviešu apzināšanu pilnībā virzīja Latvijas Kultūras fonda Zaļais klubs. Rīgas kino namā rīkoja kino - video lekciju ciklu "Tautiešu likteņgaitas Sibīrijā".

Vienā no šiem pasākumiem, 1989. gada 13. februārī, sapulcējās gan LKF Zaļā kluba pārstāvji, gan Ingvars Leitis un Vaira Strautniece (vēsturnieki, kas jau no sešdesmitajiem gadiem uztur aktīvu saikni ar tautiešiem Austrumos), gan Imants Belogrīvs. A. Bolševica ierosināja organizēt Krievijas latviešu biedrību. Pēc daudzām sapulcēm, 1989. g. 22. aprīlī Latvijas TV konferenču zālē sanāca Krievijas latviešu biedrības I (dibināšanas) konference.

Kopš tā laika aizritējis gads. KLB biedru skaits palielinājies no 157 līdz 420. KLB darbības sabiedriskais skanējums sasniedzis ne tikai Latvijas iedzīvotājus, bet arī trimdu Rietumos un latviešus visos Krievijas nostūros. Ar LKF materiālu atbalstu uz 2 vietām - Lejasbulānas ciemu Sibīrijā un arhkatīškoje ciemu Baškīrijā devušies 4 latvieši, lai veiktu tur skolotāja misiju. Uz latviešu dzīves vietām Krievijā devušies desmitiem latviešu koru, pašdarbības teātru, piemēram, deju ansamblis "Vektors", bērnu ansamblis "Zvaniņi", folkloras kopa "Dandari", Lielvārdes koris, Saldus Tautas teātris un daudzi, daudzi citi. Uzņemts ārkārtīgi plašs video materiāls ar lielu vēsturiskas un etnogrāfiskas izziņas nozīmi.

Pateicoties sadarbībai ar Latviešu Nacionālā Fonda ģen. sekretāru Andreju Eglīti, uz Krieviju nosūtītas daudzas trimdā izdotas Latvijas vēstures, ģeogrāfijas, latviešu valodas un literatūras mācību grāmatas. No ASV VAK nodaļas saņemts liels sūtījums ar dažnedažādām bērniem domātām lietām: grāmatipāmi, zīmuliem, rotaļlietām utt. - respektīvi, ar precēm, kādas, diemžēl, pat vairums Latvijas bērnu nav redzējuši.

Jau otro gadu Latvijā, šoreiz Ogrē, organizē Krievijā dzīvojošo latviešu bērnu vasaras nometnes ar plašu kultūras un izglītības, varētu pat teikt - latvietības atgūšanas programmu. Šogad tajās piedalīsies vairāk nekā 50 bērnu no Sibīrijas, Baškīrijas un Maskavas. Tā notiks no 4.-25. jūnijam.

Bez tam vēl regulāri notiek Krievijas latviešu saietī, kas pulcina 100-150 dalībnieku. Tajos apspriež aktuālās problēmas, gatavo ekspidīcijas uz Krieviju, skata filmas par Austrumu latviešiem.

Bieži Latvijas laikrakstos publicē rakstus par Krievijas latviešu temu. Visus KLB darbības virzienus grūti uzskaitīt - būtībā šī biedrība ir kā satikšanās vieta, otrās mājas daudzajiem Austrumos dzīvojošiem, bet jau atgriezušajiem latviešiem, kuŗi, diemžēl, ar grūtībām iekļaujas Latvijas sabiedriskajā un kultūras apritē.

Ar biedrības starpniecību, kopš 1989. g. aprīļa, Latvijā atgriezušies 38 cilvēki. Migrantu iekļūšana Latvijā zem Krievijas latvieša maskas ir izslēgta, jo katrs iebrāucējs stājas KLB valdes priekšā. Ar Ministru Padomes ģpašu lēmumu "Likums par Migrāciju" uz latviešiem Krievijā neattiecas.

Liels ir Latvijas lauku rajonu atbalsts latviešiem, kas atgriežas Tēvzemē. Tiek piedāvātas gan mājvietas, gan darbs. Ir gan arī dažas ēnas puses. Tā ir ārkārtīgā cilvēku neaktivitāte un apātija. Lielāko biedrības padarītā darba daļu veic 5-6 cilvēki. Lielāko smagumu uz sevi ir uzņēmusies KLB priekšsēde A. Bolševica. Tieši pateicoties viņas nenogurdināmajai darboties spējai KLB darbība guvusi tik plašu rezonansi sabiedrībā.

Šo darbu novērtēja 1990. gada 21. aprīlī, kad sanāca II Krievijas latviešu biedrības konference. A. Bolševicu atkal ievēlēja par biedrības priekšsēdētāju. Konference notika VEF Kultūras pils lielajā zālē. Tajā piedalījās latvieši no 16 vietām Padomju Savienībā, tai skaitā, no Kirgīzijas, Igaunijas, Čečeno-Ingušijas, Kazachijas, Nahodkas (!) pilsētas, Smolenskas, Baškīrijas, Sibīrijas, Gorkijas un citām vietām.

Konferences darbā piedalījās arī Latvijas TV un radio, kā arī vairāku laikrakstu pārstāvji. Oficiālās runas teica KLB valdes locekļi A. Bolševica, I. Belogrīvs, L. Rudzišs, V. Strautniece, A. Breika. Svarīga bija Latvijas pilsoņu komitejas pārstāvja R. Pussara informācija par pilsonības iegūšanas jautājumiem. Konferences 2. daļā uzstājās, galvenokārt, viesi. Pieņēma aicinājumu Vislatvijas tautas deputātu sanāksmei, PSRS prezidentam M. Gorbačovam, rezolūcija par viennozīmīgu atbalstu Latvijas republikas atjaunošanai. Šeit jāatgādina, ka KLB bija viena no pirmajām biedrībām, kas publiski atbalstīja LTF Domes valdes 31. maija aicinājumu (par Latvijas neatkarību). Jo kurš gan cits, ja ne Krievijā dzīvojošie latvieši praktiski zina, kas ir genocīds pret tautu (1937. g.) un kas būtu noticis ar latviešu tautu, ja mums padomju iekārtā nāktos eksistēt vēl 10 - 20 gadu.

VEF Kultūras pils priekšelpā darbojās foto un faktu materiālu izstādes par KLB ekspidīcijām uz Krieviju.

Un tā sākas jauns darba cēliens gan KLB, gan citu organizāciju un arī visas Latvijas dzīvē. Valsts dzīvē, kur kā augstākās vērtības būs latviešu tautas nedalamības un vienotības apzīpa, sirdsizglītība un darba tikums. Būs jāuzceļ Latvija, neizšķirojot, vai esi dzimis Amerikā, Austrālijā, Rietumos, Latvijā vai Sibīrijā.

P. S. Adrese izziņām: Latvija, Rīga, 226009, Ģertrūdes ielā 78-43, D. Vītols, tel. 211483.

DAUMANTS VĪTOLS,
KLB valdes loceklis.

LŪGUMS.

Lūdzam līdzstrādniekus ievērot rakstu un ziņu iesūtīšanas termiņu - ik mēneša 15. datumā! Manuskriptus lūdzam, ja vien iespējams, rakstīt ar rakstāmmašīnu vai datoru. Lūdzam rakstīt ar rindas atstarpī. Rakstu autoriem jāuzdod pilns vārds, adrese un tālruna numurs. Raksti jāparaksta.

Redakcija.

DAUGAVAS VANAGI KANADĀ

Par Daugavas Vanagu organizācijas Kanadā dibināšanas dienu ir uzskatāms 1950. gada 30. jūnijs, kad pēc vairāku gadu organizēšanās darba sekmīga noslēguma tika nodibināta Toronto nodaļa ar 23 dalībniekiem. Pirmais mēģinājums, organizācijas dibināšanai, notika jau 1948. gadā, kad V. Mukts, I. Jankovskis un I. Žigurs aicināja no Eiropas ieceļojošos biedrus uz dibināšanas sapulci. Viņu ierosmē 1949. gadā tiek izdarīta ziedojumu vākšana pulkveža O. Kalpaka piemiņas zīmē, lai rastu līdzekļus palīdzības darbam Vācijā. Pēdējo divu gadu laikā iniciatoru grupa bija jūtami pieaugusi un DV organizācijas dibināšana Kanadā varēja īstenoties. Pēc DV Toronto nodaļas nodibināšanas daudz darba un pūļu tika pielikts organizācijas tālākai izveidošanai visas Kanadas mērogā. Tika ievēlēta pirmā DV Kanadā zemes valde, kuŗas uzdevums bija noorganizēt DV nodaļu dibināšanu citos Kanadas centros, kur apmetušies latvieši. Pirmajā zemes valdes sastāvā darbojās: K. Purmalis — valdes priekšsēdis, K. Freimanis — priekšsēža vietnieks, I. Jankovskis — informācijas daļas vadītājs, A. Putniņš — kasieris, V. Mukts — saimniecības daļas vadītājs, A. Liepiņš, O. Kļavenieks un R. Grava — valdes locekļi. Revīzijas komisijā tika ievēlēti: J. Treijs, L. Līdums un A. Beitāns.

Pēc pirmā DV organizācijas un dibināšanas darba noslēguma, tai pievienojās arī pirmās organizācijas locekles — sievietes. Viņu līdzdarbība izveidojās līdzīgi, kā izveidots dāmu komiteju darbs pie draudzēm. Laika tecējumā izveidojās atsevišķa vanadžu nozare, ar atsevišķi ievēlētu vanadžu valdi, kuŗas priekšsēde līdzdarbojās pie zemes valdes, ar pilnām valdes locekļa balsstiesībām.

Intensīvais organizācijas darbs vainagojās panākumiem un drīzi vien nodibināja DV nodaļas Norandā, Toronto, Hamiltonā, Montrealā, Londonā, St. Catharīnēs, Red Deer (Albertas nodaļa, kas ietvēra biedrus arī no Kalgarijas), Vankuverā (Britu Kolumbijas nodaļa), Vinipegā (Manitobas nodaļa), Sadberijā, Niagara Falls, Kičenerā-Vaterloo, Edmontonā, Bramptonā, Druvā, Otavā, Sūsenmarijā, Ošavā, Halifaksā un Kesvikā. Laika tecējumā darbību izbeidza Ošavas nodaļa un Halifaksas kopa. Atsevišķie biedri tiek apvienoti DV KV kopā, kuŗas darbību pārņem zemes valde.

Daugavas Vanagu organizācijas Kanadā nodibināšana ļoti pozitīvi iespaidoja sabiedriskā un kultūrālā darba izveidošanu Kanadas latviešu sabiedrībā. Šis darbs kļūst mērķtiecīgs, tajā iesaistot netiekvienus biedrus, bet arī citu organizāciju darbiniekus; galvenokārt kopējo sarīkojumu organizēšanā un izkārtošanā. Tas pozitīvi iespaidoja sabiedrību ar citām latviešu organizācijām un biedrībām. Latviešu sabiedrības uzticība pieauga, kas izpaudās lielajā atsaucībā DV ziedojumu akcijās, kā arī apmeklējot DV organizētos sarīkojumus.

Pie zemes valdes un arī nodaļās tika nodibinātas atsevišķo darbības interešu grupas. DV Kanadā teātris, kas vēl šodien ir ļoti aktīvs, var atskatīties uz daudziem ļoti sekmīga darba gadiem. Daudzos latviešu centros Kanadā, un ASV tas ir ticis arvien gaidīts un daudzajos darbības gados, ar savām izrādēm ir iepriecinājis daudzus tūkstošus. DV dienām un Globālajos svētkos tas ir devis speciāli sagatavotas augstvērtīga snieguma izrādes; pašiem arī aktīvi līdzdarbojoties svētku rīcības komitejās. Pirmā plašākā sarīkojumā, „Latviešu Dienas Toronto”, ar mākslas izstādi un koncertu, panākumi pozitīvi iespaidoja kultūrāli sabiedrisko darbu. Tajā liela loma piekrita DV organizācijas darbiniekiem. Ierosināja un arī ļoti labiem panākumiem izkārtoja Pirmos latviešu dziesmu svētkus Toronto, kas vēl šodien tiek rīkoti rēgulāri. DV Kanadā atpirka latviešu laikrakstu „Latvija-Brīvā Balss”, kas toreiz piederēja LCK Vācijā. Tā izdošanai nodibināja Daugavas Vanagu apgādu un laikrakstu izdeva ar jaunu nosaukumu „Latvija Amerikā”, kas tiek izdots vēl šodien. Šajos ilgajos gados ir pārdzīvotas daudzas saimnieciskās grūtības, bet pateicoties DV org. darbinieku neatlaidīgam darbam un veiksmīgam izkārtojumam tās tika pārvarētas, tā nodrošinot trimdas saimei plašu, ar noteiktu nacionālu stāju, informācijas avotu latviešu valodā. Lielākais lasītāju skaits nāk no Kanadas un ASV, kaut gan netrūkst arī lasītāji Eiropā un citās vietās. Laikraksts tiek iespiests, arī pašu, spiestuvē „Amber printers & Publishers Ltd.”, kas arī iespiež Daugavas Vanagu Mēnešrakstu, grāmatas u.c. iespieddarbus, tādējādi

pakalpojot ne tikai DV organizācijai, bet arī pārējai latviešu sabiedrībai un organizācijām. Sekmīgam organizācijas darbam, kā to pieredze rādīja, bija nepieciešama stabila finansiāla bāze. Organizācijas vadība, šo apstākli vērā ņemot, nodibināja saimniecisku pasākumu — DV Grāmatnīcu. Sākuma gados tas jūtami atbalstīja laikraksta izdošanu un pēc tam DV KV darbību. DV Grāmatnīca, laika tecējumā, ir devusi ievērojamas summas DV KV darbam, pašreiz tai divi veikali — Latviešu namā un Toronto latviešu centrā. Nevar nepieminēt arī bijušo kaŗavīru piemiņas lietu krātuvi, DV namā, 125 Broadview Ave., Toronto, kuŗu pārzina E. Brencis. Pēdējā laikā gan ir radušās pamatotas rūpes par tur novietoto mantu saglabāšanu. Arī šinī ziņā darbs tiek plānots un veikts. Cerams, ka radušās problēmas tiks arī piemēroti atrisinātas. Laika tecējumā, ļoti lielu pienesumu trimdas latviešu kultūras dzīvei deva DV Kanadā vīru koŗa dibināšana. Nu jau daudzus gadus tas iepriecinājis klausītājus ar kaŗavīru dziesmām, tā spilgtā atmiņā uzturot mūsu cīnītājus, pauzot stāstu par latviešu kaŗavīra varoņgaitām, slavu un tēvu zemes mīlestību. Pie koŗa izveidošanas sevišķi lieli nopelni nu jau aizsaulē aizgājušajam, DV KV priekšsēdim Elmāram Krūkam. Savā pastāvēšanas laikā DV Kanadā vīru koŗis ar savām dziesmām ir iepriecinājis daudzus tautiešus Kanadā, ASV, Eiropas zemēs un arī tālajā Austrālijā. Ja iecerētais piepildīsies, tad viņu dziesmas dzirdēs arī tauta okupētajā dzimtenē. Pie koŗa nopelniem jāpieskaita arī Latviešu kaŗavīru dziesmu plašu izdošana. Ikvienā latviešu centrā Kanadā vīru koŗis ir gaidīts mīļš viesis, jo skandētās dziesmas arvien atgādina cīņu par latviešu tautu un Latviju un tās likteņgaitām, visam pamatā liekot brīvības centienus.

Ja DV Kanadā darbību aizvadītajos četrdesmit gados gribētu sadalīt zināmos darbības posmos, ar noteiktu darbības izpausmi, tad ļoti liels iespaids ir bijis zemes valdes darbinieku sastāvam. Sevišķi lielu iespaidu ir atstājuši zemes valdes priekšsēži. Ipatnējais piešķirto priekšrocību un veikumu klāsts ir atstājis noteiktas iezīmes, ko ikdienas valodā apzīmējam par „Krūkas laiku”, „Baloŗa laiku”, „Epnera laiku” u.t.t. Visgrūtākais tomēr uzskatāms pats pirmais posms, kad zemes valdes darbu vadīja K. Purmalis. Tas prasīja ticības spēka apģarotu darbu, ko veica iniciatori, neiespējamais tika īstenots. Katra nākoŗā diena deva jaunus līdzgaitniekus darbam un organizācijas izveidošanai visā zemē. Bija apbrīnojams tā laika darba posma līdzgaitnieku gribas spēks, kas savu pieredzi liekot vietā, sasniedza, citos apstākļos neticamo. Sevišķa vērtība tai laikā tika pievērsta aprūpes darbam, kā arī kultūrāli-sabiedriskajam darbam. Ar gandarījumu atzīmējama pirmā latviešu sabiedrības atsaucība. P. Baloŗa vadībā tika veikts un plānots mērķtiecīgs darbs organizācijas tālākā izveidošanā. Tika izkārtota organizācijas reģistrēšana pie Federālās valdības iestādēm un iegūts bezpeļņas palīdzības organizācijas statuss, kas ziedotājiem deva nodokļu atlaides. Šis laika posms jau ietvēra organizācijas darbību Kanadas lielākajos centros, tā sakot — no krasta līdz krastam. Biedru skaitam pārsniedzot tūkstoši, tiek meklēta saskaņota sadarbība ar citām trimdas latviešu organizācijām, iedzīvinot kopējus pasākumus cīņai par latviešu tautas tiesībām un Latvijas brīvības atgūšanas jautājuma pacelšanu. Īsajā pastāvēšanas laikā, uzsāktie pasākumi uzlika lielu materiālo prasību slodzi, kas zemes valdei, V. Mukta vadībā, sagādāja daudz rūpju. Pēdējais zemes valdes sastāvā bija darbojies jau kopš dibināšanas un viņam jau bija liela darba pieredze. Līdztekus priekšsēža pienākumiem viņš vadīja arī saimniecības nozari, kas viņa vadības posmā pievērsa lielu vērību saimnieciskās bāzes nostiprināšanai. Tika panākta saskaņota sadarbība ar LNAK, kad iekļaujoties kopējā darbā DV KV locekļi veica arī LNAK padomes un arī valdes locekļu pienākumus. Ar 1961. gadu zemes valdes vadību pārņēma jaunievēlētais zemes valdes priekšsēdis R. Epneris, kam zemes valdes darbā jau bija divu gadu pieredze. Daudz tika veikts finansiālo grūtību pārvarēšanai. Laikraksta vadību pārveidoja, līdzšinējos trīs redaktorus aizstājot ar vienu un saimniecības vadību iekļaujot tieši zemes valdei. Paplašinot spiestuves kapacitāti, visus iespieddarbus varēja paveikt uz vietas. Izdeva piemērotas 14. jūnija notikumu atceres kartītes, kas deva līdzekļus informācijas darbam DV organizācijai un arī LNAK. Iekšējās informācijas darba pārveidošanas rezultātā, jūtami uzlabojās informatīva rakstura rakstu ievietošana DV Mēnešrakstā un laikrakstā „Latvija Amerikā”. Izveidoja cieŗāku sadarbību ar kaimiņu, ASV DV saimi, kur jūtamu

iespaidu atstāj zemes valdes pr-ža viesošanās DV ASV delegātu sapulcē. Sabiedrības atbalsts aprūpes darbam jūtami palielinājās un papildlīdzekļu iegūšanai tika izdotas speciālas apsveikumu kartītes.

Kad vadību pārņēma E. Krūka, viņš līdzī nesa daudzas ieceres, kas arī, viņa ilgajos vadības gados, tika īstenotas. Jaunpiepirktais DV nams, Toronto nodaļas iepirkts, atrisināja telpu jautājumu apgādam „Daugavas Vanags”. 1968. gadā DV Kanadā plaši iesaistījās Latvijas valsts piecdesmit gadu atceres atzīmēšanā. DV saimei pievienojās Ošavas nodaļa ar lielu jauniešu skaitu. Sekmīgi noslēdzās vienas stundas algas ziedojuma akcija, lai palīdzētu atrisināt laikraksta finansiālās grūtības, kas arī izdevās. Tradicionālais Ziemstētku tirdziņš — DV KV un Toronto nodaļas izkārtojumā, varēja notikt savā namā. Tas deva krietnu atlikumu. Jaunatnes nozare kopā ar LNJAK izkārtoja jaunatnes un sporta svētkus — 1. DV Jaunatnes dienas Kanadā. Izstrādāja jaunus noteikumus Bēru Fonda darbībai, Goda tiesas darbībai, Ceļojošās balvas piešķiršanai, Stipendiju Fondam un Tālo nodaļu delegātu ceļa naudas sagādes kontam. Izkārtoja laikraksta un spiestuves, kā atsevišķu saimniecisku pasākumu, reģistrāciju kā akciju sabiedrību. Kultūrālā un arī visas organizācijas dzīvē 2. DV Globālo dienu sarīkojums kļuva par ļoti nozīmīgu notikumu. To organizēja speciāli izraudzīta rīcības komiteja. Jūtami aktīvāks kļuva vanadžu darbs un līdzdalība organizācijas tālākā izveidošanā. Visas nozares savā darbībā pauda tā laika darbošanās gribas spēku, aizrautību kopējam darbam un kopējiem mērķiem. Cildenā darba klāsts, ko toreiz deva un atstāja pie zemes valdes apvienotie pasākumi, kā teātris, vīru koris un Skaņu plašu fonds ar savu skaņu studiju, kā arī Bij. karavīru piemiņas lietu krātuve, grāmatnīca, laikraksts un spiestuve, ieskaitot arī atsevišķo rīcības komiteju paveikto, bija sasniedzis maksimālo. Daudz, tā laika pasākumi, ir aktīvi vēl šodien. DV grāmatnīcas darbs pat ir paplašinājies, ar jauna veikala atvēršanu Toronto latviešu centrā. Klāt ir vēl nākusi Filmu nozare ar krietnu filmu un videolenšu krājumu, kas pieietams DV nodaļām, kopām un arī vispārējai latviešu sabiedrībai. Jaunatnes iesaistīšanās organizācijas darbā paplašinās. Pie desmit nodaļām (no deviņpadsmit) darbojas Jaunatnes nozaļu vadītāji vai Jaunatnes referenti. Kultūrāli sabiedriskais darbs vērsās plašumā netikvien zemes valdes līmenī, bet arī atsevišķās nodaļās un kopās. Informācijas darba sekmēšanai tika izgatavotas speciālas skaņu lentes pārraidījumiem uz vietām, kā arī noorganizēja referātu turneju pa nodaļām. Sevišķa rosiņa attīstās sportā. Atsevišķi biedri daudz veica Neredzīgo bibliotēkas paplašināšanai, izdarot regulārus ielastījumus skaņu lentēs. Paveiktais un sasniegtais apliecināja biedru apzinīgo pienākuma izpratni, netikvien pienākumus uzņemoties, bet arī tos veicot. Daļu no iepriekš uzskaitītā var arī attiecināt uz vēlāko laika posmu, kad DV Kanadā saimes vadību pārņēma G. Brikmanis. Papildus jau labi noorganizētajam un rosiņajam darbam, pastiprināta vērība tiek pievērsta nākotnes darbības plānošanai. Rīkoti nākotnes darbības semināri deva daudzas jaunas ierosmes, sevišķi sadarbībai ar citām apspiesto tautību pārstāvju grupām. Cieša sadarbība izveidojās ar šo tautību grupu vadošajiem darbiniekiem, kas ļoti palīdzēja intensīva informācijas darba izveidošanai. Liela uzmanība tika pievērsta ārējās un arī iekšējās informācijas darbam. Tika uzsākta informācijas darbinieku tīkla izveidošana. Viens no tā laika nozīmīgākajiem veikumiem bija administratīvās struktūras pārveidošana, kas nozaļu vadītāju amatu sadalē deva lielāku darba slodzes izlīdzinājumu. Kā tas jau pierādījās agrākajos darbības gados, katrā pārmaiņu zemes valdes vadības sastāvā, zināmā veidā arī iespaidoja priekšrocību izvēli, kā arī sniegumu. Tā, kad 1977. gadā vadību pārņēma jaunievēlētais zemes valdes priekšsēdis V. Plūdons, pastiprināta uzmanība tika pievērsta ārējās informācijas darbam. Ārējās informācijas nozares vadību uzņēmās P. Vasariņš, kuŗa vadībā, ar zemes valdes priekšsēdētāja aktīvu līdzdalību, ārējās informācijas darbam izveidoja segumu Visā Kanadā. Tika atjaunota regulāra informācijas darba grupa, kas sanākot regulāri, darbu veidoja plānveidīgi, izmantojot ar zemes politiskiem nodibinātos sakarus. Nodaļās un kopās izraudzītie darbinieki šo darbu veidoja un arī sekmīgi vadīja uz vietas. Notiek izteikta jaunatnes līdzdalība darba grupā. Darbā iesaista pēc iespējas lielāku darbinieku skaitu. Tika atjaunota regulāra DV KV apkārtraksta izdošana, kuŗu, ar nodaļu starpniecību, piesūtīja organizācijas biedriem. Tika atjaunota

cieša sadarbība ar DV ASV saimi, plānojot un gadskārtēji noturot zemju valžu kopsēdes. Kopsēžu pozitīvais devums, nenoliedzami, ir sirsnīgas draudzības izveidošanās starp abu zemju saimēm, kas savukārt vainagojies ar daudziem kopīgi veiktajiem pasākumiem. Darbību izbeidza Ošavas nodaļa, bet Keskvikas nodaļas dibināšana DV Kanadā saimei bija priecīgs atvieglinājums. Kultūras vienības: DV Kanadā vīru koris, DV Kanadā teātris savā darbībā uzrādīja lielu aktivitāti. Tāpat ļoti aktīvi darbojās Toronto nodaļas sieviešu koris „Zīle”, Hamiltonas nodaļas vanadžu koris „Saskaņa”, Sv. Katrīnes nodaļas vanadžu koris „Senatne”, Toronto nodaļas tautas deju kopa „Daugaviņa” (tagad darbojas pie DV KV Jaunatnes nozares) un Hamiltonas nodaļas tautas deju kopa „Vainadzīgs”.

1983. gadā DV KV un DV Kanadā saimes vadībā atgriezās G. Brikmanis, kas sev līdzī nes lielu darba pieredzi. Viņam ļoti tuvs jaunatnes darbs. Jau no jauneklā gadiem, darbodamies skautu organizācijā un LNJAK, viņš ieguvis lielu darba pieredzi, kas pašreizējos apstākļos ir ļoti noderīga.

Ārējās informācijas nozares darbs, pēdējos gados E. Miniates vadībā, arvienu bijis ļoti aktīvs. Sevišķi pēdējo gadu notikumu maiņas okupētajā Latvijā ir uzlikušas lielas prasības, gan notikumu izvērtēšanā, gan arī plānveidīga darba veidošanā un beidzot arī izvešanā. Rietumu sabiedrības, un it sevišķi politiķu informēšanai tika ziedots daudz laika un līdzekļu, lai tos informētu par notikumiem mūsu okupētajā dzimtenē un mūsu taisnīgajām prasībām pēc tautas brīvības un Latvijas neatkarības atjaunošanas. Sekmīgi tika atbalstīta protesta kartīšu nosūtīšana Rietum-Vācijas valdībai, norādot uz nelikumīgo Molotova - Ribentropa (Staļina — Hitlera) nolīgumu, kas atņēma mūsu tautai, ar mūsu cīnītāju asinīm pirktu, brīvību un Latvijas valsts neatkarību. Zemes valdes priekšsēdis G. Brikmanis, redzot lielās vajadzības, nāca ar aicinājumu ziedot „Brīvība '88” fondam, uz ko organizācijas biedri, trimdas latvieši Kanadā un pat ārpus Kanadas, samērā īsā laikā saziedoja ievērojamas summas, kas deva līdzekļus mūsu tautas brīvības cīnītāja Gunāra Astras fondam pie DV CV, LNF (Zviedrijā), un palīdzības darbam tieši no Kanadas. Paša G. Brikmaņa vārdiem sakot: „Ar gandarījumu varu teikt, ka arī Daugavas Vanagu Kanadas saime ir pareizi izpratusi un novērtējusi mūsu tautas uzsāktu brīvības cīņu. Esam uz notikumiem okupētā Latvijā atsaukušies ātri un mērķtiecīgi,... Tai pašā laikā, neesam arī aizmirsuši rast un dot līdzekļus veciem un slimiem, Kristus Dārzam, kuŗa invalīdiem, skolām, stipendijām, jaunatnei, kultūras darba sekmēšanai trimdā un publiskās informācijas iestādījumiem.” Tieši kultūras darba laukā tika veikts vienreizējs darbs — iznāca Tēvzemes balvas laureāta dzejnieka Viļa Plūdoņa kopotie raksti četros sējumos. Šai vajadzībai līdzekļus atvēlēja zemes valde, bet tas varēja īstenoties tikai ar atsevišķu darbinieku neatlaidību un pašizlīdzību. Te noteikti piemināmi DV KV 2. vice-priekšsēdētāja Alberta Šterna un māc. Arveda Celma, un vēl citu atsevišķu darbinieku nopelni, ieskaitot arī šim gadījumam veltītā sarīkojuma rīkotājiem un programmas devējiem. Administratīvās darbības laukā tika uzrakstīti un arī no delegātiem apstiprināti „Latviešu Aprūpes Biedrības Kanadā, DAUGAVAS VANAGI Darbības Noteikumi” (1988. g. 9. aprīlī). Šī darba veikšanai daudz darba pielika atsevišķo nodaļu darbinieki, Zemes valdes locekļi, zemes valdes pr-dis G. Brikmanis; beidzamā teksta uzrakstīšanu veicot 1. vice-priekšsēdim A. Kalupniekam.

Daugavas Vanagu saime Kanadā, atskatoties uz 40 darbības gadiem, var būt lepna uz paveikto. Izcili piemināma mūsu vanadžu saime, kas vadītājas Noras Pulciņas vadībā ir veikušas ļoti nozīmīgu darbu. Ar sagādātajiem līdzekļiem vanadzies atbalstījušas informācijas darbu, zemes valdes darbu, ar tiešu darbu vienmēr sekmējušas visus sarīkojumus, vēstuļu akcijas un lielo aprūpes darbu, kas ir organizācijas galvenais uzdevums. Vanagi un vanadzies ir uzticīgi sekojuši Daugavas Vanagu organizācijas mērķim — Latviešu tautas brīvības un Latvijas neatkarības rītausmai. Iepremot vadošo lomu, DV ir mudinājusi tauties sniegt palīdzīgu roku tiem, kam tā visvairāk vajadzīga. Varam būt gandarīti par paveikto aprūpes, kultūras, vispasaules sirdsapziņas atmodināšanas un visos citos pasākumos — darbs ir bijis panākumiem bagāts. Par to pateicība pienākas DV biedriem un latviešiem, kas gadu pēc gada ir devuši savu materiālo un morālo atbalatu. Roku rokā paveiktais darbs mūsos ir nostiprinājis ticību nākotnei — LATVIJAS NĀKOTNEI.

DV NORANDAS NODAĻA

Noranda atrodas Kvebekas provincē un tās plašāka apkārtnē pazīstama kā raktuvju apgabals. Latvieši te sāka ierasties 1946. g. pēc Otrā pasaules kara beigām, galvenokārt vieninieki, vai arī ģimenes galvas, jo dzīvokļu trūkuma dēļ, ģimenes varēja sekot tikai pāris gadus vēlāk. Sākumā dzīve bija ļoti vientuļa, 1950. g. 6. augustā, sapulcējās 28 tautieši, lai dibinātu DV Norandas nodaļu. Ievēlēja pagaidu valdi ar F. Konradu kā valdes priekšsēdi. 1950. g. 17. septembrī, tika sasaukta pirmā biedru sapulce, kurā piedalījās 33 biedri. Sapulce pieņēma DV Zemes valdes atsūtītos Statūtus un ievēlēja valdi un revīzijas komisiju. Par pirmo valdes priekšsēdi ievēlēja F. Konradu un par revīzijas komisijas priekšsēdi R. Grāvīti. Pārrunāja nodaļas turpmāko darbību un noteica biedru naudu 0.50 dol. mēnesī. Nodaļas dibināšanā un darbības uzsākšanā lieli nopelni O. Kļaveniekam. Viņš gan tā paša gada rudenī, pārcēlās uz dzīvi Montrealā.

1951. g. pavasarī, izbeidzoties darba līgumiem ar raktuvēm, vairāki latvieši atstāja Norandu un aizbrauca uz citām pilsētām, kur bija labāki darba un dzīves apstākļi. Aizbrauca arī valdes priekšsēdis F. Konrads un vēl daži valdes locekļi. Pieaicinot kandidātus, valde gan nodaļas darbību turpināja, bet stipri sašaurinātā veidā. Taisni tajā vasarā Norandā ieradās lielāka grupa latviešu no Beļģijas ogļraktuvēm. Viņu starpā vairāki leģionāri, kuŗi tūlīt iestājās mūsu nodaļā par biedriem.

1951. g. 30. decembrī tika sasaukta nodaļas biedru sapulce, kuŗā ievēlēja jaunu valdi ar R. Grāvīti kā valdes priekšsēdi. Sākās atkal rosīgs darbs. Nodibinājām ciešāku sadarbību ar latviešiem Vītaunā, (Virginiatown). Biedru skaits pieauga uz 49, no tiem 37 vanagi un 12 vanadzies. Tika rīkoti dažādi sarīkojumi, 18. nov. akts, Ziemassvētku eglītes vakari, u.t.t. Lai iegūtu vairāk līdzekļu, rīkojām mantu loterijas, bet speciāliem mērķiem, kā kara invalidu nama izbūvei Vācijā, vācām arī ziedojumus. Tautiešu turība toreiz bija ļoti ierobežota, bet ziedotgriba, lielāka kā šodien. Pie saziedotās summas, nodaļa no saviem līdzekļiem vienmēr pielika gandrīz tikpat daudz.

1952. g. pavasarī, uz valdes priekšsēža R. Grāvīša ierosinājumu, valde nolēma pārņemt no nodaļas biedra J. Lūša privāto grāmatnīcu, lai tādā veidā labāk apgādātu tautiešus ar latviešu literātūru un nodaļa iegūtu vairāk līdzekļu. Grāmatnīcas izveidošanā sākumā piedalījās K. Krūmiņš un G. Reboks, bet 1953. g. to pārņēma R. Grāvītis, līdz ar to atsakoties no valdes priekšsēža pienākumiem. Tika panākti izdevīgāki noteikumi ar apgādiem, sāka piegādāt pircējiem grāmatas mājā un darbība ievērojami uzlabojās. Lai pievilktu un ieinteresētu vairāk lasītāju, rīkojām grāmatu izlozes, gada beigās, no tīrā atlikuma, piešķīrām prēmijas grāmatu pircējiem proporcionāli nopirkto grāmatu vērtībai. Ar katru gadu pārdevumi auga un auga arī grāmatnīcas līdzekļi. Atzīmējot grāmatnīcas piecu gadu darbību, pēc R. Grāvīša priekšlikuma, valde un revīzijas komisija savā kopsēdē 1000 dol. no grāmatnīcas līdzekļiem sadalīja dažādiem nacionāliem un jaunatnes pasākumiem, ne tikai Norandā, bet arī Toronto un Zviedrijā.

1957. g. rudenī, darba dēļ, R. Grāvītis vairs nevarēja grāmatnīcas vadību turpināt un ar valdes piekrišanu to nodeva A. Reisam.

Laika gājumā, latviešu skaits Norandā un tās tuvākā apkārtnē arvien samazinājās. Daži tika pārcelti citur darbā, citi vēlējās savu dzīves novakari pavadīt bērnu tuvumā un beidzot vairāki aizgāja savā mūža mierā Norandas kapos. Neskatoties uz A. Reisa pieliktām pūlēm, augšā teiktais neglābjami ietekmēja arī mūsu grāmatnīcas darbību. Ar katru aizvadīto gadu, pārdevumi samazinājās līdz pienāca 1969. g. beigās, kad šis ļoti izveidotais pasākums bija jāslēdz. Pārdevumi vairs neattaisnoja tur ieguldītos līdzekļus un nebija arī nekādu izredžu uz apstākļu uzlabošanu. Grāmatnīcas darbības rezultāti: Grāmatas pārdotas 30,666 dol. Tīrais atlikums 8,023 dol. No tā 3,000 dol. izsniegti prēmijas grāmatu pircējiem. Augšā minētie apstākļi atstāj negatīvu iespaidu arī uz nodaļas darbību. Bija samazinājies biedru skaits un daļa no tiem vairs nedzīvoja Norandā. Valde tomēr nolēma darbību turpināt, jo citādi Norandā dzīvojošie tautieši paliktu bez jebkādas sabiedriskas pārstāvniecības. Nevarējām pamest tautiešus likteņa varā, kuŗi pērka no mums grāmatas, nāca uz sarīkojumiem un ziedoja līdzekļus aprūpei un citiem DV mērķiem.

1986. g. beigās biedru skaits bija noslīdējis uz 11 un aktīva darbība vairs nebija iespējama. Nevarējām sasaukt

valdes un revīzijas komisijas sēdes lielo attālumu dēļ, nemaz jau nerunājot par biedru sapulcēm. Izdarot aptauju pie biedriem, atbilde bija: „Mēs gribam palikt norandieši.” Vienīgā izeja bija — pāriet uz kopu, kuŗas administratīvie noteikumi vienkāršāki, mums piemēroti. Tam piekrita arī Daugavas Vanagu Kanadā valde. Rakstiski ievēlēja pārvaldi 3 personu sastāvā. Kopas vadītāju, kasieri un revidentu. Visi pārvaldes locekļi darbojas vienpersonīgi. Sakari starp pārvaldes locekļiem un biedriem notiek rakstiski vai telefoniski. Laiku pa laikam, kopas vadītājs izsūta pārvaldes locekļiem protokolus par kopas darbību un finansiālo stāvokli un biedriem apkārtrakstus. Foto kopijas no protokoliem un apkārtrakstiem tiek nosūtītas arī DV Kanadas valdes priekšsēdim.

Kopas ieņēmumi sastādās no noguldījumu augļiem, ziedojumiem un biedru naudām. No aprūpei ziedotiem līdzekļiem, daļa tiek nosūtīta DV KV, bet daļa paturēta vietējai aprūpei. Visā mūsu pastāvēšanas laikā, aprūpei esam nodevuši 17,460 dol., ieskaitot ziedotos un kopas pašas līdzekļus. Ar ziedojumiem esam atbalstījuši arī Latvijas brīvības fondu, Nacionālo fondu Zviedrijā, Kara invalidu namu Bērzaīnē un „Brīvība — 88”. Kopā 3,100 dol. no kopas līdzekļiem. Kopas mantu stāvoklis 1990. g. 1. janvārī: Nauda bankā 1,066 dol. Noguldījumi 6,000 dol. un daļības nauda citās iestādēs 300 dol. Nodaļas un kopas valdē, dažādos amatos, ilgāku laiku strādājuši: nel. A. Šnore, A. Reiss, O. Urdziņš, E. Sniegs, R. Gūtmanis, E. Vītiņš, J. Buņķis un R. Grāvītis.

Pašreiz kopas pārvaldē ir: R. Grāvītis — kopas vadītājs, O. Urdziņš — kasieris un R. Gūtmanis — revidents.

DV MONTREALAS NODAĻA

Vēstures mērogā 40 gadi nav sevišķi liels skaits, bet ņemot vērā apstākļus un laikmetu, kādos dzīvo mūsu tauta dzimtenē un svešumā, 40 gadi ir tomēr atzīmējams notikums kādas biedrības vai organizācijas dzīvē. Tā tas ir arī Montrealas DV saimē. Maizes un sabiedriskā darbā aizvadītie 40 gadi ir daudz ko no mums ņēmuši, bet ne mazumu arī devuši. Tā veļu saimei pievienojušies ap 50 nodaļas biedru — vanagu un vanadžu. Bet zudušo vietu ir vienmēr

1962. gada augustā Brīvības cīņu atceres sanāksmē Dzintaros DV Montrealas nodaļas lauku lpašumā Ezerkalnos. No kreisās bij. Ložmetēju kalna cīnītājs J. Asaris, netaisītais konsuls V. Tomsons, J. Janītēna, vecais strēlnieks J. Saļņs un Montrealas nodaļas valdes priekšsēdis J. Norvels.

izdevies aizvietot ar jauniem pienācējiem. Rosība, nodaļas darbs un sabiedrības atsaucība DV mērķiem nav mazinājusies, bet gan augusi. To vērtējot ar skaitļiem, var minēt šādus salīdzinājumus: pirmajos 25 gados kopā saziņēti atbalsta un ziedojumu veidā ap 15,000 dol., domāti palīdzībai un aprūpei, bet 35 gados kopā saziņēti jau ap 50,000 dol. Pēdējos 5 gados 14. jūnija un Ziemassvētku akcijās kopā savākti ap 31,000 dol., kuŗiem vēl jāpieskaita vanadžu devums ap 8000 dol., kas kopējo skaitli tuvina 90,000 dol.

DV Montrealas nodaļa dibināta 1950. gada 11. novembrī plkst. 6.30 vakarā, Parka avēnijas YMCA telpās, un valdē tika ievēlēti plkv. K. Tirzītis, plkv. R. Veckalniņš, kpt. J. Zariņš, K. Deksnis un O. Kļavenieks, bet revīzijas komisijā māc. A. Gaudiņš, A. Tīmanis un A. Grants.

Pirmais valdes pr-dis K. Tirzītis nodaļu vadīja 2 gadus, bet patreizējais J. Norvels to vada jau 15 gadus. Visilgāk, 18 gadus par valdes pr-di darbojās J. Gributs. Īsus laikus bija arī citi. Pirmā vanadžu pr-ce bija V. Zariņa — vienu gadu, bet patreizējā Ērika Vitiņa šo darbu veic jau 15 gadus. Otrā ilggadīgā vanadžu vadītāja bija Tatjana Gaile — 11 gadus. Abas apbalvotas ar DV nozīmi zeltā.

Nodaļā patreiz skaitās 86 vanagi un 26 vanadzēs, bet visaugstākais biedru skaits bija 1955. gadā — ap 150, kad Montrealas nodaļa arī saņēma DV Kanadas valdes atzinības rakstu. Nodaļā skaitās arī 28 mūža biedri un 10 biedri apbalvoti ar DV nozīmi zeltā, ieskaitot 4 patreizējos valdes locekļus un pašu pr-di.

Nelielas, bet uzņēmīgas saimes gādībā, pirms 17 gadiem Ezerkalnos tika uzcelts, uz nodaļas labvēļa V. Janitēna dāvētā apbūves gabala, nodaļas nams „Dzintari”, kuŗa vērtība ar inventāru ir ap 40,000 dol. Nodaļai ir arī pašai sava bibliotēka ar vairākiem simtiem grāmatu. Pirms vairākiem gadiem aktīva bija arī šaušanas sekcija un nodaļa pati izdeva savu biļetenu reizi mēnesī.

Kā ilggadējos valdes locekļus varam minēt aprūpes daļas vadītāju J. Leitenu, kas šo darbu veic jau 34 gadus, sarīkojumu daļas vad. un priekšsēža vietn. E. Reveliņu 25 gadi un sekretāru I. Skrastiņu ar 15 gadiem.

Ar vairākiem tūkstošiem dolaru nodaļa atbalstījusi arī Latviešu centra pirkšanu. Nodaļa aktīvi piedalās politiskās demonstrācijās un sanāksmēs Montrealā, nebūs laikam gan neviena sarīkojuma, kuŗā savu līdzdalību nebūtu pēmušas čaklās nodaļas vanadzēs. Politisko aktivitāšu izvešanā Montrealā izdevumi vienmēr ir segti gandrīz tikai no Daugavas Vanagu kases.

Šā gada maija sākumā DV Kanadā veselu nedēļu atzīmēja savas pastāvēšanas 40 gadus ar dažādiem saietiem, sēdēm un sarīkojumiem. Lielajiem svētkiem jau pieskāramies šī gada MLB Ziņotāja aprīļa numurā.

Šoreiz patapinām no brošūras "DV 40 gadi Kanadā" A. Kalupnieka rakstu un ziņojumus par DV nodaļām Kvebekā - Norandā un Montrealā, lai lasītājiem būtu vēl plašāks ieskats par mūsu globālo organizāciju.

Brošūras redaktors - Rūdolfs Norītis, tehniskais redaktors - Dzintars Pūpēdis, korektrises - Elfrīda Ezera un Dzidra Kraukle. Izdevumam 72 lappuses. Tas iespiests Amber Printers and Publishers spiestuvē. Saimniecībā izdevumus palīdzējis segt Ontario provinces pavalstniecības ministrija.

Tieši tādēļ, ka izdevumā publicētas ziņas par visu DV Kanadā nodaļu gaitām, izdevumam ir paliekoša nozīme.

MLB Ziņotāja redaktoram M. Štauveram 9. maijā bija izdevība piedalīties atmiņu pēcpusdienā, kuŗā pulcējās pensionāri un kas notika DV namā, Toronto, iepazīties ar DV priekšnieku Jāni Frišvaldu no Anglijas un apmeklēt laikraksta Latvija - Amerikā redakciju.

Pēcpusdiena DV Toronto nodaļas namā deva daudz vispusīgas informācijas un patīkamus iespaidus.

Sarīkojuma telpā bija skatāma plaša fotogrāfiju skate, kuŗā izsekots Latviešu leģiona gaitām.

Red.

SACĪKSTES BASKETBOLĀ.

Jauka Toronto DV basketbola vienības uzvara Kanadas latviešu basketbola meistarsacīkstēs Toronto.

DV Kanadas 40 gadu darbības atceres sarīkojumu ietvaros bija ietverts arī sports.

Sestdien, 12. maijā, bija paredzētas Kanadas latviešu sacensības ar ASV latviešiem volejbolā un basketbolā. Amerikāņiem atsaucot savu piedalīšanos, rīkotājiem bija jāatrod iespējas aizpildīt radušos robu. Nolēma sarīkot tanī vietā Kanadas latviešu basketbola meistarsacīkstes. Pirmo reizi pēc daudziem gadiem meistarsacīkstēs piedalījās 3 vienības - Toronto JKS, kas bija 10 gadus pēc kārtas ieguvusi meistara godu, Toronto DV un uz ātru roku atjaunotā Hamiltonas Sparta. Apsveicama trešās vienības piedalīšanās, kaut reizē ar to JKS zaudēja savu sekmīgo punktu guvēju A. Lapiņu un straujo J. Dzelmi. Interesanti atzīmēt, ka Spartas sastāvā spēlēja arī pazīstamais pianists Pēteris Zariņš.

Neparasts šoreiz bija JKS sastāvs. Dažādu apstākļu dēļ JKS komandai bija jāiztieks bez sava teicamā centra McNeil un apdāvinātā jaunās paaudzes spēlētāja Cinovska.

Pirmā spēlē Toronto DV pretinieks bija Sparta. Sākuma posms Spartai bija samērā veiksmīgs. Puslaiks beidzās DV labā ar tikai 12 punktu starpību (29:17). Spēles turpinājumā DV bija daudz pārāki un uzvarēja ar 89:49. Šī spēle bija stipri ķermeniska, bet rādīja, ka DV šoreiz ir izcilā sniegumā. Spartas spēle balstījās, galvenā kārtā, uz A. Lapiņu, J. Dzelmi un U. Lagzdiņu.

Spartai bija jāsamierinās arī ar zaudējumu, tiekoties ar JKS. JKS uzvarēja ar 102:65 (50:30). JKS, neskatoties uz neparasto sastāvu, spēlēja ļoti labi. Blakus rūditājiem Andersonam, Skotam un A. Ozoliņam, labi veicās arī komandas vadītājam Trencim. Spartas vienībā veiksmīgākie bija Lapiņš, U. Lagzdiņš un J. Dzelme.

Katrā ziņā Spartas piedalīšanās latviešu sacīkstēs sekmēs šīs sporta nozares atplaukšanu un dos iespēju daudziem latviešu jauniešiem piedalīties sacīkstēs. Pēdējos gados daudzi sēdēja uz rezervistu sola, vai nespēlēja nemaz.

JKS vienībai pēc īsa pārtraukuma bija jāspēlē ar Toronto DV vienību. Šoreiz DV bija augumu pār-

rākumā un dominēja pie abiem groziem, bet JKS iesākumā bija veiksmīga 3 punktu ieguvēja. Pirmo puslaiku DV nobeidza savā labā ar 56:48. Otrā puslaika sākums bija ļoti veiksmīgs JKS vienībai. Tā ne tikai atguva zaudētos 8 punktus, bet arī ļoti precīziem grozu guvumiem ieguva pat 12 punktu pārākumu. Tas tomēr bija īslaicīgs. DV drīz atguva zaudēto un pārņēma spēles vadību. Kādu laiku spēle ritēja ar nelielu DV pārākumu. Taču pēdējā spēles ceturksnī apstāka JKS enerģiskais spēles veids, aizsardzība nespēja vairs nosargāt savu grozu. Pārcenšanās uzbrukumā bija gaužām nesekmīga un metieni uz grozu ilgu laiku nedeja punktu guvumus. DV aizsardzībā un arī uzbrukumā sevišķi izcēlās 17 gadus vecais J. Ķimens. Straujais, tehniski veiklais V. Švirksts (kaut ir pārāk individuāls savā spēlē) guva grozus ar straujiem caurgājieniem. Īsā laika sprīdī DV izcīnīja nepārstī lielu punktu pārsvaru, uzvarot spēli ar 124:83. DV vienībā izcilus talantu redzējām jaunajā Ķimenā. Blakus rūditājiem A. Siksnam un P. Vītola, ļoti labi bija arī pārējie, gados jaunie spēlētāji. Tā bija skaista uzvara.

Bijušajam desmitkārtējam meistaram JKS bija jāsamierinās ar smago zaudējumu. Protams, ja JKS vienībā būtu bijis viņu centrs McNeil un jaunais Cinovskis, JKS pretestība būtu bijusi daudz ievērojamāka. Atskaitot spēles pēdējo ceturksni, JKS sniedza acij tīkamu basketbolu. Vienības galvenie balsti bija Skots, Andersons un A. Ozoliņš. J. Ozoliņš nepaguva sevi tā īsti parādīt, jo ieguva pārāk daudz sodu.

Pirmo reizi latviešu sacīkstēs Kanadā skaitīja arī 3 punktu guvumus. JKS spēlētāji - Skota 10 trīs punktu metieni sasniedza mērķi, Andersona - 9, Trenča - 3, A. Ozoliņa - 3. Tā kā DV dominēja pie groziem, viņi nemēģināja iegūt punktus ar tāliem metieniem. DV Švirksts ieguva 5 tālos, Vītols - 2, Koškins - 1; Spartas A. Lagzdiņš un J. Dzelme - pa vienu.

Sacīkšu rezultāti:

DV uzvarēja Spartu ar 89:49 (29:17) - DV: P. Vītols - 19, J. Ķimens - 17, V. Švirksts - 13, A. Siksnā - 12, V. Tora - 11, P. Siksnā - 9, M. Lācis - 4, I. Koškins - 4; Sparta: A. Lapiņš 25, J. Dzelme - 11, P. Zariņš - 5, U. Lagzdiņš - 4, R. Kuncāns - 4, A. Lagzdiņš, G. Paukšēns, E. Karkliņš.

Toronto JKS uzvarēja Spartu ar 102:65 (50:30).

JKS vienībā: P. Andersons - 28, J. Skots - 24, V. Trence - 20, A. Ozoliņš - 12, P. Tomass - 6, L. Tobis - 4, J. Ozoliņš - 2.

Sparta: A. Lapiņš - 22, U. Lagzdiņš - 16, J. Dzelme - 12, G. Paukšēns - 5, R. Kuncāns - 4, A. Lagzdiņš - 4, P. Zariņš - 2, E. Karkliņš - 1.

Toronto DV uzvarēja Toronto JKS ar 124:83 (56:48).

DV vienībā: J. Ķimēns - 35, V. Švirksts - 32, A. Siksnis - 18, P. Vitols - 13, P. Siksnis - 12, V. Tora - 7, I. Koškins - 6, M. Lācis - 2.

Toronto JKS: J. Skots - 32, P. Andersons - 20, A. Ozoliņš - 14, V. Trence - 7, P. Tomass - 4, J. Ozoliņš - 4, V. Pālēns (ieradās otrā puslaikā) - 2, L. Tobis, M. Karkliņš.

Latviešu sporta apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Juris Zivtiņa apsveica jauno meistarvienību un sacīkšu dalībniekus. Toronto DV basketbola vienība saņēma uzvaras medaļas un grezno A. Jurgena piemiņas kausu. Medaļas saņēma arī ik vienības divi sekmīgākie spēlētāji. No DV J. Ķimēns un V. Švirksts, no JKS J. Skots un P. Andersons, no Spartas A. Lapiņš un U. Lagzdiņš.

Ž. ZENTIŅŠ.

VĒL VIENAS PĀRMAIŅAS.

TLB Inženieru un tehniķu kopas referāta vakarā 26. aprīlī, Latviešu namā, kopas priekšnieks Rūdolfs Strazds referēja par temu, kas saistīta ar metālu apstrādāšanas progresu pēdējos 50 gados. Referents, kas Latvijā bija nodarbināts VEF sabiedrībā. Kanadā gandrīz 30 gadus strādājis Massey Ferguson sabiedrībā, bet pēdējos gadus kā padomdevējs (konsultants) speciālu mašīnu, ierīču un rīku konstrukcijas TRW sabiedrībā. Viņš interesantā stāstījumā, galvenokārt, pakāvējās pie 3 metālu apstrādāšanas procesiem - kalšanas, štancēšanas un karboida darba rīkiem, kādi tagad plaši pielietoti (70 %) rūpniecībā. Neizpalika salīdzinājums ar Latvijas laiku, aprādot, ka VEFā skrūvītes vēl arvien gatavojot kā agrāk.

Referents vēl pakāvējās pie magnētisko metālu daļu apstrādāšanas veidiem, mašīndarbnīcu iekārtojumiem, temperatūras ieturēšanas metālu apstrādāšanā utt. Bija darba rīku zīmējumu klāsts.

Klausītāji vaicāja jautājumus. Pateicās kopas priekšnieka vietnieks E. Broders, pasniedzot Eduarda Tiltiņa atmīgu grāmatu "Ķieģel uz ķieģel un dubļi pa starp" (iesieta, 157 lpp.). Humoristiskās dzirksts grāmatu vēlāk iegādājās vairāki sanāksmes dalībnieki.

Sekoja biedru sapulce, ko vadīja E. Broders.

Zīpojums R. Strazds norādīja uz kopas veikumiem aizvadītā darbības gadā. Kopā 47 biedri. Notikuši 2 referātu vakari un viens izbraukums. Kopā aktīvi piedalās Latviešu Inženieru Apvienības (LIA) pasākumos. Revīzijas komisija kases grāmatas bija atradusi labā kārtībā, zīvoja V. Turķis.

Līdzekļu ienākšanu traucējot dalības maksājumu kavējumi. Jautājums izraisīja debates.

Sapulces dalībniekos bija interese par Vispasaules latviešu zinātnieku kongresu, kas notiks 1991. gadā, no 5.-8. jūlijam, Rīgā. Tā galvenā organizētāja ir Latvijas zinātnieku savienība, bet ārzemēs "ad hoc" komiteja ar teritoriāliem koordinātoriem. Pārrunās dzirdējam referentu jautājumu. Piesaistāmi jaunie zinātnieki, ja nepieciešams, pielaižot referātus angļu valodā.

Par kopas priekšnieku ievēlēja V. Turķi, 425 Martingrove Rd., Islington, Ont., M9B 4M1, tel. 416-6213660, darbā 416-296-6221, jo R. Strazds vairs nekandidēja, paliekot valdē par priekšsēža vietnieku. Sekretārs būs E. Broders, kasieris A. Liepkalns, valdes loceklis un pārstāvis akciju sabiedrībā Latviešu Nams - Nikolajs Pētersons. No jauna valdē kā biedrzinis darbosies Oskars Zilvers. Valdes amatiem vairs nekandidēja ilggadīgais

valdes loceklis Oskars Lepše un revīzijas komisijas loceklis E. Tiltiņš, norādot, ka aizvadījis jau 85 mūža gadus. Lielās jubilejas gadījumā viņš saņēma aplausus un labas veselības vēlījumus.

Revīzijas komisijā ievēlēja līdzšinējo O. Klavenieku, priekšsēdis, no jauna O. Lepši, sekretārs un Vl. Pakalnu, loceklis.

Pēc sapulces dalībnieki pakāvējās draudzīgās pārrunās pie O. Lepšes izkārtota kafijas galda.

O. K.

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES.

KULTŪRA.

"Māma taisīš kultūru!" mazā Zane tīri priecīgi šo svarīgo ziņu pavēsta Pēcim.

"Atkal kāda jauna zupa!"

"Es nezinu. Viņas abas ar sēgu Ingu norunāja taisīt kultūru. Es dzirdēju!"

"Savāris atkal tādu zupu, ka ne suns neēdīs, būs jāatdod cūkām."

"Gan jau māma zinās." Un Zane palēkdamās bija projam.

Ar māmu pēdējā laikā vairs nav labi. Tai biedrības mājā visādas sievas sanāc kopā un izgudro nez' ko. Vāra un taisa, un to vien tikai spriež lai iztaisītu ko tādu, par ko citi brīnītos. Pagājušo reizi pat, kad māma savārijā nez kādu tur veselības zupu no nātrām un zivju galvām. Ne saime, ne suns ēda, atgrūda cūkām. Nē, ar māmu vairs nav labi. Būs jāparunā ar tēvu, lai taču ko dara.

Kad vakarā tēvs pārradās no kooperatīva valdes sēdes, Pēcis pirmais klāt.

"Māma grib vārīt kultūru! Vai tu nevarētu viņai pateikt, lai labāk vāra kāpostus?"

Tēvs brīdi nesaprašanā raudzījās Pēcī: "Kas tev tāds jokus sapūta?"

"Zane. Zane dzirdēja, ka kaimiņu Inga ar māti par to runājušas."

Te nu Jānim (tas ir, Pēča tēvam) paspruka smieklī. "Kultūru! Jā, kultūru viņas vāra gan, bet ne jau katlā."

"Kur tad var vārīt, ja ne katlā?"

"Redzi, Pēci, mūsu biedrībai būs lieli svētki, un tad nu kautkā tā kultūra ir jāsavāra. Māte un citas sievas ir tai kultūras biedrībā, un tagad viņas meklē, kas var labi runāt, dziedāt un citādus kumēdijus taisīt. Citādi ne svētki, ne kultūra. Lai nu pēmas, gan jau ko savāris."

"Bet es tādu zupu negribu ēst," Pēcim tā lieta bija skaidra.

"Ja jau māte vārījuse, jāēd vien būs."

Pēcim šāda atbilde nepatika. Vajadzētu aprunāties ar Jēci jeb vislabāk ar pašu skolotāju. Tas droši zinās - vai kultūra derīga tikai cūkām, vai arī cilvēki var ēst.

Jēcis, kā jau aizsarga dēls, visu zin labāk.

"Mūļķi! Kultūra nav nekāda ēdama lieta. To mūsu zemē atnesa vācieši. Tie apkāva mūsu virsaišus un lika klausīt kungiem un mācītājiem. Tā, lūk, ir kultūra."

"Ko tad māte kaus?"

"Droši vien, cāļus vai zosis. Kaut kas ir jākauj, citādi nav kultūras."

Ja jau tā, tad tur nav daudz ko iebilst. Pēcim likās, ka ar to šis jautājums noskaidrots. Ne viņš kādu kaus, ne kultūru vārīs, lai jau pēmas tie, kam tas patīk. Gribot negribot, Pēcim ar kultūras lietām iznāca vēlreiz darīšana. Skolotājs, par visu vari, gribēja iemācīt bērniem vadoņa slavas dziesmu, tas būtu labs pienesums svētku kultūrālajai daļai. Te nu Pēcis nenocietās: "Vai tad tās sievas mūs arī vārīs tai kultūras katlā?"

Skolotājam, kā arī pārējiem bērniem, paspruka vareni smieklī.

"Droši, Pēci! Tai katlā arī mums vietas pietiks!" Un nosmējies par labu joku, skolotājs turpināja dīdīt bērnus. Bet Pēcim šī lieta likās

pavisam šaubīga. Vai tiem lieliem nav kāda skrūve vaļā?

Lai būtu drošs par savu nākotni, Pēcis vakarā Annai pavisam nopietni noprasa: "Vai tu zini, kā taisa kultūru?"

Arī Annai šāds jautājums lika izbrīnā paskatīties Pēci: "Kultūru?"

"Nu ja, kultūru. Māte taisīšot kultūru, tā Zane saka."

Te Anna sāka smiet: "Ak to kultūru, pagastmājā!"

"Vai tad ir arī citas?"

"Redzi, Pēci, kad iesi ģimnazijā, tev to izskaidros. Tā ir liela un nopietna zinātne."

"Un es domāju, ka zupa."

"Varētu jau arī tā teikt, jo tajā kultūras katlā tiek sabērts daudz lietu. Vajaga ļoti prātīgi maisīt."

"Vai tu domā, ka māte prātīs maisīt?"

"Mātei pagasta kultūru samaisīt ir nieks."

"Vai tu domā, ka tur kas labs sanāks?"

"To jau mēs redzēsim svētdien. Ja jau sēpu Inga un māte ko maisa, tad samaisīts ir pamatīgi!"

Annai var droši ticēt. Anna, kad nobeidza augstskolu, labāk dzīvoja mājā kā pilsētā. Te ir veselīgs miers, un te ir arī dzīvība, tā viņa teica. Te nav jāmelo, jo Dievs te nekad nemelo.

Tik grūta valoda Pēcim nebija pa spēkam. Ar māsu viņš sapratās labi, un Anna bija laba māsa, kaut gan šad un tad iznāca saķeršanās, bet ar kuņu sievišķi var izdzīvot bez saķeršanās?

Svētdien, kad pagastmājā bija sanākuši ļaudis, arī Pēcis ar visu ģimeni bija klāt. Pēcim jo sevišķi interesēja, kā māte to kultūru taisīs. Šoeiz viņš palika kopā ar lielajiem, lai gan parasti, kad šāda lielo salešana notika, puikām pašiem darba bija pilnas rokas.

Apsēdies blakus Annai, viņš tāpat kā citi staipīja kaklus, lai redzētu, kuņi tad ir tie, kas to kultūru nākuši strebt. Anna šoreiz likās tāda nemierīga, kā ar kaut ko nebūtu mierā. Kad jaunais skolotājs pienāca apsveicināties, Anna tīri ērcīgi šim noprasa: "Kādēļ jūs to Oli saucāt?"

"Mēs?! To jau Inga atsauc. Vai mēs varam tur ko iebilst?"

Parasti Anna bija laipna pret visiem, bet šoreiz... Šoreiz likās, ka skudras viņai ielīdusas brunčos. Pēcis zināja, ka ar Oli viņa naidā. Pagājušo vasaru, kad Olis ciemojās, labāk sakot, slaistījās Pēča mājās, Anna labāk gāja meitām līdzī sienu vākt, nekā klausījās Oli prātošanās. Gudrs jau viņš bija, to Pēcis atzina, bet tavu muldēšanu. Kur cilvēks var visu pateikt dažos vārdos, tur viņam jāsapīķē, jāsamudžina visa domāšana tā, ka pat čigāns netiek gudrs. Vējš viņam caurumu galvā izpūtis, tā Anna, kādreiz runājot, izmeta. Lielīgs, kā jau visi, kam nav ar ko lielīties, to arī Pēcis novēroja. Un šoreiz viņš te ir aicināts runāt.

"Būtu zinājusi, ka tas sprukstiņš te runās, nūdien, nebūtu nākusi." Anna bija tīri ērcīga. Tur nu nekā nevarēja darīt. Mātei bija sava domāšana, un māte Oli vai mācītājam blakus sēdināja. Izglītots, gudrs, iepem labu vietu pilsētā - ko vairāk. Vairāk tur nekā vēlēties nevarēja, bet kā Anna sašutuma izmeta: zems inteliģences koeficients. Tas pierādījās reizi, kad pie galda Olis sāka atkal savu gudrību klāstīt. Mūsu tauta savā kultūras nabadzībā varot pateikties lielajām kaimiņu tautām par visiem mūsu kultūras sasniegumiem un tt.

Toreiz arī tēvs apsaucā Oli, lai izbeidzot apsmiet tautu, lai labāk papētīt mūsu senču gudrības, varbūt tad arī Dievs viņam apskaidrošot prātu. Olis toreiz noskaitās un nākamo dienu bija prom. Anna priecājās. Māte likās sašutuse un visu nedēļu ar tēvu nerunāja. Aizdzina tik izglītotu precinieku.

"Izglītots! Izglītība ir tikai poga inteliģentiem svārkīem. Ja nav svārkī, ar pogu savu plikumu nenosegsi!" To pateicis, tēvs pat nespēja

vās un aizgāja pie zirgiem. Tādas tās lietas ar Oli mums bija. Un tagad tas gudrais Olis atkal aicināts, lai kultūras grāpī iebērtu arī savu sāls sauju.

Kad sēpu Inga pietiekami bija cildinājusi un slavējusi gudro Oli, ļāva viņam pašam savas zināšanas lietā likt. Olis, kā jau tāls un visu apbrīnots zinātnieks jutās aicināts pamācīt mīļos tautiešus dzīves gudrībās.

Sākums nekas, lielību gan varēja manīt katrā vārdā, bet tāpēc jau neviens gaili nost nesitīs, ja viņš grib skaisti padziedāt. Olis jau nebūtu Olis, ja nesāktu braukt pats ar saviem ratiem.

Zinādams, ka arī Anna viņu klausās, Olis šāva ar savu bisi tik pamatīgi, lai vismaz noslaucītu un padarītu smieklīgus tos, kas viņa gudrību negrib atzīt. Tādi neprot ne runāt, ne dziedāt. Tālāk par Pūt, vējipiņi viņi nav tikuši, to Olis skaidri tagad pateica. Un tad tās būdas, pirtis un vārtu stabī, izgrēbuši, izkrāsojuši kā kādi mežoni, un tad paši par to priecājas.

"Viņš domā, ka tas ir liels humors apsmiet mūsu sētu un ļaudis. Iesim!"

Un Anna, pakērusi Pēci aiz rokas, izvilka ārā.

"Bet es gribu redzēt, kā māma to kultūru taisa!"

"Tu jau vienu kultūras taisītāju dzirdēji, kā viņš par tevi un mūsu sētu girdza."

"Vai tad tā to kultūru taisa?"

"Māte, droši vien, ir sajūsmināta par tik augstu kultūru."

"Bet es gribu redzēt, kā māte to dara!"

"Nu, tad skrej, bet es eju mājās." Un Anna, neatskatīdamās, aizgāja. Varēja redzēt, ka viņa tiešām bija sanīknota.

Pēcim Oļas muldēšana daudz pie sirds nekērās. Ne jau nu pirmais, ne pēdējais. Kaimiņu Kārlim tāda pat vējā izpūsta galva, bet sadzīvot varēja tīri labi. Viss jau nav jāņem par pilnu, ko katrs saka.

Pēc Oļas katedrī kāpa pagasta sievas. Lasīja pantipus, ko vaļas brīžos sacerējušas. Pantīgi kā jau pantipi, cits garāks, cits īsāks. Skaidrības tā vai tā Pēcim no viņiem nebija. Lai jau lasa. Tad vēl skolotājs ar savu klasi. Bet kad tad māte to kultūru taisīs?

Un tad māma paziņo, ka šīs dienas kultūras sarīkojums beidzies. Visiem pateicas, visus ielūdz nākamreiz atkal.

"Bet kur tad tā kultūra?!" Pēcis tīri skaļi iesaucās.

"Tā, dēls, tev pašam būs jāpiedomā klāt, bet tagad iesim arī mēs mājās." Un tēvs izbīda Pēci no ļaužu pilnās zāles.

A. MEMENIS.

KARALAIKA PANKŪKAS.

Pirmā pasaules kara laiks. Friči ienākuši Rīgā. Kā jau agrāk rakstīju, sabiedroto blokādes un vācu rekvizīcijas dēļ sākās vispārējs trūkums. Apģērbs, apavi, dažādas sīkpreces un, it sevišķi, pārtika - viss uz kartiņām un smieklīgos daudzumos. Pārtikas ziņā pilnīgs bads nekās, bet trūkums gan liels. Spekulācija, melnais tirgus un maiņas tirdzniecība plauka pilnos ziedos. Lauki un saimniecības kara darbības dēļ Rīgas tuvumā un apkārtnē izpostītas, saimnieki aizbēguši, tā kā maz cerību kautko atrast pirkšanai vai mainīšanai.

Īsā starplaikā starp krievu atkāpšanos un friču ienākšanu, kā parasts, attīstījās anarhija. Logu dauzīšana, durvju laušana, veikalu laušana. Uzņēmīgi un pārdroši cilvēki, sieviešus ieskaitot, staigāja līdz krievu atkāpjošiem kazākiem un pievēca visu, kas tikai derīgs. Saprotais, pārtikas veikali, pulksteņu darbnīcas, apavu un drēbju veikali bija pirmie cietēji.

Par tādu burzmu un režīmu maiņas laiku viss kas var atgadīties. Tikai tad nevajaga jautāt, kāpēc un kādēļ. Tad viss ir saprotams un izskaidrojams kā noticis fakts, ar ko jāsamierinās. Tā nezina kāpēc un kāda iemesla dēļ kādā ģimenē pazīstams aptieķnieks iedevis glabāšanā lielu stikla burku ar rīcineļļu. Kā parasts tādos pārmaiņu un juku laikos, aptieķnieks vienkārši pazuda un nebija vairs manāms ne dzīvs, ne miris. Tā, saprotams, neviens neuztraucās un nemeklēja pazudušo, jo katram pašam bija rūpes un gādāšanas pa pilnam.

Grūti izstāstīt sīkumos, kā ģimene iztika ar pārtiku friču okupācijas gadā, bet lāpījās tāpat, kā visi citi pie Rīgas pilsētas apkārtējiem būdniekiem. Ģimenes galva, būdams amatnieks, ja tik vien iespējams, sava darba augļus pārdeva arī graudā. Toreiz vācu markas melnā tirgū nebija nekādā vērtībā. Tādā veidā ģimenei pa laikam uzradās kāds lieks kartufelis, kādas saknītes, oliņa vai mazs miltu maisiņš. Visgrūtāk gāja ar gaļas produktiem un speciāli ar taukvielām. Viss, ko lika uz pannas bez taukiem piedega, tā kartufelis, par pankūkām nebija ko domāt. Pēc laba laika saimniece atcerējās rīcineļļas burku. Jāpamēģina!

Kartufeli arvien var novārtīt, tāpat miltus var izlietot klīmpu veidā ūdens zupā, ko visu nevarēja smācēt tai pusbada laikā. Saprotams, bija cita pārmaiņa, kad kartufelis cepts uz pannas, vai milti pankūku veidā brūnināti. Tā saimniece sāka mēģināt ar rīcineļļu. Nekas pie pannas nepiedega. Kartufeli šķēlītes iznāca skaisti brūnas, un pankūkas - tādas lepni uzpūstas, ka prieks galdā likt un vēl vairāk locīt iekšā. Taisnības labad tomēr jāsaka, ka no sākuma ģimenei jau gāja tā jocīgāk, bet ar laiku aprada un aizmirsta, kas tā par eļļu. Cilvēks nu ir vienreiz tāds radījums, kas pie visa kā ātri pierod un aizmirst, kā agrāk bijis.

Pēc laba laika ģimenei atradās ilgi neredzēts ciemiņš, gandrīz tāds kā rada gabals, kas tika uzskatīts jau kā pazudis tai pārmaiņu virpulī. Sākumā, saprotams, tas atkal redzēšanās prieks, tad sarunas ar jautājumiem un atbildēm no abām pusēm par ilgo šķiršanās laiku. Pēc atkalredzēšanās prieku atslābuma, nāca plānā latviešu viesmīlība ar ciemiņa pacienāšanu. Tā saimniece uzdomāja izcept savas zortes pankūkas, jo milti vēl pieliekamā turējās. Tai laikā saimniekiem nevajadzēja ilgu lūgšanu pie galda, tāpat ciemiņam nenāca prātā gaļa atrunāšanās, ka esot jau paēdis, vai neesot apetītes. Pankūkas bija īsti švammīgas, brūnā nokrāsā, ka nama mātei prieks pacienāt, un ciemiņš nebeidza vien tās slavēt. Labi mīlojies, pēc krietna laiciņa ciemiņš tā kā strauji sarāvās savā krēslā: "O, man jāiet, pavisam aizmirsu!" - "Kur tad nu tik pēkšņi, vēl taču var paciemoties un papļāpāt," ģimenes galva mierināja. Ciemiņš vēl kaut ko nesaprotamu ātri nobēra un izšāvās ārā pa durvīm.

"Brīnums gan," saimnieks noteica un pagriežas uz mazo dēliņu, - "paskrej nu, Pēterīt, un paskaties, kas tam onkulim tik steidzīgs bija vajadzīgs."

Pēc neliela brīža Pēterītis ir atpakaļ un bez elpas laiž vaļā: "Onkuls ar dažiem lieliem lēcieniem nodrāzās lejā pa trepēm, paskrēja ātri pa trotuāru tādu nelielu gabaliņu un tad tā kā pameta ar roku gaisā un gāja pavisam lēnām tālāk..."

Tad saimnieks noteica: "Nu jā, tā nepierastā rīcineļļa, varēja taču pateikt! Mums arī nevienam neienāca prātā!"

Ar cienīšanu zīmējas:

EDUARDS TILTIŅŠ.

• Redakcijas darbinieki FORUMĀ nepiedalās.

Šīs nodaļas raksti domāti dažādu domu izmaiņai. Še izteiktās domas nav redakcijas, nedz tās darbinieku, nedz Montreālas Latviešu Biedrības ieskats apskatītos jautājumos.

Red.

FRICI BĀRDU PIEMINOT...

Prof. Dāle raksta: "Fricis Bārda nav tikai smalks un īpatnējs krāsu un tēlu bagātas fantāzijas apveltīts līriķis - romantiķis. Viņš ir arī dziļi pārliecināts romantisma kā mākslas un vispārī gara kultūras sintētiska veidojuma teorētiķis. Apgarots domātājs, kam tuvas cilvēces un pasaules lielās, mūžīgās problēmas un mīklas. Viņa reliģiski-filozofiskais pasaules uzskats, romantisma izjūtā ieausts, ir viņa dzejas dziļākais īpatnēju mistisku gaismu metējs fons". No šī fona spīdoši staro latviešu labestība, augšup nesošā mīlestība un dziļdzija Dievticība.

Bārda ir zemes un laicības dēls, zemes ziedu gūsteknis. Bet... ar mūžības domām un debesu skaidrības ilgām - zemes dēls ar zvaigžņu dvēseli, ko mūžam aicinā tālā nerasniedzamā zvaigžņu meitā. Savai dzīvei Fr. Bārda mums pats ir iedevis atslēgu, ko atrodam dzejolītī Es. -

Trīs lietas mani moca no mazotnes.

Kas biju, kas būšu un esmu kas es?

Daudz atbildes radās, daudz izzuda,

Līdz beidzot šī viena man palika.

Ne puķe, ne lapa, ne zieds es ne zars,

Ne zvaigzne, ne saule, ne liesma, ne stars,

Es esmu tik sīks ziedu puteklītis,

Kas mūžības vēju nests lido un trīs.

Un mūžības vējiem, kas dziedot mani nes,

Ja tālāk vēl kādreiz jautāju es,

Kur zieds, no kā esmu atšķīries,

Tie dziedot man atbild, to ziedu sauc Dievs.

Šis zemes dēls ar zvaigžņu dvēseli, mūžības vēju nestais ziedu puteklis no Dzīvības koka atdalījās Ziemeļlatvijā, Pociema pagasta Rumbiņās.

Alkas pēc izglītības Rumbiņu dzimta Fricim Bārdam apmierina, dodot viņam iespēju turpināt izglītību Valmieras skolotāju seminārā. Rīgā, pēc seminārā 3 pavadītiem gadiem, 1901. gadā Fr. Bārda sāk savas skolotāja gaitas Katlakalna baznīcas skolā un pēc 5 gadiem ar nedaudz iekrātu kapitālu aizbrauc uz Vīni, kur iestājas universitātē kā brīvklauvētājs. Alkaini uzņem sevī tā laika filozofiskos strāvojumus. Pār visu, šeit, Vīnē, notiek viņa liktenīgā saskaršanās ar franču filozofu Bergsonu, kura disertācija "Laiks un brīva griba" un pat varētu teikt šī darba turpinājums, 1896. gadā izdotā "Matērija un atmiņa" ir Friča Bārdas dzīvē īsts verstes stabs.

No Vīnes līdzekļu trūkuma un slimības dēļ Bārdam drīz, pēc nepilna gada, jāatgriežas dzimtenē. Līdzīvi viņš ņem Bergsona mācību.

Bergsons teic: "Mums zūd nešaubīga ticība uz prāta ABSOLŪTO VISSPĒCĪBU un mūsu acīs tas vairs nav visvarenā saule, bet maza, kaut gan ļoti vērtīga praktiska dzīves lāterniņa. Un vai mums nepalīktu kauns, ja mēs varētu savu Dievu ar šo lāterniņu apgaismot, apskatīt un izpētīt, kā kupcis maina pagrabā un apskata savus miltu maisus. Kas tas gan par Dievu? (Citātu ņemu no Literatūras vēstures.)

Un šis - ar prāta lāterniņu neapgaismojams Dievs - ir viens no Bārdas dzīves un dzejas vadmotīviem, vienots ar dabu un dvēseli. Tas aiznes Bārdu tai pilnībā, ko mēs šodien saņemam no viņa dzejas, kurai visai cauri izviļas - Dievs - Daba - Dvēsele. Meklējot atbildi - kas biju - kas būšu un esmu kas es - Bārda atrod nevien sev atbildi, bet arī spēju skatīt dabas un cilvēka dvēseles parādības ar vēl līdz šim nepārspētu patiesību un skaistumu, un viņš dzied savu dziesmu Smilgai un zālei, un paceplīšam uz zara, un vējam un zilajai tālei - un Bārda savu dziesmu dzied nianšu niansēs, emocijās un spilgtkrāsainā gleznainībā. Pamattēma ir cilvēks, cilvēka dzīve, cilvēka dvēsele - un to Bārda pazīst tā, kā neviens. Ar dažiem piemēriem mēģināšu jūs pārliecināt...

Mūsu jaunās dienās populārs dzejolītis bija -

Maza cilvēka vakara lūgšana.

Dieviņ! Tu esi tik liels un labs!
Tev elkopi stipri un gaiši.
Kad dienā tos sniedzi caur mākoņiem,
Tu visus noglaudīt vari -
un visgaļāko liepu pagalmā,
un stārķi un Janku un mani arī.
Dieviņ, man tagad miedziņš nāk,
jau circenīts krāsni kāļ gurdenāk -
Kad aizmigšu - būsi tik labs, tak, vai nē?
Man dārzā, zem ābeles, dobītē,
tur, kur tas iespraustais kadiķītis,
viens cukurziņīts iestādīts.
Un kamēr es pats būšu apgūlies,
viņš gribēs uzdīkt un paaugties...
Bet zeme tik cieta, un viņam, varbūt,
būs zaļo galviņu pacelt grūti!
Tad viņam, gan Dieviņ, Tu, piepalīdz.
Bet zaķis ja atnāk, tad nelaid to klāt...
Rīt gribu ko labu Tev izdomāt...
Kā veļas nu miedziņš, mīksts, smaržīgs un balts
Tik saki vēl viņam, lai aug labi salds!
Ir Dieviņš, dobīte, cukurziņīts un kadiķītis
un galviņa. Bet kāpēc nav arī zaķītis - ļipānīts,
kāpēc piepeši Zaķis - nu tāpēc, ka aizskārts tiks
MANS cukurziņīts un ne jau tāpēc - ka viņš būs
skaists un dziedēs, nē - lai šis cukurziņīts ir
MAN LABI SALDS.

Jā - tā bērns lūdz - šis mazais savtību kamo-
liņš. Mēs sirmām galvām, vai mūsu lūgšana ir pa-
matu pamatos citāda? Vai ir? - Par to būtu jāpār-
domā.

Pamielosimies vēl pie mazas dzīves glezniņas:

Mans arkls.

Laikam spēku par maz.
Laikam arkls par smagu,
nevaru lāgā izdzīt
ne vagu.

Iesāku labi,
Bet necik tālu -
jau lemeši ārda
dzeltaino mālu.

Bendēju kumeļu,
bendēju sevi.

Tēt, kam tik smagu
arklu man devi?

Jā - tēt, kam tik smagu arklu man devi. Tēt,
tā taču tava vaina, ka mana vaga līka - cik vāja-
dzīgi mums vainas meklēt pie citiem, un tas jau
nav vien jaunībā. Tā mēs to darām arī ikdienā.
Cilvēkā Frīcis Bārda lasa kā grāmatā. Atliek tikai
brīdi padomāt un cilvēka daba, mūsu daba, parādās
visā īstenībā. Cik labi Bārda izprot cilvēka dabu,
tikpat labi viņš sevī uzpēmis Dieva dabu ap mums
un Dieva dabai Bārda veltī veselu rindu savu dze-
joļu. Latvijas daba Bārdas dzejā mirgo un zaigo
vizuļojušās krāsās, krāšņumā un brīnumā. Par to
būtu jārunā daudz, bet mums jāapmierinās ar pāris
piemēriem. Maza zēna stāstā Kā linu druva iesāka
ziedēt lasām:

... un tad iznāca no birzes vējš ar gaļu, gaļu
sirmu bārdu. Un visa lielā gaļā bārda pilna maziem
ziliem zaķīšiem. Ak tu pagāns! Un tad piegāja pie
saules balts ragains mākonis. Tam nokrita tumšzaļā
cepure mūsu līnos. Un vējš nu skrien to pacelt. Un
aizskrien kā dulls taisni pa mūsu līniem, gaļo
sirmo bārdu gar zemi vilkdams. Un visi zilie zaķī-
ši izbira no tās un palika mūsu līnos. Un nu visi
tīrumi zili. Jā!

Un tā zied linu druva, līni zied bērzu birsta-
las malā, un šim Latvijas simbola kokam - Latvijas
baltajam bērzam Frīcis Bārda devis vienu no skaī-
tākiem dzejoļiem mūsu literatūrā. Es šeit izlūdzos
piedošanu par šo tik pilnīgi personīgi subjektīvo
piezīmi, bet pa pasauli mētādamies, Zviedrijā bū-
dams, es atskārtu, cik skaisti un cik mīļi ir mū-
su bērzi - šis baltais, maigais, smaržojošais
koks, no kuņa nogrieza arī sīvi mīksto žagaru
bunti un smaržojošo pirts slotu.

Frīcis Bārda par bērziem dzejo: -

Manas dzimtenes svētie bērzi
stāv pulcīgos zilgani bāli
un klusi plaukstošām rokām
svētī dīgstošo zāli...

Vēl puķu dvēseles viegli
pa baltajiem mākoņiem līgo
un pieauž ar ziedoņa ilgām
debesei bezgalīgo.

Bet bērzi un dzimtenes lauki
uz mākoņiem lūgšanas raida
un viņas, tīmekļu maigās
uz zemi laižamies gaida.

Iet tīrumā salīcis arājs,
vecs, sirms jau, zūd locekļos jauta...

Bet puķu dvēseles viņam
dzied ausī un vaigus glauda...

Birzs malā tumšajām acīm
viņš ilgi mākoņus pētī
un bērzi zeltainām rokām
viņa sirmo galvu svētī...

Mani dzimtenes svētie bērzi
līgojas zilgani bāli
un dzimteni vienos ziedos
tie redz, bet tāli vēl - tāli.

Jā, dzimtenes bērzi redz dzimteni vienos
ziedos...

Dzimtenes dabas skaistumu, pušķotu ar dzim-
tenes mazajiem dzīvnieciņiem, kukaiņiņiem un put-
niņiem Bārda brīnišķīgi tēlo bērnam. - tur ods
pūš savu flautu, lietuvu vīriņam dreb ūdens zīlī-
te pašā degungaliņā, cīrulīš rugājos krelles ver
un sniega vīrs pie pirtiņas sēd, aizsviedis gal-
vu un slotas kātu un kūst. Tur vecā pirtiņa sēd
gluži salīkusi un lietū izmirkusi kā melna vece-
nīte, kā ubadzīte, un tad caur bērzi brauc zie-
dons mirdzošs un balts, atbrauc pie dārza un
sniega kupenēs ābeles ierokas un pusplaucis viz-
bulīšs čukst - saule tev sveicienus sūta. Un tad
kādu rītu Ansītis, puisītis, iziet rīta agrumā
pastaigā un notiek tā -

Izgāja Ansītis, puisītis,
Agri gar bērziņtes malu
pavadīt upītei pāri
ziedoņa naksniņu zīlu.

Izgāja pastaigāt
pa krēslas pudurīšiem
pie miglas bubulīšiem,
dziestošās zvaigznītes paskaitīt,
vectētiņu apraudzīt,
kas zirdziņus naktī gar birzmalī gana,
tur, kur tā dzegūze,
saulītei lēcot,

zaļajos cakainos torpos tā zvana.

Sēd bērziņtes malīņā
vectētītis.

Mugurā pelēkais
mēteltis:

bet zobos tam šoreizīt -

Dievs zina kāpēc -
sirms vilnas kamolītis.

Sēd nabadziņš rasainās smilgās
viens pats un trīc...

Cik maziņš pa nakti viņš palicis
un drēgnajā miglā saplācis!

Pavisam saplācis!

Un Ansītis caur miglu
saukdams tam prasa:

"E, vectētiņ, salta
vai nakt nebij rasa?"

Bet vectētiņš ar kāju ausi kasa.
Hm!

Vai, vectētiņ, laiks nav
uz māju jau iet?

Bet vectētiņš dīvaini sakustās
un paceļ ausis kā pastalas.

Ansīšam jāšak vai smiet.

Bet Ansīts pa miglu
vēl tuvāk iet klāt
un sāk to vēl laipnāk
bildināt:

"Vai vectētiņš negrib
lai es aizēju pēc pīpa?"

Te vectētiņš: žips
un aizliek pa miglu, ka paliek tik strīpa.
Pa miglu, pa smilgām rasainām.
Te pazūd viņās, te pāri lec tām;
uz visām četrām aizvazā tas,
redz Ansīts: tik ļipa vien mētajas.

Stāv Ansīts un brīnumiem
pakausi kasa,
bet mājās pārnācis,
vecmāmuļai prasa:

"Nu, pasaki man, vecomāt,
tik šito lietību vien -
Vai vecam tēvam ar ļipa ir,
kad viņš skrien?

Šī nav vienīgā vieta, kur Bārda skaistā un gaišā humorā runā ar bērnu. Skaistas ir šīs sarunas. Pāri skaistumam redzam skolotāja, pedagoga paraugu, kā bērnam mācīt mīlēt un saprast dabu, kā ar dabas parādībām atmodināt bērņā fantazijas lidojumus. Te nu vietā jautājums: Cik mūsu skolās un papildskolās skolotāji mācās no pedagogijas lielmeistara Friča Bārdas, kam daba bij tik mīļa, ka daudzi viņu nosaukuši par panteistu? Tas ir, par dabas pielūdzēju, cilvēku, kam daba ir Dievs. Jeb kā to ir izteicis senais filozofs Seneka - Dievs ir vienlīdzīgs dabai (Deus sire natura). Šeit vairums mūsu literatūras kritiķu, cik man bijusi izdevība iepazīt, nodara Bārdam pāri. Nekur Bārda nepielīdzina Dievu dabai, bet dabā viņš redz Dieva darbu brīnumu, jā, šai brīnuma norisē Dieva neizskaidrojamo klātieni. Nu, protams, ka tas, ka šī Bārdas pārprašana iziet no Bārdas varētu pat teikt centrālā dzejoļa Mans Dievs. Lasiet -

Mans Dievs.

Es ilgi meklēju un minēju,
kur esi tu? Kus esi apslēpies,
mans Dievs?

Bet nu vēl ilgāk meklēju es jau,
mans Dievs, kur tevis nav?

Kurp skats mans slīd, kurp acis paveras,
es visur, visur tevi ieraugu.

Ar lietu tu uz zemi krīti.
Ar zvaigznēm tumšā naktī spīdi.

Tu dīksti zaļā velēnā,
Tu smejiies brūnā pumpurā.

Ar tārpu ābeles zargalā
tu šūpojies zaļajā paēnā.

Pa pļavu tu lido ar baltu taurenīti,
No sūnas izlieni ar sārtu bērslapīti.

Kur vagas galā cīrulīti
sēd ligzdiņā mīkstā, tu sēdi tam līdz.

Pa tumšajiem rugājiem rudenī
tu eji pelēkā mētelī
un raudi par nīkstošiem asniņiem
un velēnu gultīgas sasildi tiem.

Tu būdu ļaudīm pēdējo sveci dzēsi,
tu laimes bērniem ziedu klēpjus nesi.
Tev vienā rokā nakts un iznīcība,
bet otrā - visa zvaigžņu bezgalība.

Un velti meklēju es ilgi jau,
Kur tevis nav? Kur tevis nav?

līdz atzinu -

nav lietas, kurā tevis nebūtu!

Tik tie vēl tevi meklēt var, mans Dievs,
kas domā vēl: tu esi paslēpies!

Bārda taču nepielūdz to plaukstošo pumpuru, ne cīrulīti ligzdiņā mīkstā, bet cīrulītīm līdzās sēž Dievs. Dievs cīrulīti sarga. Dievs cīrulīti radījis, devis brīnišķo balsi trillināt un lizdiņu vīt. Vai tad mēs nesakām mūsu baznīcā - Es ticu uz Dievu Tēvu, visa Radītāju, visa valdītāju. Vai tad Dievs nav mums visur klātesošs, visu redzošs, visu svētošs? Un tad man vēl viena piezīme visiem tiem, kas Fr. Bārdu noraksta panteistiem - protestantu baznīcas ticības tēvs Dr. Mārtiņš Luters teic: Deus obkonditus, Deus Revelatus - Dievs apslēpies, Dievs atklājies. Jā, un tieši noslēpumā, cilvēka prātam nepieejamā noslēpumā atklājas Dievs. Tas Dievs, kas atklājas Bārdam ir Gaismas Dievs, Dzīvības Dievs, Miera un Taisnības Dievs, gaismas mūžīgā, spēka un prāta Dievs, kas ar dziļu gudrību vada cilvēku un pasauli likteņus, un mūsu dzīvei dod jēgu un svētību

nespēku pārvērš spēkā.

Un piezīme pie šī gaismas Dieva - svēto rakstu grāmatā ir lasāms, ka Viņa Dēls teic: Es esmu pasaules gaismas. Pie šī Dieva Frīcis Bārda griežas brīnišķā mūžības dvesmas apdvestā lūgšanā:

Lai zemei sāpes nav,
Kad mans kājas to min.
Lai puķei jācieš nav,
Kad bērns viņu vainagā pin.
Lai avotam raudošos vilņus
Auklēt nav grūt,
Kad nakts ir tumša un gara,
Un lai nav neviena
- Ja tas var būt
Dves'le bez saules stara.

Jā, lai nav neviena Dvēs'le bez saules stara, bez gaismas. Tā gaismas, kas apspīd Frīci Bārdu, tā rada dzīvi šķeltu divi daļās - zemes dēls ar zvaigžņu dvēseli, un zvaigžņu dvēsele stāv pāri zemes dēlam - tā velk, tā ceļ, tā sauc uz augšu pie skaidrības, pie pilnības, pie zvaigžņu meitas, pie garīgās pilnības ideāla. Šīs dziņas, ilgas, tieksmes, tās izteicās mīlestībā, tā ir asins karstā kvēle un mulsas, bet šajās mulsās zemes dēla sirds nesadeg un neizdeg jutekliskas kaisles kvēlē - mīlestībā svētāka atziņa paliek mūžīgā meklēšana, mūžīgā tiekšanās pēc zvaigžņu meitas vainadzīņa. No mīlestības sapņiem, ilgām un nemiera, no šī sprieguma dzīvo cilvēks. Tam nepietiek ar doto, nepietiek ar tveģamo un stingrās robežās noslēgto ikdienas dzīvi. Fr. Bārda meklē:

ROBEŽAS.

Es nenoliedzu robežas
Starp tveģamo un netveģamo.
Es tikai alkstu atziņas
Par pašreiz it kā nezināmo.

Cik daudzreiz jau gars alkstošais
Pār robežām nav aizlidojis,
Kur vēlāk gudri taustošais
Tik tūkstots gadus noklībojis.

Bet tāles ir, kas klībajiem
Nekad, nekad nav sasniedzamas.
Tik dziļā drosmē spārnotiem
Tās veģas, klusi mirdzēdamas.
Jūs palieciētik robežās -
Tās jums vēl atnesīs daudz laba
Priekš dzīves gudri praktiskās,
Kur norma - iztaustāmā daba.

Bet man kā bitei tālu skriet
Pār robežām, tur ziedos saldus.
Nekas, ja apreibst mazliet
Un tropā neatgriezies maldos...

Bārdam ir noreibums un maldi. Tad ir arī jābūt patiesībai, ir jābūt pilnībai, un šī pilnība ir tā dzīve, kas gaida, kad sīkais, mūžības vēju nestais puteklītis atgriezīsies pie pirmavota, pie dzīvības koka. Un tāpēc jau šī dzīve, ko mēs šeit dzīvojam, ir tikai Dzīvīte. Bārdas populārākais dzejolis Dzīvīte ir mūsu tautā pilnīgi pārprasts. Dzejoli ir komponējuši vairāki mūsu komponisti, bet tautā iegājusi sēri saldā vācu meldiņa. Rautos tā ap pusnakti, kad uzdzied Dzīvīte, dzīvīte, to noliek vienā līmenī ar Veidenbauma

Par kapu laižas melna vārņa
Un žēli ķērc nav vērts, nav vērts.

Bārdam dzīvot ir vērts. Ir vērts ilgās tvīkt pēc dzintara gredzena. Pārtrūks un izirs vaipags, bet paliks prieks... Pārtrūks - tad nemiers vērtīsies mierā... tad, kad svētais sargs reiz mieru sauke, miers būs ilgām, ilgu dziesmām visām.

Bārdam nāve nav drausma, ne arī nenožīmīga pāreja pilnīgā iznīcībā un no esmes ieiešana neesmē. Bārdam nāve ir dzīves svētvakars, tā atnes mieru un atdusu nogurušam dzīves ceļiniekam. Nāve ir visa lielā piepildītāja, atsavinātāja, kas raisa nemirstīgo dvēseli no zemes saitēm. Ar nāvi var draugos būt, un pat nāve Bārdam ir tikai nāvīte - instrumentāls notikums lielā dzī-

vības koka mūžīgās augšanas procesā. Ieklausaties!

Ak nāve, nāve nāvīte
Pa draugam būsīm mēs,
Tāpat tavs dvasas uzpūtiens
Reiz mani uzvarēs!

Tu nenāc ļauna dusmīga
Bez līkās izkopts nāc!
Vai man uz tevi ar kādreiz
Ir dusmīgs bijis prāts?

Tu nenāc tumšā pusnaktī,
Kad vēji baigi vaid,
Ak, kas tik vēlā stundā vairs
Tik mīļu viesi gaid -

Nāc tad, kad siltā saulītē
Dīgst pirmās puķītes!
Tad zaļā klusā pļaviņā
Ar tevi tikšos es.

Es plūkšu cīruļactiņas,
Tu pīsi vaiņagā.

Mēs skatīsimies pūpolos
Un debess dzidrumā.

Un vainadziņš kad gatavs būs,
Tu uzliec galvā man.
Es pasmiešos un izsaukšos
- Cik saldi gaisā skan! -

Un tad jau vari aiziet tu,
Gan mani atradīs.
Un ļauna vārda it neviens
Uz tevi nesacīs...

Skanēs saldi gaisā, būs gaissma un skaists pa-
vasaļa ziedu vainadziņš, žūbītei kas šūpojas liep-
zariņā.

Nāves mirklis ir brīnišķas pārvērtības brīdis,
kas glabā sevī dzīves mīklu atminējumu. Nāve ir it
kā sliksnis, aiz kuŗa sākas jauna, citādāka garu
eksistence un atgriešanās pie dievišķā pirmavota,
pie dievišķā dzīvības koka. Caur nemieru, cīņām,
ilgām, skumjām, mīlestībai un priekam gājusi dvē-
sele - šī mūžības vīespa, sāpēs šķīstīta atgrie-
žas pie sava pirmavota.

Un beigās tak viss nemiers meklēšanās manās
Ir skumju tik un sāpju pilna atgriešanās
Pie Dzīvības un Gaissmas pirmavota,
No kuŗa man šī dvē'sles uguntiņa dota.

Šis ziedu puteklīts, mūžības vēju nests, at-
griežas pie Dzīvības un Gaissmas pirmavota. Fr.
Bārdam skaista jo skaista glezna, bet kristīgās
baznīcas tēvam svētajam Augustīnam tverts tvirts
teikums ar treknīem burtiem iedrukāts kristīgās
ticības pamatmācībā -

Inquietur animus noster, donec requiescat ni
te Domine - "Dievs tu mani priekš sevis radījis un
man nebūs miera, kamēr es mieru radīšu Tevī (Tul-
kots brīvi no angļu valodas).

Kā tad nu tā - Augustīns ierakstījis lieliem
burtiem kristīgās baznīcas vēsturē! Vai tiešām Fr.
Bārdam nav vietas mūsu baznīcu izdevumos? Uz to
lai atbild tie, kas Bārdi sauc par panteistu, un
tie, kas vārdu 'romantiķis' izsaka ar mazliet nei-
vājošu lētuma piegaršu. Tie lai paklausās un īsti
ieklausās viņu tik bieži citētā Bārdas noraidījumā
dzejoli -

Es nereaļs esmu un gribu tāds būt.
Man smalkāk un dziļāk viss svērts...
Par jums tikai pasmiešos kādreiz, varbūt,
Lai dusmos, neesat vērts...

Bārda 1905. gada varmācības pārdzīvo un skata
ar jaunekļa asi jūtīgām acīm un sirdi. Kāda bija
realitāte - naids, atriebība, laupīšanas, spīdzinā-
šanas, dedzināšana, iznīcība. Bēgļu postu un kuŗa
briesmas, ļaunumu visā ļaunuma kailumā, Bārda vēro
un pārdzīvo nomālus stāvot. Par daudz ļauna, atrie-
bīga, iznīcinoša ir realitāte, un Bārda paliek ne-
reaļs. Viņš nenolaižas un neiebrien ļaunuma mukla-
jā. Ļaunuma piepildījums jau ir pretinieku ļaunumā
ievēst, un nekas tā ļaunumu neaizskar kā ļaunuma
atraidīšana. Un liels ir tas, kas ļaunumu var ar
smaidu atraidīt. Izsmiekls vēl vienmēr ir visasā-
kais ierocis. Smieties par ļaunumu var tikai mūži-
bas apdvestie. Es zinu, ka neizsakos pietiekoši
precīzi, tāpēc lietošu piemēru. Jānis Jaunsudra-
biņš mums visiem pazīstamā II pasaules kuŗa bēgļu
postā uz bēgļu ceļa, bēgdams uz Rīgu, iejūdzies

vieglajos ratos, velk savu šporītēm un auklīgām
sasiēto bēgļa vajadzību. Kuŗām brauc bajaraniskais
saimnieks. Jaunsudrabiņš, balvām un godināšanām
paaugstinātais latviešu tautas gara milzis, grib
lūgt, lai pie brangā divjūga piekabina arī Jaun-
sudrabiņa vilktos ratus. Bajārieki pār Jaunsudra-
biņu pārskan bajāra izsmiekls - "Velc, vecais! Kā-
pēc nebaņoji zirgu?" - Jaunsudrabiņš atbild: "Jā,
es biju vecs zirgs, nodzīts zirgs." Izlasāt Jaun-
sudrabiņa Es stāstu savai sievai, un tur jūs at-
radīsat daudzas vietas, kur reālists Jaunsudra-
biņš par ļaunumu smejas, tāpat kā Bārda. Mums vi-
siem nav viss dziļāk un smalkāk tverts, bet tos,
kam Dievs šo dāvanu devis, mums ir klausīt un
klausīties vērts.

Ir vērts arī pieskarties Bārdam kā Latvijas
brīvības izcīnīšanas lieciniekam. Bārda devis ne-
izdzēšamu pieminēkli mūsu strēlnieku varonībai.
Braucot vilcienā viņš redz strēlnieku un sarunā-
jas: -

Bronzas seja. Bet acīs dziļš undīvains maigums.
Nenociešos es. Sāk runas ritēt mums.
Kurp? No kurienes? No cīņas uz cīņu.
Te kā nevilus man pasprūk jautājums.

"Jūs uz cīņu? Bet ko vairs, sakāt, tur Jūs
gūsiet -

Varonības zīmes taču visas jau
Gūtas jums." - Kā apmulsis viņš brīdi
Skatās un tad iesāk: Ir... bet arī nav.
Nav vēl īstās. Trūkst vēl. Trūkst vēl viena
krusta -

Baltā koka krusta svešā mežmalā.
Kas nav guvis tā, tam tomēr vēl ir sveša
Varonība pēdējā un augstākā...

Pļivojot skrien izrobotas birzes kuŗām.
Rati līgo, dun un maigi ritmā dūc.
Notrūkst runas mums. Tik vājā svecēs gaismā
Četri krusti mirdzot dreb uz jaunās krūts...

Daudz latviešu tautai bija to varoņu, kas sa-
ņēma to augstāko apbalvojumu - balto krustu svešā
mežmalā. Šī pagātnes liecība šodien liek noliekt
galvu viņu priekšā. To priekšā, kas par dzimteni
atdeva dzīvību. Bārda neredz cīņas skarbumu. Viņš
redz cīņas jēgu. Bārdas kuŗavīrs nekāro un negrib
neko citu, kā vienīgi savu zemi. Un savu zemi
latviešu kuŗavīrs sargā.

Šodien tai ikdienā, kas vīrmo ap mums, mūsu ik-
dienā, kur valda varmācība un pati, sevi balvo-
jot, saucas lielos vārdos, Bārdas panti ir vai-
rāk kā nepieciešami.

Laimīgas dzīves noslēpums ir atrodams - ne ko
tu saņem, bet ko tu vari dot. Mīlestība - tā dod,
grib dot un ir priecīga dot. Un šodien mums būtu
daudz skaistāka dzīve ap mums, ja mūsos būtu vai-
rāk mīlestības, alkas pēc pilnības. Uz turieni
tad mūs nestu mūžības vēji, ne pasaules šausmu
orkāni.

Fricis Bārda to mums grib teikt šodien, tāpat
kā toreiz, kad viņš dziedāja klūduma ļaudīm sve-
šajās tālēs:

SAUCIENS TĀLĒ.

Ak mana balss ir tik vāja un spēks man tik
niecīgs -
Ziedoņvējš smiedamies sarausta saucienu manu.
Tomēr man gribētos septiņām tālēm kliegt pāri.
Ak, kaut šai brīdī es kļūtu par raudošu, dūcošu
zvanu!

Jums gribu es dziedāt un raudāt - Jūs izdzī-
tie Latvijas bērni.

Ceļiniek, ceļiniek, dzimtenes kuŗam vairs na-
va,

Visu kas zaudējis, visu kam laupīja, pēma,
Ceļiniek! Dzimtenes spieķa tu nepamet sava!
Avota vilnis, kas mirdzēdams aizrit pār krastu,
Mūžam gan nevarēs avotā atpakaļ griezties.

Ziedlapa sārtā no vakarā irstoša zieda
Mūžam pie zieda vairs nevarēs otrureiz sieties.
Dzimtene tava, ak ceļiniek, tagad ir izplūdis
avots.

Latvija, ceļiniek, tagad ir vājā iziris zieds
Tomēr lai svešuma vētras vai kur tevi nestu,
Latvijas birzē laužts spieķis lai dzimteni
aizmirst tev dzied.

Debess un zeme, ja, šķiet, tevi atstājuši,
Dienas ja tavas kā kraukļi jūk līdiena žiglā,
Ceļiniek! Zini Staburags asaras par tevi
Dzimtenē raud katru nakti, Zilais kalns nopūšas miglā.

Zini, nāks diena, kad skanēs pār Latviju taures.
Miglaino galvu tad Zilais kalns purinās priekā,
Saulītē plandīsies ērglis gaišs, brāzmainiem spārniem.
Latvijas jūmti grims ziedu un karogu sniegā!

Nāks tad tā stunda mutuļos upuņu dūmi
Latvijas debesīs jaunajam Latvijas rītam.
Ceļiniek, ceļiniek, lai tu kur būdams tad būtu,
Jātiek tev dzimtenē, mājās un atpestītam.

Neprasi, ko tu tad darīsi gruvekļos, pelnos un drupās,
Neprasi, cik tev būs spēka, ko varēsi! Ceļiniek, dzirdi:
Viens ir, ko varēsi tomēr tai lielajā dienā -
Nolik uz Latvijas altāri sadegt daudz cietušo sirdi.

ARVEDS CELMS.

VĒSTULES:

CIEMIŅA VĒSTS.

Mīļš sveiciens Kanadas tautiešiem no Ziemeļlatgales Novada Mūzikas biedrības! Pats esmu šīs biedrības priekšsēdētājs. Pašreiz viesojos Montrealā un izmantoju šo gadījumu, lai dibinātu sakarus starp tautiešiem Kanadā un mūsu biedrību Latgalē. Mazliet informācijas par Mūzikas biedrību.

Ar statusu - Latvijas Mūzikas Biedrība - tā darbojas no 1990. gada, un tās priekšsēdētājs ir maestro Imants Kalniņš. Esam sadalīti septiņos novados. Viens no tiem ir Ziemeļlatgales ar juridiskām tiesībām, zīmogu un rēķinu bankā. Novada pilsētas ir Balvi, Ludza un centrs - Rēzeknē.

Primārais uzdevums ir atjaunot un plaši reklamēt tradīcijām bagātu Latgales mūzikas kultūru, kuŗa smagi cietusi okupācijas laikā. Tas iespējams caur finančiālu atbalstu, mūzikas kolektīviem un atsevišķiem mūziķiem. To biedrība arī cenšas darīt. Ir nelieli ieguvumi no koncertiem, ko rīkojam, taču būtiskākais ir savu ražotņu dibināšana. Šinī jomā esam saņēmuši Latvijas valdības atbalstu, proti, nolikumu, kas atbrīvo mūsu organizāciju no visa veida valsts nodokļiem. Šis fakts ir ļoti nozīmīgs.

Esam jau atvēruši Rēzeknes pilsētā mūzikas instrumentu remonta darbnīcu un organizējuši maksas kursus ģitāres klasē, bet tas nebūt nebūs vienīgais ienākuma avots. Ir iespēja atklāt ražošanas iestādes ar visāda veida ražošanas profilu, piemēram, būvēt auto. Ienākuma augļus ieguldīs mūzikas pasākumos novadā. Ražošanas jomā nav izslēgts kontakts ar ārvalstīm. Protams, variantu ir daudz, ja vien netrūkst fantāzijas un apņēmības to darīt.

Ja kādu no lasītājiem esmu ieinteresējis ar savu nelielo informāciju, lūdzu griežaties pa telefonu vai rakstiski līdz 13. jūlijam, Kanadā -

Tel. 514-697-4630, adrese: 112 Westcliffe, Pointe Claire, Qué., H9R 1M6.

VALDIS BONDARENKO.

KO ES REDZĒJU, KO DZIRDĒJU.

Aizvadītais Daugavas Vanagu dienas Kanadā. Tās notika Toronto. Izskanējušas runas organizācijas svētku gadījumam.

Rodas dabīgs jautājums, kas ir iegūts organizācijas mērogā? Atbilde ir ļoti skaidra un reāla - Daugavas Vanagi ir palikuši bagāti. Centrālās valdes sēdē minēja vērtību - 26 miljoni vācu markas.

Tā tad tie 312 dzīvie, kas lika pamatus Daugavas Vanagu organizācijai Zedelheimā, Beļģijā, var būt lepni, jo viņu skats aiz dzeloņdrātīm pagātnē ir vaļņagojies, dodot cerības visiem tiem, kas atrada organizācijas rindas vēlāk.

Divi dienu delegātu salidojumā mani kā klausītāju pārsteidza dienas kārtības analīze, jo izrādījās, ka viss ir priekšzīmīgi izpildīts. Tā to punktu pēc punkta apstiprināja sapulces vadītājs V. Plūtons.

Līdzīgs apstiprinājums bija DV priekšnieka nominācijā. Delegātiem nebija neviens pats jautājums. Tātad nākotnes darbība un saimnieciskā vadlīnija paliek tur-

pat, kur bijusi - iemītās takas veidā, sēdēt vecā iesildītajā krēslā. Viss labākā kārtībā.

Tas norāda, ka gadu pēc gada DV salidojumos i vienī un tie paši cilvēki, kas gadu tecējumā, kā redzams, nespēj atrast jaunas pieejas, par jauniem ienesumiem nerunājot. Paliek pieturēties pie stingrās līnijas.

DV centrālās valdes sēdē nedz delegātu salidojumā nepacēlās neviena diskusija, kas būtu vērsta pret krievu valodas nostiprināšanos Latvijā un pret šīs valodas ienesējiem. Neviens mājienš šajā virzienā. Vai arī šeit varēja būt dienas kārtībā teiktais - viss kārtībā!?

Tika minēts, ka Latvijas tauta soļo pretī brīvībai, demokrātiskai valsts iekārtai, kaut gan Rīgas pilsētā šodien ir 30.000 atvaļināto krievu vīrsnieku. Tie nav mani dati, bet gan Latvijas Ārsta Sproģa kunga teiktie pirms pāris dienām Latviešu Centrā. Eventuāli gribas jautāt, vai tas būtu nesvarīgi latviešu cilvēkam.

Ak vēl, ilgi runāja par Daugavas Vanagu zvērastu.

Tas nu ir tas, kā es to redzēju un dzirdēju.

Daugavas Vanagi, sasauksimies!

KĀRLIS K. ZENAITIS.

VĒLREIZ PAR BUDŽETIEM.

Maija mēneša MLB Ziņotājā "BIJUŠAIS LEĢIONĀRS", rakstot par DV Toronto nodaļas pilnsapulci, ir minējis dažus skaitļus no nodaļas budžeta un devis komentārus par pilnsapulces norisi un par budžeta pieņemšanu, kuŗi neatbilst faktiem. Minot tikai vienu piemēru, budžets tika pieņemts pēc debatēm nobalsojot, pretēji autora apgalvojumam.

Nemot vērā augstāk minēto raksta tendenci-ozo toni un to, ka "BIJUŠAIS LEĢIONĀRS", ja viņš, tiešām, tāds ir, slēpjas aiz pseudonīma, nav jābūt gaišrēģim, lai secinātu, kādas aprindas viņš īstenībā pārstāv un kādi ir viņa motīvi.

Z. AKOTS,

DV Toronto nodaļas valdes priekšsēdis

THE CAMPBELLS ARE COMING!

... tā, klaigādami, senos laikos skotu kalnieši esot brīdinājuši savējos par kaimiņu ciltis draudošo iebrukumu...

Tagad, daudzus gadu simteņu vēlāk, mums, tērvetiešiem, šis brīdinājums nāk par vēlu. Vai nu mums tas patīk, vai ne, tie ir klāt: THE CAMPBELLS HAVE COME! - bodnieks, viņa brālis krodzinieks un krodzinieka brālis Dags. Nopirkuši Tērvetei vakarpusē esošo zemi, 270 akru meža, kalnu un klinšu ar visiem meža iemītniekiem, ogām, sēnēm un krietnu gabalu SAR-KANĀS upes smilšainā līdaga, tie bez kavēšanās ķērās pie darba. Īsā laikā izcirta daļu meža, izveda baļķus, izraka platu ceļu uz pludmali, ieprojektēja "Red River Village", iemērija 48 apbūves gabalus akra lielumā. Gar Avoca ceļa malu izlika acīs krītošas zīmes un pārdošanai sarunāja aģentu Hāksburijā. Cena, nu, tā ap \$ 25.000. Gadījās, ka, ceļu būvējot, smagie zemes stūmēji apraka ap 160 pēdu no mana 800 pēdu garā ūdensvada, kas no avota mani apgādā ar ūdeni. Bij jau vēls rudens, un es tai lietā nekā nedarīju.

Ir pienācis pavasaris. Vīrs galvas kliegdamas, brēkdamas lielos kāšos pret ziemeļiem dzenās zosis. Upes līmenis ļoti augsts, avotā ūdens kā jūra, bet zeme sausa. Uznācis karstuma vilnis, un maniem dīķiem slāpst. Nobažīties braucu uz bodi pie Kampbela. Uz letes, pie kases, paciņa brošūriņu par mūsu jauno kaimiņu ciemu.. Tā un tā, saku, ka ceļa būvētāji aprakuši manu ūdensvadu. Šis neko, lai

runājot ar Dagu. Pēc pusstundas tas pie manis atskriešot... Aizejam apskatīt skādi. Jā, Dags piekrit, avotu vari lietot, zaudējumus viņi samaksāšot. Tā arī notiek!

Tērvete vairs nav Avoca ceļa gala punkts. "Cul de sac" un "Dead End" pārvietojies kādu jūdzu uz ziemeļvakariem, un tērvetes teritorija drīz vien būs tikai caurbrauktuve RRV iemītniekiem. Pamazām pieaugs satiksme. Ceļus vandīdamas, smagās mašīnas turpinās izvest kokus, sāks ievest būvmateriālus. Braukās tūristi un prospektīvie pircēji.

Tērvetes miers un latviskā gaisotne pazudīs. Jāpierod vien būs...

E. RUPNERS.

LATVIJAS BRAUCĒJIEM.

Problēmas, atrisinājumi un ieteikumi šogad.

Problēmas: 1. ūdens, 2. ēdiens, 3. infekcijas, 4. ievainojumi.

Atrisinājumi: 1. Ūdens: Rīgas un citos ūdeņos varētu būt baktērijas un vīrusi, tādēļ vienmēr vārīt ūdeni un nekad nedzert nevārītu ūdeni; uzmanīties arī ar ledu (vai tas ir no vārīta ūdens, vai ne?); drošāk ņemt līdz mazu 220 voltu strāvas katliņu (House of 220), ar kuru pats var vārīt ūdeni dzeršanai, kafijai un zobu tīrīšanai; var arī nopirkt ūdens sterilizēšanas tabletes.

2. ēdiens: olas un putnu gaļa varētu būt bīstama (baktēriju dēļ - salmonella), tādēļ neēst, ja vien iespējams, olas vārīt vismaz 10-15 minūtes; uzmanīties no sāls un taukiem; labāk pieturēties pie ceptiem vai novārītiem ēdieniem; neēst, piemēram, tatarmaizes.

3. infekcijas: katram būtu vēlams ņemt līdz - i) dabūjams bez ārsta paraksta - IMODIUM (pret caureju), GRAVOL (pret sliktu dūšu), TYLENOL, Extra stipruma (pret galvas sāpēm un temperatūru) ii) no ārsta ar recepti - ANTIBIOTIKU (kakla, plaušu, ādas infekciju gadījumos).

4. ievainojumi: dejotājiem (sevišķi) "tensor bandage" (elastīga 4 vai pat 6 collu platumā) un daudz ātrās palīdzības lipekļu.

Ieteikumi:

1. pārrunāt ar savu ārstu GAMMA-GLOBULINA un TETANUS pretpotes.

2. nekur nepeldēties - nekādā gadījumā nelikt galvu zem ūdens; neuzticēties ūdeņiem (piesārpo ti).

3. jāuzmanās ar zālēm (medicīnu) radiem - jāzin sīki visa veselības vēsture, lai droši sūtinātu piemērotas zāles.

4. dažas lietas, ko varētu ņemt līdz: "hypodermic needles", 3 cm³ (25 gauge), kondomus, Tylenol tabletes, ātrās palīdzības lipekļus, tamponus, zobpastu, ziepes, tensorus (elastīgās saites), polysporin ("ointment" vai "creme"), roku un ādas krēmu (Jergens Lotion, Vaseline Intensive Care lotion utt), antacids, bērnu vitamīnus, medicīniskos žurnālus, grāmatas angļu valodā (var dabūt no sava ģimēns ārsta).

Pēc Dr. A. Rubega ieteikuma.

LNAK ZIŅAS: LNAK 15. PADOMES 3. SESIJAS LĒMUMI
TORONTO 1990.gada 22.aprīlī

REZOLŪCIJAS

1. Ņemot vērā Dr. Linarda Luksa ilggadējo un pašreizējo darbu LNAK padomē un valdē, politiskās informācijas nozares vadībā un PBLA valdes priekšsēža amatā, LNAK padome izrauga Dr. Linardu Luksu par LNAK GODA DALĪBNIEKU.

A.Celms et al.

2. LNAK padome konstatē, ka pēdējā sēdē Anglijā š.g. aprīlī PBLA valde nav lēmusi par pretsolīem padomju pilsoņu iepludināšanai Latvijā. Tā kā savā sēdē Indianopolē PBLA valde pieņēma lēmumu pievērst šai norisei nopietnu vērību, tad LNAK padome uzdod LNAK valdī jautāt PBLA par tās soliem un plānu pretdarbībai Padomju Savienības kolonizācijai okupētajā Latvijā.

V.Upešlācis

3.

Nolemj nosūtīt vēstuli Kanadas ministru prezidentam B.Malrūnijam (Brian Mulroney) sakarā ar neatkarības centieniem Baltijas valstīs. Skatīt pielikumu "A".

V.Zariņš

4.

Nolemj nosūtīt atbalsta vēstuli Kanadas Lietuviešu Kopības priekšsēdim Al Pacevičus (Al Pacevicius, President.Lithuanian Canadian Community). Skatīt pielikumu "B".

J.Mežaks

5.

LNAK 15.padomes 3.sesija atkārtoti apstiprina, ka LNAK darbības mērķis ir Latvijas republikas atjaunošana tās 1922.gadā pieņemtās satversmes ietvaros. LNAK izvēlētie vai nozīmētie pārstāvji okupētajā Latvijā sadarbosies tikai ar tām organizācijām vai iestādījumiem, kuru darbības un mērķu pamatnē ir Latvijas brīvības atjaunošana 1922.gada satversmes ietvaros un kas cīnās par padomju administrācijas demontāžu.

M.Lorbergs

6.

Kopenhāgenas tribunāls bija pēdējais starptautiskais noteikums, ar kuru izaicinājām pasaules domu. Šai vēsturiskajā brīdī ir noteikti nepieciešams šo soli pastiprināti atkārtot. Tādēļ LNAK padome ieteic PBLA nopietni piestrādāt, meklējot ceļus un veidus, kā iesūdzēt Padomju Savienību Hāgas starptautiskā tiesā par nelegālo Latvijas okupāciju un kolonizēšanu, kā arī par 14.jūnija un vēlākām deportācijām, par genocīdu, ko izved ar kolonistu iepludināšanu Latvijā un neilvēcībām Sarkanarmijā pret latviešu jauniešiem.

E.Miniate

7.

Atbalstām Latvijas Tautas Frontes frakcijas Augstākās padomes deputātu centienus atjaunot neatkarīgu Latviju un atzīstam, ka tas darāms tikai uz nemainītas Latvijas republikas 1922.gada satversmes pamata.

V.Liepiņš

ITEIKUMI VALDEI

8.

Notikumi Latvijā un pārējās Baltijas valstīs prasa no mums tādu paplašinātu darbību ar Kanadas presi un valdību, ko spēj dot tikai profesionāls, pilna laika algots darbinieks. LNAK padome ieteic valdei iespēju robežās algot informācijas/politiskās nozares lietvedi uz šādiem noteikumiem:

1. Lietveža pienākumi būtu līdzīgi Ojāra Kalniņa pienākumiem ALAS birojā.
2. Lietvedis angazējams uz 2 vai 3 gadiem Toronto.
3. Lietvedim jābūt pieredzei preses, "public relations" vai lobijistu laukā.
4. Lietvedim jāmaksā profesionāla darbinieka alga.
5. Biroja izdevumi jāpaaugstina, lai segtu paplašināto darbību.
6. Lietvedis būtu pakļauts LNAK valdei.

Līdzekļu sagādei šim uzdevumam ieteic rīkot Ipašu līdzekļu vākšanas akciju, par savācāmās summas mērķi uzstādot \$100.000.

V.Zariņš

9.

Ieteicam valdei piešķirt LNAK atzinības rakstus

Dr.Manfrēdam Konradī un

Edmontonas atviešu biedrībai "Imanta"

par izcilu darbu medicīnisku aparātu un līdzekļu sagādi sūtīšanai uz Latviju.

K.Zichmanis

10.

Ieteicam valdei atkārtoti informēt presē par grāmatu, instrumentu un citiem sūtījumiem no Kanadas uz Latviju. Jāuzrāda salisss punkti, sūtīšanas laiks, noteikumi par iesaiņošanu, sarakstiem un vēlamiem maksājumiem sūtīšanas izdevumu segšanai uz Latviju.

A.Dreimanis

11.

Šī gada 17.jūnijā paiet 50 gadi kopš Padomju Savienība okupēja Latviju, Lietuvu un Igauniju.

Iesakām sadarbībā ar Baltiešu Federāciju Kanadā (bet ja tas nebūtu iespējams, tad tikai LNAK) rīkot politisku sarīkojumu šī notikuma atcerē, uzaicinot kanadiešu presi, pašvaldības, provinces un federālās valdības un parlamenta locekļus, kā arī citu apspiesto tautu un nesen atbrīvojušos valstu pārstāvjus. Programmā ieteicams svētbrīdis vai dievkalpojums, politiska rakstura akts/sapulce ar pārstāvju runām un koru priekšnesumiem.

A.Celms

12.

Ieteic valdei sagādāt iespējas uz pieprasījumu pret samaksu kōpēt tās īpašumā esošās Latvijas topogrāfiskās kartes.

G.Šubins

13.

Informācijas izplatīšanai latviešu sabiedrībā padome ieteic valdei šos uzdevumus un paņēmienus:

1. Izveidot plašāku informācijas plūsmu caur LNAK pārstāvjiem, sedzot tehniskos izdevumus un mudinot vīrus sazināties ar LNAK biroju.
2. Veicināt latviešu archivāliju vākšanu, ziņojot par to sabiedrībai un paredzot segt pārsūtīšanas vai pārvešanas izdevumus, ja LNAK pārstāvji atzītu, ka būtu vēlams piedāvātos materiālus saglabāt.

M.Štauers

14.

Tā kā latvieši mazākos centros ir izteikuši vēlēšanos reģistrēties kā Latvijas pilsoņi ar savu personīgo reģistrācijas numuru, tad padome iesaka valdei grozīt tās iepriekšējo lēmumu neuzņemties pilsoņu reģistrāciju, uzskatot visus LNAK dalībniekus par Latvijas pilsoņiem. Tas dotu iespēju reģistrēties visiem, kas to vēlētos darīt personīgi. Ieteikums neizslēdz turpināt uzskatīt par Latvijas pilsoņiem visus LNAK dalībniekus.

E.Miniate

15.

Nemot vērā dzīves dārdzības celšanos, padome iesaka valdei paaugstināt LNAK Nākotnes fonda mūža dalībnieku maksas no \$100 uz \$200, paredzot attiecīgu statūtu maiņu.

A.Upeslācis

IETEIKUMS KULTŪRAS NOZAREI

16.

Atbalstīt ar uzaicinājumiem latviešu laikrakstos un apkārt- rakstos Latvijas Kultūras Fonda Vietvārdu komisijas darbu Latvijas vietvārdu vākšanā.

A.Dreimanis

Ar šo beidzas ziņojums par LNAK padomes 15. padomes III sesijas aprisēm.

Iznācis LNAK VĒSTIS 12. numurs. To var pieprasīt LNAK birojā - 4 Credit Union Dr., Toronto, Ont. M4A 2N8

LNAK darbības īstenošanai vajadzīgi līdzekļi. Savus atvērējumus un LNAK dalības maksas Jūs varat sūtīt uz augšējo adresi. Uz šeka lūdzam atzīmēt to, par ko naudu maksā- jiet.

Šobrīd līdzekļi it sevišķi vajadzīgi apvienības Politiskās informācijas nozares darbam, kas jāveic neatkarīgas LATVIJAS la- bad.

Iestājoties LNAK mūža dalībnieku saimē, Jūs garantējiet regulāru līdzekļu ienākumu apvienības kasē. To dod maksājuma augli.

~~~~~

MLB Ziņotājā agrāk bijušas plašākas pārrunas par r skaņu. Redakcija pieturas pie šīs skaņas mīkstināšanas. Šajā sakarībā sniedzam sekojošo rakstu, kas patapināts no

Brīvā Latvija Nr. 11 (168)

Kādēļ r skaņas mīkstināšana nepieciešama

Latviešu mēle ja tev ir iedzimta,
netiko grauzt to,
Tev paša mēle tā būs,
ko tvers skaudības zobs.
Jānis Višmanis 1697.g.

Līdzskanis r latviešu valodā mīksti- nāms ne tādēļ, ka kāds to grib, vai ne- mīkstināms tādēļ, ka kāds to negrib, ka kāds šo skaņu izrunā, bet cits neizrunā. Līdzskanis r mīkstināms tādēļ, ka r ska- ņa (izrunāta vai neizrunāta) sakņojas tā- pat kā visi citi līdzskaņi latviešu valodas iekšējā valodas likumā. Visi līdzskaņi latviešu valodā pakļauti līdzskaņu mīk- stināšanas likumam. Nav nekāda attais- nojuma līdzskani r izraut no šī kopīgā līdzskaņu mīkstināšanas likuma.

Līdzskaņus mīkstina skaņa j (jota). Mīkstināšana izpaužas trejādi: 1. j sa- plūst ar iepriekšējo skaņu jaunā skaņā: l,n,r, savienojoties ar j, kļūst par l,p,r; brāja (no *brālja), vilpa (no *vilnja), dzeru (no *dzerju, kas savukārt no se- nāka gerjo); * — no senākas formas. 2. j, saplūstot ar d,t skaņu, rada ž,š ska- ņu: briedis — brieža (no *briedja), zutis — zuša (no *zutja); 3. j nesaplūst ar līdzskani b,p,m,v jaunā skaņā, bet, no- stājoties tam blakus, mīkstina līdzskani, atskaitot atvasinājumus, kur aiz b,p,m,v tieši seko i,e,ie,ei: gulbis — gulbja (bet gulbji pēc citu dsk. locījumu parau- ga), krupis — krupja — krupji, kurmis — kurmja — kurmji, burvis — burvja — burvji; slapjšs, bet atvasinājumos: slapināt, slapēt (p te ir i,e priekšā).

Līdzskaņa mīkstināšanas likumā te nebeidzas. Šī likumā ietekmē attiecīgu vārdu vēl trejādā kārtā: a) vārda izruno, b) vārda nozīmi, c) vārda blakus stāvošo līdzskani. Latviešu valodā ir likums, ka īstos, nesaliktos latviešu vārdos e,ē ska- ņa plata, ja nākamajā zilbē seko vai se- nāk sekojis īss vai garš a,o,ai,au un star- pā nav mīkstināta līdzskaņa. Ja r skaņu nemīkstina, tad pēc šī valodas likuma mums būtu visi nenoteiksmes vienzilbes verbi (bērt, dzert, kert, sērt, spert, svērt, tvert, vērt) tag. vsk. 1.personā jāizrunā ar platu e. Daži jau tā dara, bojājot mū- su valodas latvisko skanēšanu. Nebojā- tā latviešu valodā r skaņu mīkstinām un e izrunājam mīkstinātās skaņas dēļ šau- ri: begu, dzeru, ķeru utt., kā arī vidējā kārtā: sa-beros, pa-dzeros, sa-ķeros utt.

ar šauru e, jo starp e un o ir mīkstināts līdzskanis. Šis valodas likums attiecas arī uz lietvārdiem. No lietvārda mēris gen. ir, piem., mēra laiki (starp e un a ir mīkstināts līdzskanis, tādēļ e ir šaurs); no vārda mērs (no *mēras) gen.: mēra pareizums (e plats, jo r nav mīkstināts a priekšā). Tādu piemēru nav trūkums.

Ja mēs nemīkstinātu r skaņu, tad da- žu Kārļa Krūzas jaukā dzejas rindu no- zīme būtu pilnīgi nesaprotama. Piem.: Kā gadiem aru es, tā aru. Mīkstinātā r skaņa šķir verba art tagadnes 1.personu ar mīkstinātu līdzskani no pagātnes for- mas ar nemīkstinātu (salīdz. tagad: ceļu, vakar: cēlu). Nākošā dzejas rinda: Lai zeltā pārvērst varu varu. Vairāzkilbju verbos līdzskani tagadnē nemīkstina, tā- dēļ: varēt — varu, mīlēt — mīlu. Mīksti- nātā r skaņa norāda, ka runa ir par liet- vārdu varš, kur r skaņa mīkstināma (salīdz.: ceļš). Vēl viena Kārļa Krūzas dzejas rinda: Un bezbēdīgo baru baru. Lietvārdā bars (no *baras) tāpat kā vār- dā dēls (no *dēlas) līdzskanis nav mīk- stināms. Verba bārt kā visos nenoteik- smes vienzilbes verbos (dzert, gērbt, stiept, lemt) līdzskani mīkstina tagadnē (izņemot vsk.2.personu, kur līdzskanis nostājas i resp.ie priekšā: es dzeru, bet tu dzer, vidējā kārtā — tu padzeries). Līdzskani mīkstina arī visās no tagadnes atvasinātās formās, atskaitot pavēles iz- teiksmes dsk. 2.personu ar iet: bariet! celiēt! gērbiet! stiepiet! Atvasinātās for- mas: a) vajadzības izteiksme: jābaŗ, jācēļ, jāģērbj uc. b) darāmās kārtas tag- nelok. divdabis ar -ot: baŗot, cēļot; c) ciešamās kārtas tag. lokāmais divda- bis: baŗam, cēļam. gērbjam; ciešamās kārtas nelokāmais divdabis: baŗam, ce- ļam, gērbjam.

Bez izrunas un vārda nozīmes uzde- vuma mīkstinātais līdzskanis, resp. r mīkstina blakus stāvošo līdzskani. Vār- di: karš, varš, garš beidzas ar š tādēļ, ka viņa priekšā ir mīkstinātais r. Ja r skaņa nemīkstināta, tad pēc valodas likumības šie vārdi izrunājami un rakstāmi ar s skaņu (kars, vars, gars!).

Nepņemot vērā šo valodas likumību, Latvijā valodas vienkāršošanas nolūkā r skaņas mīkstināšana atmiesta. Daži ār- pus Latvijas dzīvojošie rakstītāji, mež- dami acis uz dzimtenes pusi, kur viss notika "progresā vārdā", sekoja "pro-

gresam". Valoda tādām progresam ne- seko. Ja valoda savos pamatlīkumos mainās, tad tas notiek gadu simteņu il- gā, lēnā gaitā. Varmācību pret valodu nodara tie, kas kādā jaukā dienā sanāk kopā un nolemj, kas valodā maināms, kā tas noticis ar latviešu valodu. Un to- mēr daži apgalvoja un mācīja, ka mīk- stinātā r skaņas atmešana ir valodas attīstība un maiņa, ka nevaram sagaidīt, ka latviešu valoda būtu tāda pati kā 1944.gadā, kad bija jāatstāj Latvija. Kas par to, ka citas kultūras tautas bijīgi sargāja savas valodas īpatnības un "ve- cos" likumus, kas ir tikpat nemainīgi kā zvaigžņu ceļi debesīs. Bija arī tie, kam likās gudri valodu vienkāršot, it kā lat- viešu valodai nepiederētos kultūras va- lodas dažādīgums un bagātība, ar ko ci- tas tautas lepojas. Viegli bija atņemt r skaņas mīkstināšanu vienkāršas gara kūtības dēļ. Nebija jādomā. Tik viegli bija atņemt tādu mīkstināšanas zīmi, ķeksītis vien bija. "Es neesmu par r mīkstināšanu," sacīja viens. "Latvijā r nemīkstina," piebilda otrs. "Es nemaz nezīnu, kur r jāmīkstina, kur nav," vienaldzīgi un drosmīgi noteica trešais.

Jā, par valodu tiešām kaut kas jāzina, lai to noturētu literāras valodas līmenī. Ir jāuzticas tiem, kas valodu pētījuši, ir jāmeklē atbilde uz valodnieciskiem jau- tājumiem valodnieciskos rakstos. Savā patikšanā vai nepatikšanā stiprināta at- bilde nav atbilde. Šķiet, rakstītāji, kas brīvajā pasaulē atmeta līdzskaņa r mīk- stināšanu, neapzinājās, cik smagi viņi grēkojuši pret latviešu valodu. Godam gan jāatzīst, ka bija un joprojām ir arī tie, kas, sargot latviešu valodas likumī- bu, sarga arī mīkstināto r skaņu savos rakstos. Te mināmi žurnāli *Universitas*, *Arhīvs*, *Jaunā Gaita*, *Laras Lapa*, *Lat- vija Šodien* uc.

Līdzskanis r nav cipars, kam var kaut ko pieskaitīt vai atņemt. Burts r valodā ir kā dzīva būte, kurai nevar patvarīgi noraut pa locēklīm, lai to nesakropļotu. Burts r ir valodas skaņa, dzīvās valodas mūzikas simbols, valodas dzīvīguma iz- paudums. Ir jāatzīst, ka valoda ir ļoti smalks instruments. Lai to nesabojātu, tam nedrīkst pieskarties ar rupjas varas līdzekļiem. Ar malkas pagali vijoli ne- var uzskatīt.

Valerija Bērziņa-Baltiņa

Ukrainian Canadian Professional and Business Association of Montreal
L'Association des ukrainiens canadiens des professions libérales et commerciales de Montréal
Товариство Українських Канадських Професіоналістів і Підприємців у Монреалі

May 22, 1990

Peter Moldre, President
Baltic Federation of Canada, Montreal Branch
550 - 33rd Ave., Apt. #401
Lachine, Que. H8T 1Y8

Dear Mr. Moldre:

On behalf of the Ukrainian Professional and Business Club of Montreal, I wish to extend our strong moral support to the Estonian, Latvian and Lithuanian communities and to your brethren within the Soviet Union in their struggle for independence.

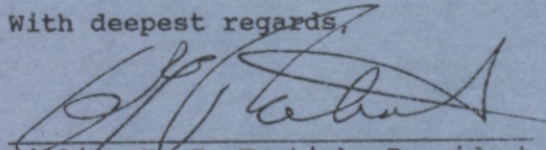
Over the past seventy years, history has shown that Bolshevik-Leninist Communism imposed on the peoples within the Soviet Union has been an abject, dismal failure in all areas: sociologically, economically, ecologically and, above all morally. Its whole philosophy is based on deceit and disinformation. The rhetoric speaks of brotherly love and the melding of nations. The reality is hatred, genocide and ethnocide. Centrally planned industrialization produces rockets and nuclear weapons, but no food or consumer products for the individual. The effects of ecological disasters, like the Chornobyl nuclear accident, are covered up and trivialized. And parents are afraid to tell their own children the historical truth for fear of being denounced as enemies of the people.

Over the past year, most of the peoples trapped behind the Iron Curtain following World War II have successfully rid themselves of this anachronistic political philosophy. Unfortunately, the process does not appear to have penetrated the borders of the Soviet Union, where the stifling bureaucratic apparatus remains deeply entrenched despite the efforts of "perestroika" and "glasnost". It is our firm conviction that this bureaucratic stranglehold can only be broken by a complete decentralization of the decision making processes down to the level of the individual republics.

In our opinion, this could best be accomplished by each of the 15 individual republics comprising the Soviet Union achieving free, sovereign status capable of interacting directly with each other and other nations of the world. We feel that Estonia, Latvia and Lithuania are at the forefront of this process of decentralization and, as such, are performing a valuable service to the peoples comprising the Soviet Union and to Mr. Gorbachev himself.

The Ukrainian community in Canada and our brethren in Ukraine look forward to the day when it will be possible for us to interact with each other as free and equal nations within the world community.

With deepest regards,

William H. J. Tretiak, President
Ukrainian Professional and Business Association of Montreal
2050 Mansfield
Suite 720
Montreal, Quebec
H3A 1Y9

BT/am

Recent developments in the Soviet Union have caused much concern. Therefore we have devoted much more space for this particular section. The published material is meant as information and can be used for further distribution. We would appreciate if you will credit the source.

Your comments and contributions are always welcome.

Ed.

KEYNOTE ADDRESS.

Honoured guests, Parliamentarians, fellow Canadians. It is my honour and responsibility to speak to the issue that brought us all here - the independence of Latvia, Lithuania and Estonia.

Dans le monde entier, on se souviendra de 1989 comme de l'année de la révolution européenne. Le mur de Berlin s'est effondré; le rideau de fer s'est déchiré; des régimes totalitaires sont tombés; et une nouvelle Europe est née.

Canadians have gathered in front of that remarkable institution of democracy and tolerance - the Canadian Parliament Buildings to express solidarity with the Baltic States where a historic struggle is taking place.

Les événements remarquables survenus en Europe sont vécus très intensément par des millions de citoyens canadiens qui y ont leurs racines. Beaucoup d'entre eux y ont encore de la famille et parlent la langue du pays. Certains ont été contraints de fuir leur patrie par des régimes qui ont depuis été renversés. La plupart ont des membres de leur famille ou des amis dont les espoirs ont été écrasés ou dont la réputation a été diminuée par ces régimes, mais qui ont aujourd'hui la chance de refaire leur vie et de bâtir une société nouvelle dans leur pays ancestral.

The Soviet Union was and continues to be an empire. The ties that bind that 'Union' together are not the sharing of common interests and values but are the instruments of repression and armed might. It is the direct spiritual and historical descendant of the empire of the Tsars. Estonia, Latvia and Lithuania were not member Republics of the USSR. They are colonies of the Kremlin, exploited for their natural and human wealth, their environment devastated by gross pollution, their cultures repressed. They did not seek membership in the USSR, nor were they asked if they wished to join. Estonia, Latvia and Lithuania were bartered under the infamous Hitler-Stalin pact. They were then annexed by the USSR, despite treaties signed by the USSR itself in 1920, that recognizing their right in perpetuity to freedom, independence and the inviolability of their lands. That is the history. That was the reality of life in the Baltic States.

To-day the president of the Soviet Union is a welcome guest of the government of Canada. We want to send a message to him and to Canadian Government.

To Mr. Gorbachev we want to say - yes, you have been responsible for the great changes that have occurred in Eastern Europe. The people of Poland, East Germany, Hungary, Czechoslovakia thank you. You finally came to the realization that your hold on these people and nations was hollow. Your outer empire was a shell, kept together by armed force. These nations, no matter how repressed by the imbecilities of your communist ideology, kept alive in their hearts the warm glow of freedom. They have now reclaimed their national dignity and are reentering the mainstream of European civilization.

But, what about your inner empire, your 'prison of nations'. What do you offer them? How do you treat the Baltic States?

Estonia, Latvia and Lithuania have not had the wrong committed by your predecessors righted by you. They are the only countries which have not regained their independence since the close of the second World War.

You are well aware of, for your own congress of deputies has condemned, the 1939 Molotov-Ribbentrop Pact, engineered by Hitler and Stalin. This infamous auction of peoples and countries YOU still refuse to condemn. How can you in 1990 fail to abrogate that treaty, how can you fail not to condemn your government's association with fascist Germany? Why do you not apologize to the people of Estonia, Latvia and Lithuania for your predecessors' criminal acts, as you did over the Katyn

masacres or for the invasion of Czechoslovakia or is it that your apologies have purely political purposes. Your morality is skin deep.

Mr. Gorbachev, you claim to want to abide by the rule of Law. Show us! In the 1920's your revered Lenin, whom you still claim to follow, signed treaties with the three Baltic republics, by which the Soviet Union would in perpetuity respect the independence of Estonia, Latvia and Lithuania. Do you now turn your back on Lenin? Where is your rule of Law? You clearly have no respect for the rule of law, for if you did you would understand that the forced annexation of the three Baltic republics was illegal from the moment your Stalinist predecessors manipulated the votes in each of the three countries to get a predetermined result.

Mr. Gorbachev, we call on you to muster your courage and repudiate the legacy of Stalin which will haunt you until you come to terms with the just claims of the Baltic States. The whole world is watching. Will you behave as the reformer you claim to be or will you recognize that, as you have done in Eastern Europe, you cannot hold a people against its will?

Mr. Gorbachev, you may well be a statesman, - alas you are a paper democrat. The Western media has portrayed you as the 'Man of the Year' if not century. The real test of whether you can lay claim to such glory is how you treat the nations in your prison, how you treat the Baltic States. Freedom is not divisible, it cannot be apportioned to some and not to all. You cannot let go of your outer empire, but keep your inner empire in chains - prison is prison.

Your so-called law of secession is no more than a new set of chains, chains which you expect the Baltic States to freely put on themselves. They will not. You have already seen the determination of the people of Lithuania to be free of your festering empire. They will not succumb to your intimidations. They see through your moral hypocrisy.

Even when you are offered compromise, as was the case when Latvia and Estonia were prepared to enter negotiations over de facto independence that would extend over some period of time, you rejected those compromises. You have shown the world that your love of empire is greater than your new found commitment to glasnost and perestroika. And what you understand of freedom only the ghost of Lenin knows.

Make no mistake, Mr. Gorbachev, we, the Estonian, Latvian and Lithuanian communities in Canada, along with our Canadian friends will continue to bear witness to your shameful handling of the Baltic States.

Our message to you is clear:

END THE OCCUPATION OF ESTONIA!

END THE OCCUPATION OF LATVIA!

END THE OCCUPATION OF LITHUANIA!

To Mr. Mulroney and the Canadian government our message is also clear.

While you have steadfastly maintained the non-recognition of the illegal incorporation of the Baltic States into the Soviet Union, for which the people of Estonia, Latvia and Lithuania are grateful, you now have a greater task ahead of you.

As a nation that values human dignity, that respects human and civil rights as it has consistently asserted in the case of South Africa, that has stood by little nations such as Israel proclaiming their right to national self-determination, the Canadian government, speaking in the name of the Canadian people, should unequivocally tell Mr. Gorbachev that his conduct with respect to the Baltic States violates all norms of civilized discourse. Mr. Mulroney should make plain the Canadian people's disdain for the use of intimidation, veiled threats and the uncompromising aggressiveness of his behaviour towards the Baltic States.

History cannot again be distorted to suit

the imperialist dreamers in the Kremlin. The Canadian people know the facts - the Baltic States' independence was bartered away by two of this centuries greatest tyrants. The legacy of that barter can only be put right by the Soviet Union. Mr. Gorbachev cannot excuse himself or his government from culpability in the tragedy that occurred in 1939 and 1940. Mr. Gorbachev is the inheritor of the consequences of those years.

The Canadian government must impress on Mr. Gorbachev his moral responsibility toward the people of the Baltic States. He must be reminded that onethird of all Estonians, Latvians and Lithuanians were shot, sent to the Gulag and driven from their homes. He must be reminded of the forced russification, of the forced conscription and the forced industrialization that has wrought ecological disaster.

The Baltic States have been a democratic model of peaceful change to the peoples of the Soviet Union. They have been looked to as a test case to find out whether the parliamentary process can really work. Think of the message the suppression of the Baltic model will send to the people of the USSR. Moderation does not work.

Mr. Gorbachev must be told that if he wishes the Soviet Union to join the family of civilized nations, and to be part of the common European home, he must value freedom and human dignity more than his empire.

The hope of the Baltic States is not in a confrontation with the leadership of the USSR. They do not want to overthrow President Gorbachev. Their best protection is the more rapid democratization of the USSR. They want a peaceful, humane and progressive neighbour.

Mais il y a loin de la coupe aux lèvres, at une période de sacrifices s'annonce qui est la fois aura des retards et des reculs. Le gouvernement du Canada devrait faire preuve de courage, d'imagination et de sagasse politique.

The Baltic peoples have always wanted to talk. What they refuse to be is the sacrificial lambs offered to a false idol.

Canadians gathered before this institution of tolerance and democracy hope you tell Mr. Gorbachev that it is time to let the BALTICS GO!

Mr. Mulroney, we call on you to uphold Canadian values when you talk to the Soviet President, you must unequivocally tell him that Canada will expect no less from the Soviet Union than its withdrawal from the republics of Estonia, Latvia and Lithuania. History demands it, freedom demands it, human dignity demands it, and the Canadian people demand it.

Thank you.

DR. GUNTIS SILINS,
Chairman,

Latvian National Federation in
Canada and representative of the
Baltic Federation in Canada.

- This Keynote Address was delivered at the demonstration on May 30, 1990, Parliament Hill, Ottawa, Ontario, by Estonians, Latvians and Lithuanians in support of independence for Estonia, Latvia and Lithuania during the visit of the Soviet President M. Gorbachev to Canada.

About 2,500 participants waved a sea of national flags, carried a great number of placards which called for the end of occupation of the Baltic states by the Soviet Red army and dictatorial Soviet regime.

From the Parliament grounds the participants paraded to Cathedral Basilica of Notre Dame where they continued their vigil and attended a Baltic prayer SERVICE for Human dignity, freedom and self-determination. Across the street Gorbachev and Prime Minister Rt. Hon. Brian Mulroney were attending a luncheon. From there Gorbachev's party left for the airport and the flight to Washing-

ton, D. C., U. S. A., where he is meeting in a summit with the President of United States George Bush.

At the church service Rev. Juris Calitis delivered the SERMON on the theme "Go to Pharo and tell him: Thus says the Lord: Let my people go to worship me." (Exodus 7).

An attempt by Gorbachev to compare the Baltic States with the situation in Quebec is nonsense and an egregious falsehood, he said and asked: Is Quebec held by a foreign army against its will? Are occupation forces stationed in its country side and are its officers given immediate accomodation in Quebec City while 70,000 Quebecers stand in line? Does an occupying force make all laws and cultural decisions for Quebec? And many more. And the answers are negative whilst Soviet Union does all these things to the Estonians, Latvians and Lithuanians.

Therefore - Let our people go!

Hymns were printed in 4 languages. Thus everyone was able to participate. All national anthems were also sung.

About 400 participated in the service.

Participants came from many cities in Eastern Canada by busses and by car. There were representatives from Toronto, Montreal, Ottawa, Niagara Falls, St. Catherines, Hamilton, London, Guelph, Kingston, Hull. And each country was represented by visitors from overseas.

Gorbachev's visit was protested also by the Communist Party of Canada, its Maoist and Leninist Branch. About 30 of them were vocal demonstrators.

Baltic demonstrators were joined by Ukrainians, Armenians, Vietnamese and many others.

All ages were well represented in all groups.

All news media covered the event. Reports however were rather skimpy.

Previous day a luncheon with parliamentarians who support the Baltic cause was held at the Skyline hotel. Several speeches were given. The event lasted for 3 hours and was organized by The Baltic Federation in Canada.

The local organizing committee did an excellent job considering the rush circumstances in which the event had to be organized and deserves sincere thanks.

Ed.

The Baltic Federation in Canada Montreal Branch will hold its annual MEMORIAL DAY on Thursday, June 14, 7 p. m., Canada Square, René Levesqué Boulevard.

Guest speaker will be Sen. Jacques Herbert.

After the wreath laying ceremony at the Cenotaph the participants will march to the Cathedral of Mary Queen of the World where a SERVICE will be held at 7:30 p. m.

Each group will present musical interludes.

Donations will be received in order to cover the organizing expences.

Please come and bring along a Canadian friend!

Dear Friends:

In the name of the Czechoslovak Association of Montreal we congratulate you on the occasion of Latvia's declaration of Independence. We wish you success in your fight for freedom and assure you that the Baltic States have the sympathy of our association and the people of Czechoslovakia
Lai dzīvo brīva Latvija!

Dr. V. Zicha,
President.

Dr. N. Kazdan,
Vice-president.

PAŠU SPEĶI LABDARĪBAS KONCERTĀ.

5. maijā, Centrā, bija sanākuši ap 60 cilvēku iebaudīti vakariņas un klausīties mūziku un skatīties Ačkupa dejošanu. Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome un jaunieši rīkoja šo vakaru III Mūzikas nometnes Orfordā atbalstam. Tur ieradās latviešu mūziķi no visām pasaules malām, to vidū arī 6 no Latvijas.

Vakars izvērtās ar vēl plašāku nozīmi, jo 4. maijā Latvijas PSR Augstākā Padome bija deklarējusi Latvijas Republikas neatkarību ar labiem vēlēšanu rezultātiem, labākiem, kā varēja sagaidīt, ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju sastāvu.

Centrs bija karogots. Pulcējušos uzrunāja padomes priekšsēdis M. Stauvers, sākot ar vārdiem: "Sveicinu jūs visus Latvijas dienā! Tās īstenošanai vēl priekšā grūts un tāls ceļš." Viņš paskaidroja, ka Toronto Centrā un Edmontonā bijusi pievienota tieša pārraides līnija vēlēšanām. Montreālā tas neesot noticis tādēļ, ka pievienojums būtu izmaksājis pārāk dārgi. Viņš izteica cerību, ka Latvijas neatkarības nokārtošanas laiks neieilgtu un ka Gorbačevam būtu jāuzklausā un jārespektē latviešu tautas prasības.

Skolotāja Valentīna Matroze no Latvijas sveicināja visus un iepriecināja ar novērojumu, ka Interfronte pamazām zaudējot savu ticamību. Viņa tomēr nožēloja, ka nav bijusi šajos vēsturiskajos brīžos Rīgā, Doma laukumā, un nav varējusi pemt tiešu dalību. Viņa tic gaišākai Latvijas nākotnei.

Dziedājām himnu ar pacilātību.

Mūzikālo daļu bija gatavojusi grupa Andra Gūtmaņa vadībā ar Gunāra Alekša, Jāņa Mateus, Saša Spūrmaņa un Andrēja Vītola piedalīšanos.

Ir prieks apzināties, ka mūsu saimē ir tik daudz talantu un spējīgu mūziķu, kuri šajā laikā spēj sagatavot un celt priekšā krietna apjoma un dažādības pilnu vakara programmu.

Andris Gūtmanis spēlēja vijoli gan solo priekšnesumos (Jāņa Mediņa Elēģija, Bij man vienas rozes dēļ - savā apdarē), gan pavadot dziedātājus arī vairākās paša kompozīcijās (No zieda uz ziedu, Veltījums).

Gunārs Alekss ar pieredzējušā dziedātāja prasmi skandēja veselu virkni dziesmu.

Jānis Mateus paša pavadījumā mūs iepriecināja ar improvizāciju, kura radusies Latvijas dienas iespaidā.

Saša Spūrmanis interesantā apdarē (varēja dzirdēt mūzikas nometnē gūto prasmi) nodziedāja Malni mani kumelepi un Div' dūjiņas. Dziedāja arī visa grupa, un arī ar visas klausītāju saimes piedalīšanos. Dalījāmies pat sievu un vīru balsīs, sparīgi saskaņojot āvu, āvu baltas kājas un Nu ar dievu, Vidzemīte.

Andrējs Vītols darbojās visur: cītīgi un čakli veicot visus klavieru pavadījumus, pūšot stabuli un dziedot līdz visās grupas dziesmās.

Ačkupiešiem dejas telpa nebija atvēlēta nekāda lielā, bet viņi tomēr uzmanīgi un vingri nodejoja Vecpuišu deju.

Vakars izveidojās sirsnīgs un jauks. Omulību un labo noskaņu, protams, arī papildināja labi un rūpīgi gatavotās vakariņas.

Visu beidzot, M. Stauvers priecīgs pavēstīja, ka rīkotāju centība un pūles vainagojušās, jo būšot segta viena Latvijas mūzikas nometnes dalībnieka uzturēšanās izmaksa.

Gājām mājās ar sajūtu, ka pavadīts labs vakars savējo vidū.

E. C.

PENSIONĀRI.

Pensionāru Apvienības 17 gadu darbības atceres sarīkojumā, kas notika 22. aprīlī, Sabiedriskajā Centrā, kopā ar ievestiem viesiem piedalījās 130 dalībnieki. Kuplo saietu atklāja Apvienības priekšnieks Tomsonu Jānis, sekoja svētbrīdis, ko vadīja māc. G. Hūns. Viņš mudināja turēties kopā un ie-

drošināt vienam otru, tā dodot cerību labākai rītdienai.

V. Paegle savā uzrunā pastāstīja par apvienības tapšanu un darbību aizvadītajos gados. 1973. gadā no mazas dibinātāju grupas, nelaiķa Viļa Krauļa vadībā, pensionāru kopa izveidojās par rosīgu, aktīvu vienību, kuru pēdējos 14 gadus, līdz aiziešanai Mūžībā, lietpratīgi vadīja Agrumu Pēteris.

Apvienībā patreiz skaitās 144 biedri - 78 sievietes, 66 vīrieši. Vīpsaulē aizgājušos biedrus godināja ar piecelšanos un klusuma brīdi.

Par saietu pievilcību un labu izdošanos lielākā atzinība un pateicība pienākas dāmu komitejai par viņu pašai izveidotu darbu. Runas noslēgumā Paegle norādīja: "Palīdzēsim cits citam. Pieminēsim dzimteni un pārējās Baltijas tautas, kuras patreiz pārdzīvo lielas grūtības. Dievs, svētī Latviju!"

Priekšnesumu daļu vadīja Jūlijs Metums. Vardoties no atzīpas, ka dzīvē būdu un grūtību jau tā ir diezgan, vairāki izpildītāji bija izvēlējušies vieglu, uzjautriņošu temu.

Rasma Tomsone nolasīja atjautīga humora pilnu nodaļu no Ernesta Aistara grāmatas "Goda diena" un Jūlijs Metums pačalojumu "Pie baltās kazas". Sevišķi pūlējies bija Eižens Reveliņš, nolasīdams garāku, paša sacerētu padzejojumu "Zelta laiki" par Montreālas pensionāru būšanām un nebūšanām. Ceram, ka viņš to vēl kādreiz atkārtos.

Ar diviem flautas duetiņiem klausītājus mūzikas pasaulē ievēda un iepriecināja Jānis un Alīna Steprāni. Alberts Melderis izjusti nodziedāja dziesmu par dzimteni.

A. Grīntāle bija ziedojuši 2 gleznas, kuras laimēja Ž. Kavaliers un P. Rudzāts.

Par skaisti klātiem galdiem ar pavasarīgu ziedu rotājumu, siltām pusdienām un kafiju ar bagātīgām piedevām bija rūpējušās Čaklās dāmas ar palīdzēm, Liliņas Rudzātes vadībā. Svētku viesi pakavējās kopīgās dziesmās un draudzīgās pārrunās, tā jauki pavadot skaistu svētdienas pēcpusdienu.

Ka sarīkojums bija labi izdevies, liecināja apmeklētāju labās atsauksmes un smaidīgās sejas, kad tie atvadījās un izklīda pilsētas plašumā un katrs savā dzīvē.

MILDA OZOLA.

Mūsu, montrealiešu, vecākās paaudzes saietā, kas notika 10. maijā, Centrā, bija sapulcējušies 60 dalībnieki. To atklāja ar uzrunu Tomsonu Jānis. Galda lūgšanu teica Veronika Varslavāne, kas arī nolasīja apceri par māti, jo šī diena bija veltīta Ģimenes dienai.

Laiks bija skaists un saulains. Visi dalībnieki bija labā omā, klausoties Jūlija Metuma mūzikas skapās un piedaloties kopīgi nodziedātās tautas dziesmās. Par garšīgo azaidu liela pateicība pienākas Lilijai Rudzātei ar palīdzēm un daudzajām pensionārēm par atnestām svaigām, mājās ceptām smalkmaizītēm.

Uz redzēšanos nākamajā sanāksmē!

E. K.

MĀKSLA:

LATVJA IZSTĀDE.

No 27. - 29. aprīlī Toronto Sv. Jāņa baznīcas telpās notika Kanadas mākslinieku apvienības LATVIS gadskārtējā izstāde, tanī pašā laikā atzīmējot organizācijas 35 gadu darba atceri.

Īsu uzrunu teica LATVIS priekšnieks Edg. Krūmiņš.

Izstādē atklāja LNAK padomes prezidija priekšsēdis Jānis Mežaks. Viņš savā runā pieminēja tagadējā laika mākslu un māksliniekus, kas strādā Latvijā un citās zemēs.

Inta Purva, LNAK Kultūras nozares pārstāve, paziņoja, ka gadskārtējās pirkšanas balvas glez-

Leimane) - Andris Kaniņš, Eriks Porietis-Bedard; 3. klasē (audzinātāja Maira Kaniņa) - Karina Leimane, Liene Gaile, Heidi Rudzīte. Kopā ar absolventiem 10. Skolā kopā mācījušies 20.

Pēc izlaiduma akta sekoja skolnieku priekšnesumi, kas bija piemēroti katra bērna spējam un rūpīgi sagatavoti. Deklamētāju saimē bija itin visi sestdienas skolas skolēni, kuŗu vārdi jau minēti iepriekš.

Jaunās mūzikas - Stefānija Peika un Andra Leimane izjusti spēlēja savus instrumentus.

Teicamā dikcijā Peles mācības runas kori apskatīja MML audzēkņi, par ko tiešām bija prieks. Grupiņa vēl dejoja tautas dejas un dziedāja pāris tautas dziesmas I. Steprāna vadībā.

Sestdienas skolas skolnieki dejoja savas dejas S. Spūrmanes vadībā. Te nu veidojas labs turpinājums AČkupam. Arī viņi dziedāja pāris tautas dziesmas.

Plašo programmu beidza ar visas skolas skolnieku kori, kas dziedāja Seši mazi bundzeniņi.

Nav šaubu, ka mūsu bērnu sniegums rūp vecākiem. Esam dzirdējuši, ka tas esot nozīmīgs mūsu nākotnei. Ja tā, tad to nu vajadzēja skatīt arī plašākai sabiedrībai. Šī gada devums bija pelnījis stāvgrūdām pilnu zāli.

Jāpiemin vēl skolas darbu skate, kas apliecināja, ka skola veikusi lielu darbu un ka panākumi bijuši teicami.

Vecāki bija parūpējušies par garšīgu azaidu, pie kuŗa valodas ritēja raiti.

Sakām paldies skolniekiem, skolotājiem un vecākiem par paveikto darbu un vēlēsīm sekmes nākamajā mācības gadā.

M. ŠTAUVERS.

RĪGAS VIDUSSKOLNIEKI.

Laikā no 24. aprīļa līdz 25. maijam Rīgas 50. vidusskolas septiņiem skolēniem bija iespēja viesoties Kanadā pēc Rosemount High School ielūguma. Skolas vadība bija rūpīgi izplānojusi vizītes programmu. Galvenie mērķi - uzlabot skolēnu angļu valodas zināšanas, iepazīties ar cilvēku ikdienas dzīvi Ziemeļamerikā un piedalīties "work-study" programmā. So plānu ļoti pārdomāti bija sastādījuši un palīdzēja realizēt skolas padomnieki Jānis Mateus un Dvāits Kenedijs.

Lielāko daļu no laika skolēni pavadīja skolā un piedalījās stundās. Viņi arī ieguva informāciju par profesijām, kas katru no viņiem interesē, tikās ar šo profesiju pārstāvjiem viņu darba vietās. Starp tām bija Dawson College, Bonaventure Hotel, CN Company, Placement Laurentienne, Concordia Career Library, Stock Exchange, Alcan, Montreal General Hospital, Concordia University Sport Clinic, The Gazette, Bell Canada Linguistics Technology Centre at Rosemount's.

Visur skolēnus sagaidīja cilvēki, kuŗi parādīja attiecīgo iestādi un iepazīstināja ar darbu tajā. Viņi arī saņēma izsmēlošas atbildes uz visiem jautājumiem. Kad visa programma bija izpildīta, skolēni rakstiski atskatījās par redzēto un analizēja savus novērojumus. Vairumā atbilžu bija uzsvērts, ka cilvēkam nepieciešama laba izglītība, lai mūsdienu pasaulē ko varētu sasniegt. Ļoti būtiskas ir arī cilvēku savstarpējās attiecības un, protams, augsts tehnikas līmenis attiecīgajā nozarē.

Skolēni Montrealā dzīvoja kanadiešu ģimenēs, kuŗas viņus uzņēma ļoti sirsnīgi, šiem cilvēkiem vislielākais paldies par viņu viesmīlību, gādību un mīlestību.

Ciemošanos Kanadā vēl krāsaināku padarīja tikšanās ar mūsu tautiešiem. Bijām gaidīti ciemiņi latviešu centros Montrealā, Otavā un Toronto. Esam dzīvojuši un viesojušies daudzās ģimenēs un visur, patiešām, jutušies kā mājās.

Liels, liels paldies visiem un - tiksimies Latvijā!

V. MATROZE.

PATEICĪBA.

Agruma Pēterā piemīpai saņemtais veltes Tervetei.

Ar dziļu pateicību Tērvetes vasaras bērnu nometne saņēmusi ziedojumus no sekojošām personām un organizācijām:

J. un A. Steprāni, R. Gabruša, E. Spura, I. Klaiše un M. P. St. Onge, V. Grunde, G. un I. Strautiņi, Dr. A. Tiltiņa, J. un M. Ergli, S. Zariņa, A. Krievs, V. Ozols, E. Balulis, V. Frīde, O. Stachovskis, J. Leitēns, A. Kaniņa, J. Metums, J. un Z. Mateus, G. Hūns, E. Čopa, A. Klaiše, J. Zilkalns, R. Vītiņš, A. Krauklis, N. Zariņš, anonīms, O. un M. Stirāji, P. un D. Brauni, J. un I. Mazušis, J. Greizis, A. Krauklis, J. Ezerosis, P. Gerge, J. Začs, M. Štauers, A. Apse, I. un M. Firšmaņi, V. Malizevski, E. Bārdiņš, M. Sala, K. Ozols, M. Ozola, H. Bērziņa, I. Zdanovskis, J. Norvels, Z. Wisniewski, Tērvetes Apvienība, DV Montrealas nodaļas vanadzēs, Viskonsīnas Dievturi, Employees of the City of Cote St. Luc, Montrealas latviešu skola, Montrealas latviešu biedrība un MLB Zīpotāja redakcija, CUPE local 940.

Kopsummā saņemti \$ 1.365.-.

Dod, Dieviņ, man padomu,
Man nevaids devējiņa;
Mans padoma devējiņis
Guļ zem zaļu velēniņa.

TĒRVETES VASARAS BĒRNU NOMETNES
VALDE.

PALDIES.

5. maija labdarības sarīkojumā par labu III Mūzikas nometnei bija daudz palīgu un ievērojams skaits atbalstītāju. Rezultātā vakars izdevās un deva pietiekami līdzekļu, lai segtu stipendiju dalībnieci no Latvijas.

Sakām paldies -

Gunāram Aleksim, Jānim Birzem, Veltai Gūtmanei, Andrim Gūtmanim, Adrianai McGrath, Guntai Harrison, Viesturam Hūnam, Imantam Freibergam, Robertam Kalniņam, Rutai Leimanei, Gitai Lukstiņai, Jānim Mateus, Indrai Palejs, Sarmai Spurmanei, Izoldei Spurmanei, Sašam Spurmanim, Rasmai Tomsonei, Silvijai Tomsonei, Robertam Vītiņam, Andrējam Vitolam, Vilmai Ulmanei, Dagmārai Ziediņai, tautas deju vienībai AČKUPS, Latviešu Sabiedriskajam Centram Montrealā un visiem apmeklētājiem.

Līdzēji III Mūzikas nometnei ļoti vajadzīgi. Interesenti šē var palīdzēt, iestājoties Mūzikas nometnes LABVĒLU FONDĀ. Ar \$ 250 vai lielāku ziedojumu kļūst par goda labvēli, ar \$ 100 un vairāk - par veicinātāju, ar \$ 50 un vairāk par atbalstītāju. Protams, katrā laikā pieņemam ziedojumus.

Sirsnīgā pateicībā,

LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU SVĒTKU
PADOME.

DEMONSTRĀCIJA OTAVĀ.

Sakarā ar Padomju Savienības prezidenta Gorbačeva viesošanās Otavā 29. un 30. maijā, tur sarīkotajā demonstrācijā, ko rīkoja Baltiešu Federācija Kanadā, piedalījās arī Montrealas latviešu saime, Jāņa Tērauda vadībā.

Uz Otavu devās pilns autobuss dalībnieku, kam pievienojās vēl vairākas auto mašīnas. Pavisam kopā montrealiešu skaitu varam lēst uz 90. Centrā bija sagatavoti plakāti, kas prasīja padomju okupācijas izbeigšanu Baltijā un uz kuŗiem bija atzīme, ka nākam no Montrealas. Iespaidīgs bija uz tautiskās jostas lozungs, kas prasīja brīvību visām Baltijas valstīm. Montrealieši bija rūpējušies, lai pienestu savu daļu šajā protesta parādē.

R.

III MŪZIKAS NOMETNES KONCERTI

23. JŪNIJĀ. PLKST. 15:00

IZLASES KONCERTS

ARTURS OZOLIŅŠ - KANADA
 RASMA LIELMANE - MEKSIKA
 DITA KRENBĒRGA - LATVIJA
 LINDA ALLE - VĀCIJA
 PĒTERIS ZARIŅŠ - KANADA
 IEEJA - \$15.00

24. JŪNIJĀ PLKST. 13:00

IZLASES KONCERTS II

LAILA SALIŅA - SAV. VALSTIS
 PAULS BERKOLDS - SAV. VALSTIS
 LINDA ALLE - VĀCIJA
 DITA KRENBĒRGA - LATVIJA
 PĒTERIS ZARIŅŠ - KANADA
 IEEJA - \$15.00

24. JŪNIJĀ PLKST. 16:00

NOMETNES DALĪBNIEKU KONCERTS

IEEJA - \$10.00

23. JŪNIJĀ PLKST. 18:00

JĀŅU SVINĪBAS!

IEEJA - \$20.00 - IESKAITOT VAKARIŅAS UN PROGRAMMU

IEEJA VISIEM SARĪKOJUMIEM - \$50.00

Visi sarīkojumi notiks Orfordas Mūzikas Centrā
 Mt. Orfordā, Kvebekā, kur laikā no. 17. - 27. jūnijam notiks
 LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU SVĒTKU PADOMES RĪKOTĀ III MŪZIKAS NOMETNE.
 informācija (514) 457-9832
 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Que., Canada, H9X 2R2

LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU SVĒTKU PADOMEI, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2

Ar šo pasūtītu sekojošas ieejas kartes 23./24. jūnija nedēļas nogales sarīkojumiem III Mūzikas nometnē, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, Kvebekā:

	IZLASES KONCERTAM I	à \$ 15	_____	\$ _____
	IZLASES KONCERTAM II	à \$ 15	_____	\$ _____
	Dalībnieku KONCERTAM	à \$ 10	_____	\$ _____
	JĀŅU VAKARAM	à \$ 20	_____	\$ _____
Pasūtītāja vārds, adrese:	VISIEM SARĪKOJUMIEM	à \$ 50	_____	\$ _____
			=====	
			Kopā	\$ _____

Čeki rakstāmi uz LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE FESTIVAL vārda un nosūtāmi padomei.

Lūdzam pasūtījumus izdarīt drīz. Par apņemšanos Mt. Orfordā dalībniekiem jābūt jāpējas pašiem.

MLB Zīpotāja tehnisko izdevumu segšanai M A I J A mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Jānis Zaļinkēvics \$ 12.50,
Elmārs Bārdiņš \$ 12.50, V.
Pētersons E 10.00, Anonīmi
\$ 5.00, O. Zers, Londonā,
Ontario, \$ 15.00, Oļģerts
Kutcers, Jamaica Plain,
Masačusetā, ASV, \$ 15.00,
Valdis Grants, Rolling Meadows,
Ilinojā, ASV, \$ 2.26, Egons Jēkabsons,
Dunrobinā, Ontario, \$ 7.50,
Jūlijs Metums \$ 7.50, Harijs
Ulmanis \$ 7.50, Alfrēds
Vanags, Pikeringā, Ontario,
\$ 25.00, Pēteris Zujevs \$ 10.00,
Inta Strazds, Portlandē, Konektikatā,
ASV, \$ 20.00.

1990./1. darbības gada pirmajā mēnesī pavisam kopā no 14 lasītājiem \$ 158.26.

Mašīnu iegādei \$ 10.00 ziedojis O. Zers, Londonā, Ontario.

Abās kategorijās no 15 lasītājiem pavisam kopā \$ 168.26.

MLB mērķu sekmēšanai \$ 10 ziedojusi Andra Lazdiņa.

Visiem MLB darba atbalstītājiem sirsnīgs paldies!

Līdzekļi it sevišķi vajadzīgi vasaras mēnešos, kad to parasti ienāk mazāk un kad biedrībai nenotiek neviens sarīkojums.

Lūdzam MLB biedrus nokārtot biedru maksas par tekošo darbības gadu. Maksājums šogad ir \$ 10.-. Iestāšanās maksa ir tikai \$ 5.-.

Caur MLB var kārtot arī maksājumus LNAK: MLB biedriem LNAK dalības maksa ir \$ 10.-, pensionāriem \$ 5.-. Mūža biedra maksa vēl ir \$ 100.-, nākamgad, ja to apstiprinās LNAK padome, būs \$ 200.-. Sudraba mūža biedrs - \$ 500.-, zelta - \$ 1.000.-.

Var iemaksāt arī ziedojumus LNAK darba veicināšanai, kā Polītiskās informācijas nozarei un citiem specifiskiem mērķiem. Protams, visus maksājumus var sūtīt arī tieši uz LNAK biroju, 4 Credit Union Dr., Toronto, Ont., M4A 2N8.

Maksājumi MLB adresējami MLB kasierei A. Porietei - Bedard. Izmantojiet blanku pēdējā lappusē!

Esam aktīva vienība. Sakarā ar pārmaiņām Latvijā sava veida maiņas notikušas arī mūsu sabiedriskajā dzīvē. Arvien biežāk pie mums ierodas dažādi ciemiņi no dzimtenes - atsevišķas personas un vienības. Lai pakārtotu dažāda veida sarīkojumus, kas saistīti ar šiem ciemiņiem, esam pasākuši kopīgi organizētus saietus. Sadarbība bijusi laba. Aizvadītā gadā tā sarīkojām vairākus kopā ar Montrealas Latviešu Sabiedrisko Centru.

MLB Zīpotājs turpinājis iznākt regulāri. Šis pasākums biedrībai prasa daudz darba un līdzekļu. Izdevumā publicēta vairāk materiālu kā jeb kad agrāk. Jauniegādātā mašīna darbojas labi. Varam tagad iespīest arī fotogrāfijas. Jādomā par datora iegādi teksta salikšanai. To patlaban nevaram atļauties līdzekļu trūkuma dēļ. Izdevumu vēl arvien atbalsta Kvebekas valdība. No tās saņemti \$ 2.000.-. Ievērojami pieauguši lasītāju ziedojumi. Līdzstrādniekos tagad ir vairāki Latvijas korespondenti, un izdevumu saņem Latvijā, kur tas ir gaidīts viesis. Turpinām izdevumu lokāli izdalīt uz vietas sarīkojumus. Šādā veidā izdalītas 2.622 burtnīcas un ietaupīti \$ 2.257.84; vairāk kā iepriekšējā gadā. Saimniecībā \$ 8.449.95 izstrūkums, no kuriem \$ 6.283.- ir jaunās mašīnas samaksa. Izdevuma lasītāji un atbalstītāji laipni lūgti nākt talkā šo izstrūkumu mazināt. Paldies pienākas itin visiem līdzstrādniekiem, lasītājiem, redakcijas darbiniekiem un labvēļiem. Šķiet, ka esam sasnieguši iespējami augstāko tirāžu - 1425. Demografiskie apstākļi ir tādi, ka nākotnē sagaidāms metiena dilums.

Sarīkojumu daļēji esam paveikuši vairāk, kā bija iecerēts. Par to ziņo U. Lūsis savā ziņojumā. Svarīgi atzīmēt, ka visi sarīkojumi biedrībai ļoti svarīgi, jo tie veicina sabiedrisko aktivitāti un ienes līdzekļus darbības sekmēšanai.

Biedru skaits: miruši - 1, iestājušies 2, aizceļojuši vai citu iemeslu dēļ izskaitēti 7; patreizējais kopskaits - 111. Pietiekami MLB biedru ir LNAK darbinieki (50), lai biedrībai būtu savs delegāts LNAK padomē. Šogad, tāpat kā iepriekšējo gadu, ir Roberts Klaiše. Pensionāriem tagad ir jāmaksā \$ 5 dalības maksa, bet pārējiem \$ 10 gadā, ja maksājumus izdara caur MLB kasi. Turklāt maksājumi jāizdara līdz tekošā gada 1. aprīlim, jo LNAK mandātu komisija tagad rūpīgi pārbauda visus sarakstus. Mēsuprāt, ir vairāk kā svarīgi, ka biedrībai ir savs padomes loceklis.

Biedrības priekšnieks M. Štauers ir vēlētais padomes loceklis. Tā nu mūs LNAK padomē, blakus 2 DV Montrealas nodaļas padomes locekļiem, pārstāv 4 montrealieši. Tas ir apsveicami. Visi piedalījās 15. padomes 3. sesijā, kas notika no 20.-22. aprīlim, Toronto. Šajā sesijā LNAK valdē ievēlēja M. Štaueru, kam uzticēja II vicepriekšsēža amatu un Polītiskās nozares vadību-koordināciju.

Valde noturējusi 2 valdes sēdes. Tehniskie darbi izkārtoti sarīkojumu laikā un vietās, vai pa tālruni. Sadarbība valdes locekļu starpā bijusi teicama. Par to visiem vissirsnīgākais paldies!

Kārtota un beidzot, šķiet, panākta MLB inkorporācija (Association Lettone de Montreal). Šis uzdevums izrādījās sarežģītāks, kā sākumā to bijām iedomājušies.

MLB turpinājusi piedalīties Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darbā. Padomē sāk trūkt darbinieku, bet darba slodze pieaug, jo jāveic dažādas reprezentācijas un jāpiedalās demonstrācijās. Sadarbība Montrealas draudžu un organizāciju pārstāvju starpā ir teicama.

MLB Zīpotāja kartoteka kārtoto demografiskos datus. Patlaban reģistrēto sabiedrības locekļu skats palicis konstants, ir - 953. Proporcionāli sevišķi augsts ir mirušo skaits. Pēdējos 3 gados caurmērs gadā - 16. Šā gada sākumā jau reģistrēti 12 miršanas gadījumi!

Dažus vārdus par biedrības saimniecību. Biedrība nekad nav centusies īpaši uzkrāt līdzekļus. Protams, savi brīvi līdzekļi tai ir vajadzīgi. Bet ja ir vajadzība, esam tos izdevuši, lai varam īstenot paredzēto darbu. Aizvadītā gadā izdevumi tomēr izrādījušies, kā to rāda kases pārskati, prāvāki, bet ienākumi mazliet sarukuši. Rezultātā MLB kase ir patukšīta. Lai varētu sekmīgi darboties, biedrībai šobrīd vajadzīgi līdzekļi. Ceram, ka biedri un sabiedrība to atzīs un neliegs savus atvēlējumus.

Jaunais darbības gads prasīs daudz. Tādēļ aicinām katru talkā, lai varām veikt to, ko no mums sagaida sabiedrība, tauta Latvijā un neatkarīgā Latvija.

Sakām sirsnīgu paldies, kas palīdzējuši biedrībai pastāvēt un paveikt to, ko esam iecerējuši.

Mārtiņš Štauers, MLB priekšnieks.

MLB BUDŽETS 1990./1. DARBĪBAS GADAM.

Ienākumi:		Izdevumi:	
MLB Zīpotājs	\$ 23.000,00	MLB Zīpotājs	\$ 24.000,00
Sarīkojumi	\$ 8.000,00	Sarīkojumi	\$ 5.000,00
Biedru maksas	\$ 600,00	Inventūra	\$ 2.000,00
LNAK dalības maksas	\$ 300,00	LNAK dalības maksas	\$ 300,00
%	\$ 100,00	Biroja izdevumi	\$ 500,00
Ziedojumi	\$ 400,00	Jaunatnei	\$ 200,00
Caurejošas summas	\$ 400,00	Caurejošas summas	\$ 400,00
Dažādi ienākumi	\$ 200,00	Dažādi izdevumi	\$ 600,00
Kopā	\$ 33.000,00	Kopā	\$ 33.000,00

Maija mēneša pēdējo nedēļu MLB ZIŅOTĀJA redakcijā pavadīja Latvijas Republikāņu Partijas loceklis, dissidents, rakstnieks un dzejnieks G u n ā r s F R E I M A N I S.

Ražīgais latvietis šē uzrakstīja daudz rakstu un piedalījās MLB Zīpotāja redakcijas darbā, lasīdams korektūru.

Viņš arī piedalījās baltiešu demonstrācijā 30. maijā, Otavā, kur ar viņu iepazīnās vairāki Kanadas parlamentārieši.

1. jūnijā, savus darbus pabeidzis, Gunārs Freimanis atgriezās uz Latviju.

Red.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS :

Biežāk lietoto
telpu adreses:

Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.

Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

3. jūnijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
6. jūnijā, plkst. 19:30, Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Padomes dalībnieces aicinātas sūtīt savus pārstāvjus.
10. jūnijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
14. jūnijā, plkst. 18:30, Kanadas laukumā, René Levesque bulvāra un Peel ielu stūrī, pulcēšanās Aizvesto piemīņai.
plkst. 19:00, Kanadas laukumā, Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļas rīkotā AIZVESTO PIEMĒJA.
plkst. 19:30, Mary Queen of the World katoļu katedrālē, 1085 Cathedral ielā, apvienotais AIZVESTO PIEMĒNAS DIEVKALPOJUMS (Skatiet Īpašu paziņojumu 27. lappusē!).
16. jūnijā, plkst. 14:00, pie Padomju Sūtniecības, Otavā, demonstrācija sakarā ar Baltijas valsts 50 gadu okupāciju.
plkst. 16:00, Miera draudzes namā, LNAK paplašināta valdes sēde.
17. jūnijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelē, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
17. jūnijā, plkst. 11:00, Mt. Royal kapsētā, parastā vietā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes KAPU SVETKI.
17. jūnijā, plkst. 19:00, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes III Mūzikas nometnes atklāšana.
20. jūnijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra valdes sēde. Sēdē var piedalīties visi interesenti.
21. jūnijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme - Līgo svētki.
23. jūnijā, plkst. 17:00, Tērvetē, Montrealas ev.-lut. draudzes Līgo vakara sarīkojums.
23. jūnijā, plkst. 18:00, Dzintaros, DV Montrealas nodaļas Līgo vakara sarīkojums.
23. jūnijā, plkst. 15:00, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, III Mūzikas nometnes IZLASES KONCERTS (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
23. jūnijā, plkst. 18:00, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, Jāņu svinības (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
24. jūnijā, plkst. 13:00, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, III Mūzikas nometnes IZLASES KONCERTS II (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
24. jūnijā, plkst. 16:00, Orfordas Mūzikas Centrā, Mt. Orfordā, III Mūzikas nometnes DALĪBNIEKU KONCERTS (Skatiet paziņojumu 29. lpp.!).
8. jūlijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
12. jūlijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme. Lūdzam datumu pārbaudīt pie apvienības vadības.
22. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, ev.-lut. Miera un abu Montrealas ev.-lut. draudžu apvienotais dievkalpojums. Dziesmu lapiņas. Pēc tam visu draudžu pikniks.
22. jūlijā, plkst. 12:00, Tērvetē, Tērvetes latviešu bērnu vasaras NOMETNES ATKLĀŠANA. Par pārējiem notikumiem nometnē plašāk nākamajā laikrādī.
17. jūlijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Centra izkārtojumā, Pēteris Liepiņš no Dailes teātra Rīgā, ar A. Kronenberga JERĀDĪNU, kas Latvijā izrādīta vairāk kā 100 reizi. Plašāk par šo sarīkojumu, ja tas notiks, nākamajā laikrādī.

Laipni lūdzam ziņas SABIEDRISKAJAM LAIKRĀDIM iesniegt rakstiski. Ieteicams, ka atsevišķos paziņojumus iesniedzēji sagatavo paši. Lūdzam ievērot iesniegšanas termiņu - 28. mēneša 15. datumu! Izņēmuma gadījumos pieņemam vēlīnus paziņojumus. Ja vien iespējams, sniedziet ziņas laikrādī par nākamām divi mēnešiem.

Lūdzam reportāžas par katru Montrealas sarīkojumu! Sarunājiēt reportieri katram savam sarīkojumam.

Gaidām ziņas par individuāliem panākumiem skolās, zinātnēs, karjērās un darba vietās, lai dokumentācija būtu iespējami pilnīga.

Lūdzam ziņas nekroloģiem. Labprāt pieminēsim katru aizgājēju mūsu pasaulē. Bēru sludinājumus vēlamies saņemt rakstiski.

Vispārējo Dziesmu svētku apmeklētājus Latvijā šo vasaru aicinām uzrakstīt piezīmes par piedzīvojumiem dzimtenē. Mūdinām Latvijas ciemiņus pastāstīt par saviem iespaidiem mūsu pusē. Gaidām lasītāju vēstules.

MLB KASES PĀRSKATS.

MLB kasē uz 1989. gada 27. aprīli ..... \$ 8.747.78
1989./90. darbības gada izstrūkums ..... \$ 5.759.49

MLB kasē uz 1990. gada 27. aprīli ..... \$ 2.988.29

Citi līdzekļi:

Aizdevums Latviešu Fondā \$ 1.000.00 (var atprasīt)
Ieguldījums Latviešu Centrā \$ 2.250.00 (1 bāss)

Kopā citos pasākumos \$ 3.250.00

Aptuvena MLB inventūras vērtība, kas nav pārvērtama
naudā:

Rakstzīmāšīna ..... \$ 25.00
Rotators ..... \$ 9.000.00
Matricu gatavotājs ..... \$ 200.00
Splestuves piederumi ..... \$ 2.000.00
Bibliotēkas grāmatas ..... \$ 1.000.00
Inventūra pavisam kopā ..... \$ 12.225.00
Iepriekšējā gadā ..... \$ 12.700.00
Dilums ..... \$ 475.00

Izstrāvotās summas:

MLB Zīpotāja abonementu maksas \$ 5.000.00
Biedrības kasē \$ 2.988.29
Negatīvā bilance \$ -2.011.71
Negatīvā bilance 1989. 27. 4. \$ -2.535.24
Situācijas uzlabojums 1990. 26.4 \$ 423.53

Citiem vārdiem, MLB vēl arvien nav brīva kapitāla.
Tādēļ katrs atbalsts šobrīd ļoti svarīgs un nepie-
ciešams.

TORTES godiem, viesī-
bām un pašu priekam.

PASŪTINĀJUMI:

tālrunis 457-9832.

Šo MLB Zīpotāja nu-
muru izdalām lasītā-
jiem Montrealā 1. jū-
nija nedēļas nogalē.

Pārējos eksemplārus
nododam Kanadas pastā
4. jūnijā.

Līdzam paziņot adresu
maiņas! Tāpat ziņojiet,
ja neesat izdevumu saņē-
muši.

1990. VI MLB Z 1.400 e.

MŪZIKĀLĀ TEĀTRĀ

TANGO LUGANO VIDEO
LENTAS \$75

Pasūtīnājumi: Latviešu
Jaunatnes Dziesmu Svēt-
ku padomē - 291 Lorraine
Dr., Baie d'Urfé, Qué.,
Canada H9X 2R2

DOMU TALKA

ALTERNATIVES

Prezidents Kārlis Ulmanis:
Celsim Taisnību Nacionālo
Un Taisnību Sociālo!

T. T. ALTERNATIVES
P. O. BOX 998
Hamilton, Ont.
L8N 3R1

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

FLOWERS
by
Ferguson

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZĪNOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec,
Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtītu abonementa sarakstu (\$22.50 vai 17.50 sk. likmes!) par _____ gadu/iem \$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$5.-, citos kontinentos - \$12.- ..... \$ _____
Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai ..... \$ _____
Ziedoju spiestuves mašīnu iegādei ..... \$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīpotāja numurus: _____ \$ _____
Dāvinu MLB Zīpotāju _____ \$ _____
Iesakau nosūtīt paraugburtnīcas _____ \$ _____

Ar šo nosūtītu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.- ..... \$ _____
Ar šo nosūtītu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (\$ 10.-) ..... \$ _____
Ar šo nosūtītu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (\$ 10.-) ..... \$ _____
Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai ..... \$ _____

Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā ..... \$ _____

(Makeštāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZĪNOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2,
tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe
Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. EKSPEDICIJA: Valta Ozols. DAR-
BINIEKI: Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Vīna Kajaks, Austrā Konovolova, Anna
Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubers un vēl daudzi citi.

MLB ZĪNOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kāpā invalīdiem -
\$ 17.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-.
Atsevišķas agrākas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. Lappušu maksa: 1/4 lpp. - \$ 20.-,
1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīše-
ju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana.
Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZĪNOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bez-
peļņas pasākums; visas ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZĪNOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tādā pašā numurā iesūtāmi vai nododami redakci-
jā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevuma publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakci-
ja var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauž no MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinie-
ku iesakstus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jā-
parakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
SOCIÉTÉ DES LÉTTONS DE MONTRÉAL

JUNE 1990 JUIN

MONTHLY BULLETIN MLB ZĪNOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZĪNOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine
Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

MLB Zīpotājs, 1990. gada jūnijs